SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Bu sayıda

Erdoğan TATLAV
ayşe düzkan
Karl FISCHBACHER
Ergin YILDIZOĞLU
Sedat KALIPÇI
Vakıf ÇAĞIN
Fatma KAYHAN
Ali Rıza TURA
Necla AKGÖKÇE
Tayfun ŞEN
Mehmet KURNAZ
Hacer YILDIRIM

SÖZ Diyarbakır'a giden barış trenini kaçırmadı

barışa yolculuk

Bu ülkede barış mecburi istikamettir. Bunu anlayanların sayısı giderek artıyor... Ankara'dan bu ülkeyi yönetenler ne zaman anlayacak?

■ HABER ve İZLENİMLERİ 12, 13 VE 14. SAYFALARDA

ÖZGÜRLÜK DAYANIŞMA PARTİSİ

Parti Meclisi Akhisar'da toplandı

ÖDP yerel ara seçimlere giriyor

■ HABERİ 4. SAYFADA

1 Mayıs gösterileri

İşçilerle sosyalistler omuz omuza

■ HABERİ 5. SAYFADA

Oturma eylemi yapacaklardı..

Polis, öğrencilerden erken davrandı!

■ HABERİ 6. SAYFADA

İtalya'da sol zafer mi kazandı?

■ 9. SAYFADA

● TARİH: 27 NİSAN 1996 ● SAYI: 63 ● FİYATI: 75.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

Hükümet krizi erken seçim getirir mi?

Meclis darbecilerine karşı darbe

DEP'li parlamenterleri bir Meclis darbesiyle, bırakalım Meclis soruşturmasını, doğrudan polis soruşturmasına gönderen ekip, Çiller, Güreş, Erkan ve diğerleri, geçtiğimiz çarşamba günü bir başka Meclis darbesiyle -şimdilik- yenik düştüler.

DYP Genel Başkanı yolsuzluk suçlamasıyla Yüce Divan'a gönderilmek üzere Meclis Soruşturma Komisyonu'nca sorguya çekilecek.

Herkes bu darbeyi RP'nin müthiş bir manevrası sanadursun Çiller'in kaderi çok farklı yerlerde kararlaştırılacaktır.

Kimileri bu karar merkezine "dar çevre", kimileri "piramidin zirvesi", kimileri de "oligarşi" diyor.

Devlete egemen grup içinde çetin bir çatışma olduğu su götürmez bir gerçektir.

Bunda paylaşılacak, özellikle özelleştirmeler esnasında paylaşılacak çok büyük bir pastanın olması, "çıkar kavgası"nı izah ediyor.

Her an "işlenmiş suçların" açığa çıkması olasılığının, özellikle ABD'nin "kara para"ya karşı Türkiye'ye yaptığı baskılar nedeniyle giderek büyümesinin yarattığı "panik" suçluların suçlularla kavgasını kızıştırıyor. Altta kalan yanacak. Çünkü siyasette aklanma kuvvet sayesinde gerçekleşir.

Devlete egemen grup, bugünkü kriz koşullarında merkez-sağın böylesine bölünmüş olmasına daha fazla tahammül edemez. Çünkü, bu, karşı karşıya olduğu temel sorunları, biçimsel de olsa parlamenter rejim içinde çözmesini imkansız hale getiriyor. Aynı zamanda bu grup, hiç değilse şu yakın gelecekte bir askeri darbeyle duruma el koyma riskini göz alamıyor. Çünkü böyle bir darbe, bu defa çok büyük bir olasılıkla etnik savaşı sivil savaşla iç içe geçirerek bir felakete neden olabilir.

Mevcut parlamentoyla yönetemeyen, askeri darbe de yapamayan devlete egemen güçler, aynı zamanda yapılacak bir erken seçimden de pek umutlu değiller.

Öte yandan ANAP ve DYP'yi akla havzalaya sığmayan manevralarla birleştirmek gündemlerindedir.

Şöyle bir öngörüyü tartışmak sanırız yararsız olmaz:

Çiller'e karşı soruşturma önergesini ANAP değil Refah vermiştir.

ANAP'in Refah'a yakın kesimleri ve özellikle Kürt sorununda "şahin" rolü oynayanlar önergeyi

muhalifleri de bunlara katılmıştır.

Ama Mesut Yılmaz önergeye, Taşar'a verdiği vekaletle de olsa kırmızı oy kullanmıştır. ANAP'ın çoğunluğu Çiller'i desteklemiştir.

DYP grup toplantısında Çiller (ikinci soruşturma önergesini bekleme gerekçesinin yanında) bu gerçeklikten hareketle hükümeti bozmak isteyenleri yatıştırmıştır.

Böylece ortaya ANAP'ın kendi pürüzlü unsurlarından, DYP'nin de iç muhalefetten kurtularak birbirlerine yakınlaşması gibi bir olanak ortaya çıkmıştır.

Böyle bir yakınlaşmanın, DSP'nin de katılmasıyla ve CHP'deki muhtemel çözülmeyle birlikte yeterli oy desteğine sahip bir hükümete yol açması hiç de uzak ihtimal değildir.

Elbette böyle bir olasılık her şeyden önce Haziran'da yapılacak seçimlerin sonucuna yakından bağlıdır. Bu, aynı zamanda DYP Büyük Kongresi'nin nasıl bir sonuç vereceği ile de ilgilidir.

Çiller'in de Yüce Divan'a gönderilmesi sanıldığı kadar kolay değildir. Kanımıza göre Refah geçici bir başarı kazanmıştır.

Belki de, tepedeki kavganın bir sonuca ulaşmasına, yeni koşullarda pazarlıkların yeniden yapılmasına, yetki, çıkar paylaşımlarının sağlanmasına ve bu güçlerin kontrolündeki partiler arasındaki ikincil çelişkilerin onarılıp, giderilmesine RP, çatışma sürecini bu önergelerle krize dönüştürerek katkıda bulunmuştur.

Şurası açık ki, ANAP kendi içindeki Refah yanlılarıyla, DYP kendi iç muhalifleriyle şimdiki hükümeti, özellikle Refah'ın tekere çomak sokmasından sonra ayakta tutamazlar.

Şimdi Türkiye geçici bir hükümet krizine girmiş bulunuyor.

Çalışan halk açısından bu krizin, yukardaki türden ya da bir başka türden çözülmesi hiçbir yaşamsal önem taşımıyor.

Ecevit soruşturma önergesinin kabulünden az önce şöyle konuştu:

"Biz bıçağın üzerinde yürüyoruz. Hem Türkiye'nin bir hükümet bunalımına gitmesini engellemeye çalışıyoruz hem de yolsuzluk iddialarının boşlukta bırakılmamasını sağlamaya çalışıyoruz. Tabii bu arada da bir siyasi hesaplaşma içine düşmek istemiyoruz. Bu nedenle durumumuz zor."

Gerçekten zor mu?

Kanımıza göre pek değil. Bülent Ecevit'in yaptığı sıradan bir politik manevra. Onun hesabı açık:

Bunun arkası da seçim olur."

Ecevit, bir erken seçimden kazançlı çıkmayı ve kendi liderliğinde merkez-sağla hükümet kurmayı düşlüyor.

Gerçekte ise, düzen partilerinin tüm manevraları, DSP oyunu artırsa bile, esas olarak Refah'a yarıyor. Refah güçleniyor. Refah, düzen partilerinin elinde büyüyor.

Yapılan son kamuoyu yoklamaları, Refah'ın oy potansiyelinin yüzde 30 ile maksimum olarak yüzde 46 dolaylarında çıkabilme ihtimalini doğruluyor.

İran-Türkiye arasındaki gerginliği, Türk-İsrail gizli anlaşmasını ve İsrail'in Lübnan'a saldırısıyla ortaya çıkan yeni durumu hesaba katarsak, ANAP-DYP-DSP Türkiye'yi tehlikeli şekilde İslami fundamentalizmin etki alanına doğru sürüklüyor.

Bu o kadar açıktır ki, Ertuğrul Özkök Hürriyet'te birer gün arayla yazdığı iki makalede medya prizması aracılığı ile siyasetin yalpalamalarını pek güzel anlatıyor.

Birinci yazısında, son gelişmelerin Refah'ın oy oranına iki puan daha eklediğini belirtiyor ve şöyle diyor:

"Bu büyük bir şanstır. Başka ülkede bu kadar büyük tepkiler sosyal patlamalar haline dönüşebilirdi. DSP ve özellikle (dikkat buyurun "özellikle" diyor) Refah bunu anladığı için giderek merkez sağın alanına doğru gidiyor" ve arkasından ekliyor: "Refah şimdi kitle partisi olmaya yöneliyor. Türkiye 45 yıl sonra ikinci bir SİVİL İHTİLAL yaşayabilir. Birincisine 'beyaz ihtilal' demiştik. Herhalde ikincisinin adı 'yeşil ihtilal' olur."

Her şey açık.

Medya imparatorluğunun yazarı 24 Nisan çarşamba günkü yazısında Refah hakkında hayli iyimser.

Diyeceksiniz ki, perşembenin gelişi çarşambadan belli olur. Hayır... Bizde böyle olmuyor. Perşembenin ne getireceği pek anlaşılamıyor. Perşembe günü yazan Özkök'e kulak kabartalım:

"Refah ya Batı'daki Hıristiyan demokrat bir kimlikle ya da bugünkü 'radikal dinci çizgiyle' ortaya çıkacak öngörüsüne yöneliyor ve öngörüsü şöyle: "Bence ağır basan ihtimal, ne yazık ki ikincisidir."

İyimserlik bir gün sonra yerini koyu bir karamsarlığa bırakmış.

Devleti yönetenler, Refah karşısında ne yapacaklarını bilmez durumdalar.

Sol için bu kriz koşullarında yol nasıl çiziliyor?

Zülfü Livaneli İtalya'daki seçim sonuçlarından büyük bir heyecana kapılmış, şöyle yazıyor:

"Ortadan sola kadar açılan yelpazede CHP–DSP'nin yanı sıra, HADEP, ÖDP– Emek Partisi, İşçi Partisi ve partileşmek üzere olan Demokratik Barış Hareketi seçimlere katılacak.

Belki de o tarihe kadar İtalya'daki 12 sol parti sayısını yakalayacağız. Ama ne yazık ki, (ne yazık ki diyor, Livaneli) bu partiler arasında İtalya'daki gibi bir seçim ittifakı sağlanamayacak..."

Livaneli HADEP'in de içinde yer aldığı bir sol seçim ittifakı özlemi içinde...

Güzel... Somut öneri ise Ahmet

"Yeni Demokrasi Hareketi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi, Liberal Parti, HADEP (...) bütün bu güçler bir araya gelip, bir 'demokrasi birliği' kurabilirler.

Bu örgütlerin birbirine benzeyen iki temel özellikleri bulunuyor; barış ve demokrasiyi istiyorlar. Savaşı durdurmak, demokratik bir yapı kurmak, devleti halkın hizmetkarı haline getirmek gibi üç amaçlı bir program çerçevesinde bir odak oluşturabilirler."

Hükümet krizi ile, İtalya'daki seçim başarısı bir araya gelince ortaya işte böyle somut çözümler geliyor.

Burada dikkat çeken en önemli nokta, hem Livaneli'nin, hem de Altan'ın HADEP'li bir ittifak önermeleridir.

Yaşadığımız utanç verici siyasi ortamda, bu öneriler, gerçekleşsin ya da gerçekleşmesin temiz bir rüzgar gibidir.

Sovyet generali Dudayev: 'Hain' mi, 'kahraman' mı?

Cahar Dudayev öldü.

Çeçenlerin efsanevi kahramanı Dudayev kimdir?

Cahar Dudayev bir Sovyet ordusu generalidir. Daha Sovyetler zamanında ünü büyümüş olan bu generalin Sovyet ordusuna başkaldırıp kendi ulusunun başına geçmesi bize ne anlatıyor acaba?

Bu soruyu hangi ülkenin ordusuna sorsak, alacağımız yanıt açık olurdu: Dudayev içinden yetiştiği orduya "hıyanet" eden bir kimsedir.

Bakınız bizim ordumuza. PKK'nin silahlı birliklerinde bir tek general, albay, yüzbaşı, hatta teğmen var mı?

Oysa TSK bünyesinde çok sayıda Kürt kökenli subay hala var. Ve bunlar "ayyıldız"lı kokartlarını söküp, kırmızı-sarı-yeşil kokartlar takınıp, isyan bayrağını çekmiyorlar.

Peki ama Dudayev bunu nasıl yaptı?

Çeçen halkının "dostları" eski Sovyet ordu mensupları tarafından ihanetle suçlanan bu eyleme "kahramanlık" derken, bu "kahramanlığın" nasıl yapılabildiğini hiç düşündüler mi?

Sovyet ordusu iddia edildiğinin aksine, yalnız Rusların general yapıldığı bir ordu değildi. Bu orduda tüm Sovyet halklarından subaylar yüksek rütbelere -belki Ruslara göre biraz daha zor ama- yükselebiliyordu.

Başka? Sovyet ordusuna alınan, yetiştirilen subaylar "Ne Mutlu Rusum Diyene" ya da "Bir Rus Dünyaya Bedeldir" türünden özdeyişlerle yetiştirilmiyordu.

Sovyet ordusunda ulusal kimlikler yasaklanmamıştı.

Rus kendisine Rus diyordu.

Ermeni, aynı şekilde. Tacikler Tacik olduklarını, Özbekler Özbek olduklarını, Litvanyalılar Litvanyalı olduklarını dile getiriyorlardı.

Dudayev ordudaki öteki Çeçen silah arkadaşlarıyla Çeçence konuşabiliyordu.

Sovyet ordusu işte böyle bir orduydu. Bütün eleştirilecek yanları bir yana, onun bu özelleği sizce ilginç değil miydi?

Öküz ölüp ortaklık ayrılınca, Graçov bir Rus olarak Rusya ordusunun başına, Dudayev de bir Çeçen olarak Çeçenya ordusunun başına geçtiler.

İşin içine Rus kapitalizminin petrol çılgınlığı, Çeçen mafyasının da "petrole el koyma" hırsı girdi. Rus milliyetçiliği Çeçen milliyetçiliğiyle cephe cepheye geldi.

Sonunda Dudayev öldü.

Şimdi söyleyin bize değerli okurlar, Dudayev efsanesinin kökeninde, Sovyet ordusunda egemen konumlarına karşılık, Ruslaştırma siyasetinin uygulanmayışı yatmıyor mu?

Ve Sovyetlerle Türkiye arasındaki bu tarihsel farklılık, Çeçenya'daki ulusal hareketin bir hayli "askeri" ve "resmi", bizdekinin ise "sivil askeri" oluşunu da bir ölçüde izah edebilir...

Hangisi sizce daha iyi?

"Bu, nerede durduğumuza göre değişir" diyeceksiniz... Haklısınız.

Ama biz, yine de, Çeçen dostlarının Dudayev'in ölümüne ağlamaları ile, Kürt Dudayevleri'nin ortaya çıkmayışına sevinmeleri arasındaki çelişkinin sosyalizm lehine bir kanıt olduğunu düşünmekteyiz.

Dostumuz,

yoldaşımız, yazarımız

Akın Birdal'ın

ve çocuklarının

derin acısını paylaşıyoruz

SÖZ çalışanları

Temiz eller ha! Külahımıza anlatın!

Parlamento namus sınavına hazırlanıyor... Ertesi gün TC eski başbakanlarından Tansu Çiller yüce meclisin önünde sorguya çekilecek. Temiz vicdanlı, temiz elli ve temiz dilli milletvekilleri huşu içinde o günü bekliyorlar. "Tüyü bitmedik yetimin hakkını" kimselere yedirmemekte kararlılar. Onlar büyük ideallerin sahipleri, gözlerinde vatan aşkı, dillerinde İstiklal Marşı... demeye kalmadan parlamentonun duvarları bir gürültülü sesle yankılanıyor:

"Haddini bil pezevenk... Senin kafana sıkarım..."

"Mecliste pezevenk" ha?!.. Ne işi var pezevengin bu kutsal çatının altında?

"Meslek meslektir" diye itiraz edeceğinizi ve asıl dikkati bu yüce çatının altındaki bir "şahsın" diğer "şahsın" kafasına "sıkma"sına çekeceğinizi biliyoruz.

Size ne diyebiliriz? Bu, olsa olsa bir namus cinayeti olurdu ve yüzkızartıcı suç kategorisine bile girmezdi. Böylesi de zaten bizim parlamentarizmimize bir hayli yakışırdı.

Urfa'daki "namus" cinayetini çağrıştırıyoruz.

Meclis'te bir "pezevengin" vurulması milletçe namusumuzun temizlenmesi anlamına gelebilirdi.

Olayın kahramanları malum; hakarete uğrayan ve ölümle tehdit edilen kimse eski MSP'li, şimdi ANAP'lı Mehmet Keçeciler.

Hakaret eden ve ölümle tehdit eden de, eski eroin kaçakçılığı zanlısı, şimdi ANAP'lı Mustafa Bayram.

Bu güzel ve tarihsel buluşmaya diyecek sözümüz yok, kendilerine özgü şakalaşmaları da bizi pek sarmıyor. Fakat yine bir ihale yolsuzluğu nedeniyle kapışan bu iki Meclis üyesinin, rakiplerini Yüce Divan'a göndermek için el kaldırdıklarını düşündükçe içimiz bir tuhaf oluyor.

Zanlılar zanlıları suçluyor...

Suçlular arasında suçlama savaşı tozu dumana katıyor.

Bu iddia bütünüyle bize ait değil.

Tanığımız İstanbul eski Emniyet Müdürü ve şimdiki Bursa Valisi Orhan Taşanlar; "Beni İstanbul'dan kumar mafyası aldırdı" demişti. Bunun üzerine DYP İstanbul Milletvekili Bahattin Yücel ANAP'lı İçişleri Bakanı'na soruyor: "Taşanlar'a atfen yayınlanan bir yazıda, son zamanlarda ünlenmeye çalışan bir mafyacıyı gözaltına aldığı, ancak bugünkü hükümetin altı bakanının kendisini arayarak 'uğraşma bu adamla' dedikleri öne sürülmektedir. Sözü edilen altı bakan kimlerdir?"

Eğer eski Emniyet Müdürü ve şimdiki vali gerçeği söylüyorsa, şu anda TC Bakanlar Kurulu'nun içinde en az altı tane mafya ile ilişkili bakan var demektir.

Bu ise mafyanın iktidarı paylaştığını gösteren çok önemli, çok ciddi bir iddiadır.

Taşanlar kurt bir polis şefidir. Telefonlara elbette uyku sersemliği içinde yanıt vermez. Her telefon görüşmesini hem kendisi, hem de onu denetleyen görevli bir başkası mutlaka kayda almaktadır.

Bu demektir ki Taşanlar'a "bu adamla uğraşma" diyen altı bakanın ses bantları Taşanlar'ın elinde olmalıdır.

Diyelim ki, rakipleri tarafından bir zamanlar "iskambil oynama" merakı nedeniyle suçlanan Mesut Yılmaz, kumarhane işlerine bakmaktadır, o nedenle bu altı Bakan'ın kim olduğunu kestirememektedir. Bu durumda Taşanlar'ın altı bakanı açıklaması gerekmez mi?

Gerekir.

Gerekir de, açıklayamaz.

"Beni İstanbul'dan kumar mafyası aldırdı" diyen bir kudretli ve "kafa koparan" emniyetçinin içine düştüğü acz ortada değil mi? Şimdi bu mafyanın ilişkili olduğu altı bakanı açığa vurabilecek gücü ve cesareti olsa, kumar mafyasının kendisini İstanbul'dan aldırmasına daha o anda karşı koymaz mıydı?

Geçtiğimiz günlerde Savaş Ay o ilginç üslubu ile Taşanlar'ın - SÖZ'de geçen sayı değindiğimiz- mafya babalarıyla katıldığı cenaze törenini çok güzel anlatmıştı.

Bu resimleri bir araya getirince bir grubun kumar-mafyasıyla, öteki grubun gazino, bir başkasının eroin mafyasıyla başının dertte olduğunu, başının dertte olmadığı mafya gruplarıyla olan ilişkisinin ise, bize olacak değil ya, Allah'a malum olduğunu kolayca çıkarabilirsiniz.

Taşanlar'a göre mafyanın eli Bakanlar Kurulu'na kadar uzanmaktadır. Nasıl uzanmaktadır?

Kumarhaneler ve randevuevleri meraklıları için mafyanın şantajına kurban gitmek ve onun tuzağına düşmek için en elverişli yerlerdir. O nedenle soruşturmaya bu "iş"lerin meraklılarından başlamak gerekir.

Mümtaz Soysal eski Enerji Bakanı hakkındaki soruşturma önergesini savunurken, eski bakanın tümüyle suçlu olduğunu iddia etmediklerini, fakat "dosyanın koktuğunu", o nedenle bu kokuyu analiz için işe bir yerden başlamak gerektiğini söylemişti.

Tam da öyle... İşe bir ucundan başlanmalıdır.

Bakanlar Kurulu'nca altı bakanın mafyaya kol kanat gerdiği iddiasıyla soruşturmaya başlanmalı ve giderek bu suç örgütünün tüm hiyerarşik yapısı ortaya çıkarılmalıdır.

İstanbul eski Mali Polis Müdürü'nün sözleriyle ellerinde her yıl TC bütçesi kadar kara para tutan bu gücün ortaya çıkarılması memleket hayrına değil midir?

Bu büyük "yeraltı çiftliği"nin, Çiller'in çiftliğinden de vahim sonuçlar yarattığını anlamak zor mudur?

Eğer hükümetin içinde gizli, kimliği meçhul, dendiği gibi en az altı mafya ile ilişkili bakan varsa, bu iddia yeri göğü ayağa kaldırmalı değil midir?

Mafya silahlı bir suç örgütüdür.

Peki her biri Allah'ın her günü TV'lerde, gazetelerde boy gösteren mafya mensuplarına karşı devletin takındığı hukuki tutum nedir?

Gelin bunu da avukat Ergin Cinmen'in 22 Nisan Pazartesi günlü Yeni Yüzyıl gazetesinde yayınlanan makalesinden öğrenelim:

Ergin Cinmen, mafyanın bir silahlı suç örgütü olduğunu belirtiyor ve böyle durumlardaki kimselerin yakalanması halinde bunlara TCK'nın örgütlü suçlara ilişkin 313. maddesinin uygulanması gerektiğini belirtiyor. Ve soruyor: Bu örgütün üyelerine TCK'nın 313. maddesinden bir tek dahi olsun soruşturma açılmış mı?

Yanıtı "hayır"...

Neden? Ergin Cinmen bunu da açıklıyor:

"313. maddenin işletilip işletilmemesi devletin mafyadan arındırılması anlamında bir rejim meselesidir."

Bu, tümüyle doğru bir hükümdür.

Duvara afiş asan iki genç insanı yakalayıp, "örgütlü suç" kapsamında soruşturanların, mafya elemanlarını bireysel suç işleyen sabıkalılar gibi ele alması, o iki gencin insanlıkdışı işkencelerle "örgüt hiyerarşisini" açıklamaya zorlanmasına karşılık, devletin tepesinden izbe sokaklara kadar yuvalanmış mafya hiyerarşisini ortaya çıkartmak için hiçbir şey yapılmaması, bize Türkiye gerçeğini anlatan çok önemli bir görüntüdür.

Temiz eller ha..

Siz bunu bizim külahımıza anlatın... Ve altı bakanı açıklayın...

Boyner de halkı 'kucaklamaya' karar verdi!

YDH'nın karizmatik lideri Boyner, partisinin MYK toplantısına "kararlı" adımlarla giriyor. Ne yapacak? Ne yapacak da yeni bir "ses" getirecek? Kendisine özgü o büyük maharetiyle medya denilen canavarı bir kez daha boynuzundan yakalayıp kendisine acaba nasıl ram edecek?

MYK üyeleri muhtemelen böyle sorularla "lideri" göz ucuyla süzüyor olmalılar.

Lider konuşuyor: "Partiden hep birlikte istifa ediyoruz..." MYK şaşkın...Tartışmalar... Sonunda Boyner'le gelenin Boyner'le gitmesi türünden bir yeni siyaset yasasının ezici egemenliği...

MYK, Boyner'le birlikte partiden ayrılacak... Particilik oyunu sona eriyor böylece... Hevesler alınmış, kurtlar dökülmüş... İçlerinde bir rahatlama... Sıra medyaya geliyor. "Kararımız siyaseti bırakmak kararı değil. Tam tersi... Siyasette daha etkili olmak için vatandaşla kucaklaşma kararıdır..."

"Kucaklaşma..."

Çiller hepinizi kucaklıyor, ardından Demirel, Yılmaz...

"Kucaklama" sözcüğü halkın beyninde artık tehlike sinyalleri çaldırıyor. Bütün meselemiz "kucaklanmamak." Herkes sıraya girmiş bizi kucaklıyor. Şimdi de Boyner bunu yapacak.

Ardından şu "kararlı" sözler çınlıyor:

"Biz sivil toplumu kendi hak ve özgürlükleriyle tanıştırmak konusunda önemli bir görevimiz olduğunu düşünüyoruz. Türkiye'yi bu noktaya getirene kadar da sorumluluğumuz sona ermeyecek..."

Bir "toplum terbiyecisi" ile karşı karşıyayız.

Boyner bu işi nasıl yapacak?

Sosyalistlerin, özellikle ÖDP'lilerin kulaklarına küpe olacak bir karışıklık var Boyner'in "projesinde."

Önce bir "hareket" imişler. Derken "parti" olmuşlar. Hareket de parti de "Ankara'nın kirli" ortamında işe yaramamış. Bir başka yol bulacaklarmış.

Ne hareket, ne parti olan bir şey.. Ruh gibi yani... Ankara'nın dışına çıkacaklarmış. "Sivil toplumu hak ve özgürlükleriyle tanıştıracaklar"mış.

Partiden sıtkı sıyrılmış sıyrılmasına da, Boyner, örneğin Anadolu'ya çıkacak, örneğin yolu düşüp de Leyla Zana ile öteki milletvekillerini ziyaret ettiğinde onlara "Allahınıza şükredin, şansınız varmış da Çiller-Güreş-Ağar-Erkan sivil darbesiyle parlamentodan atıldınız... Deneyimiz Ankara'da bu işlerin yürütülmesinin mümkünsüz olduğu merkezinde. Çağırın seçmenlerinizi mahpusaneye ve onları durup dinlenmeden hak ve özgürlükleriyle tanıştırın" mı diyecekmiş?

Bunların hepsi birer muamma.. Gelelim işin önemli yanına.. Cem Boyner medyada onu bir kere daha gündeme getiren bu kararından YDH örgütlerini, kadrolarını ve üyelerini haberdar bile etmemiş, onlara danışmamış, şımarık bir kapitalist olarak -görüşlerini paylaşmasak bile- ülkenin iyi yetişmiş, bilgili, yetenekli insanlarının karşısında akıl almaz bir sorumsuzlukla davranmıştır.

Tunceli İl Başkanı Mustafa Zilan şaşkınlık içindedir. Diyarbakır İl Başkanı Fahrettin Bakarlı da. Adana İl Başkan Yardımcısı İpek Tansu "dillerinden katılımcılık, demokrasi, sivil toplum" sözcükleri eksik olmayan bu kimselerin tutumunu basından öğrenmiştir.

Uzun yıllar hiçbir politik partiye angaje olmayan koca koca bilim insanları, sanatçılar, yazarlar YDH efsanesinin kurbanı olmuşlardır. İçlerinde bir tür aldatılmışlık duygusuyla başbaşadırlar.

Ali Rıza Kardüz'ün Sabah gazetesindeki yazısı onların bu duygularını sanırız çok iyi yansıtıyor. Yazısından bir alıntı yapmaktan kendimizi alamayacağız:

"Erol Evgin, 'Hisseli Harikalar Kumpanyası' isimli oyunda şu şarkıyı söyler: 'Herkes bir şey aldı götürdü benden.. Kimi umutlarımı... Kimi inançlarımı... Kimi en güzel günlerimi.' İşte o biçim.. Cem Boyner de 'Yeni Demokrasi Hareketi'ne lider olup, bu hareket partiye dönüştükten sonra, işi beceremeyip, her şeyi bırakıp kaçmakla 'kendi pek bir şey kaybetmedi' ama '...çok şey götürdü bizden... Umutlarımızı... İnançlarımızı... Ve saire... Ve saire...'"

Siyaset bilimcileri, sosyologlar elbette Boyner hadisesini inceleyecekler. Biz YDH trajedisinin önemli saydığımız bir yanını kısaca ele alalım.

Bu hareket, marksizmin uluslararası çaptaki krizinin bir yan ürünü olarak doğdu. Kendisini marksist hareketin bir alternatifi olarak tanıttı. Düşünsel besinini ise Özalizmden, globalizmden ya da Yeni Dünya Düzenciliği denilen emperyalist hokus pokusçuluktan aldıklarıyla Gorbaçovculuğu karıştırarak elde etti.

Bu silahlarla yola çıktı.

Yolda ayağına Kürt taşı değdi. Eğilip kaldırmaya kalkınca ayağına düşürdü. Kanlı bir savaşın orta yerinde kişisel ya da grupsal düşünce fantezilerine yer olmadığını devletin çatık kaşlarından anladı. Aydınların ruhuna işleyen, onlarda merak uyandıran bu fantezilerin ANAP tabanını etkileyeceği öngörüsü en tuhaf fanteziydi.

Dinleyenlere Mesut Yılmaz'ın meşum yüzü ve "terminatör"ceyi andıran konuşması Boyner'in güleç yüzünden, şen şakrak dilinden çok daha yakın geldi.

Seçimlerde alınan binde beşlik oy gerçeğin matematiksel ifadesi oldu.

Boyner bu işten bıktı.

Binlerce insanın şaşkın bakışları arasında kurduğu partiden istifa etti.

Şimdi ne olacak?

YDH siyasal yaşamını sürdürecek mi?

Bilemiyoruz.

Bütün bu olanlardan sonra diyebileceğimiz şudur: Boyner'siz bir YDH bize şimdi daha sempatik ve konuşulabilir bir hareket olarak görünüyor.

Burası Türkiye... Herkesin hiç olmazsa zaman zaman sırt sırta mücadele edeceği dostlara ihtiyacı var.

Alternatif yerel yönetim anlayışı tanıtılacak, gericiliğe, şovenizme ve özelleştirmeye karşı mücadele öne çıkartılacak

ÖDP yerel ara seçimlere giriyor

Haber Merkezi- Özgürlük ve Dayanışma Partisi - Parti Meclisi 2 Haziran'daki yerel ara seçimlerde izlenecek politikaları görüşmek üzere, 20-21 Nisan'da Akhisar'da olağanüstü toplandı. ÖDP'nin yerel seçimlere kendi kimliği ile girmesini, emek, barış ve özgürlük güçleriyle ortak çalışmalar yapmasını ve seçime girilmeyen yerlerde 'garnizon partileri'ne oy verilmemesi için parti örgütlerinin politik olarak hazırlanmasını karar altına alan Parti Meclisi (PM) 21 Nisan Pazar günü Akhisar Spor Salonu'nda yapılan parti şenliğine de katıldı. PM üyeleri 20 Nisan Cumartesi gecesi ÖDP Akhisar ilçe örgütünün düzenlediği yemekte de yer alırken, yaklaşık 400 kişinin katıldığı yemekte ve 1500 kişinin izlediği şenlikte ÖDP Genel Başkanı Ufuk Uras da birer konuşma yaptı.

Bakırköy, Sivas, Zonguldak...

2 Haziran'da yapılacak yerel ara seçimlerde ÖDP-PM mümkün olan yerlerde ve parti örgütünün istekli olduğu yerleşim birimlerinde seçimlere girilmesini kararlaştırdı. Dolayısıyla henüz ÖDP'nin örgütlü olmadığı kimi küçük yerleşim birimlerinde, beldelerde seçime girmeye gerek görülmedi. Seçim yapılacak önemli ve büyük yerleşim merkezi olarak İstanbul-Bakırköy'ün yanı sıra Zonguldak, Sivas ve Rize'nin bulunduğuna dikkat çeken ÖDP-PM, yürütülecek seçim kampanyasında Bakırköy'de 'alternatif yerel yönetim anlayışının tanıtımını', Sivas'ta 'gericiliğe ve şovenizme karşı mücadele'yi ve il örgütünün kararına bağlı olarak seçime girildiği takdirde Zonguldak'ta da 'özelleştirmeye karşı mücadele'yi öne çıkarmayı kararlaştırdı. Seçime girilmeyen yerlerde ise 'garnizon partileri' olarak nitelendirilen düzen partilerine oy verilmemesi doğrultusunda parti örgütleri siyasal olarak eğitilecek. Bu arada seçimlere ÖDP'nin kendi kimliğiyle girmesiyle birlikte emek, barış, özgürlük güçleriyle ortak çalışmalar yapılmasını da kararlaştıran PM, seçim kampanyasını ÖDP'nin örgütlenmesini geliştirmek ve güçlendirmek için değerlendirmeye dikkat çekti.

Kampanyanın değerlendirilmesi

Akhisar ilçe örgütünün daveti üzerine olağanüstü toplantısını Akhisar Belediyesi Sinema Salonu'nda Akhisarlılar'a açık bir şekilde gerçekleştiren ÖDP Parti Meclisi'nin gündeminin ilk maddesi mevcut siyasi durumun değerlendirilmesi idi. Özellikle 'Atmaca' adı verilen son askeri operasyonun ve Kürt sorununda olası gelişmelerin ele alındığı tartışmalar sırasında ÖDP'nin konuyla ilgili olarak tutum almaması, yetkili kişi veya kurumların gerekli açıklamaları yapmaması eleştirildi. Ancak bunun konuya ilişkin siyasal bir bakış açısının ürünü olmaktan çok örgütsel mekanizmanın yeterince hızlı ve işlevli olarak çalışamamasının ürünü olduğuna da işaret edildi.

Daha sonra nisan ayı başında başlatılan 'emeğin özsavunması, barış ve siyasal özgürlükler' temaları üzerinden yürütülen örgütlenme kampanyasının değerlendirilmesine geçildi. Kampanyaya rejimin ciddi bir tepki gösterdiğine dikkat çekilirken, polis baskılarının ve keyfi uygulamaların olağanüstü yaygın olmasına da işaret edildi. Kampanya afişlerinin ve çıkarılan iki bildirinin de yasaklanmasının nedeninin Kürt sorununun barışçıl yollarla çözümüne vurgu yapması, savaşa son verme isteğinin dile getirilmesi olduğu ifade edilirken, aslında siyasi olarak kampanyanın hedeflerinin ne kadar doğru olduğunun da bir anlamda ortaya çıktığı vurgulandı. Bildirilerin mahkemelerce yasaklanmasının eleştirildiği konuşmalarda ÖDP'nin bu gibi siyasal araçlarına karşı gelebilecek olası saldırılara daha hazırlıklı olunması ve etkili kitlesel tepkiler gösterilmesi de istendi. Kampanyanın merkezi ve yerel düzeyde beklenen canlılıkta ve örgütlülükte yürümediği ifade edilen tartışmalarda partinin her düzeyde kampanya çalışmalarını yeniden gözden geçirmesi ve eksiklikleri giderecek önlemlerin alınması vurgulandı.

Kürt sorunu için komisyon

Mayıs ayı içinde yapılması beklenen olağan PM toplantısında partinin Kürt sorununa ilişkin poltikaları tartışılacak. Konuya ilişkin verimli yapılabilmesi için bir komisyon kurulması bir diğer gündem maddesi idi. PM üyeleri Akhisar Spor Salonu'nda devam eden ve artık sona ermek üzere olan parti şenliğine katılmak zorunda oldukları için üzerinde yeterince tartışmak için zaman kalmayan bu madde de Merkez Yürütme Kurulu (MYK) içinde konuyla ilgili olarak var olan komisyonun genişletilmesi kararıyla sonuçlandı. Bu komisyon bir sonraki PM toplantısına ön hazırlık yaparak, bazı belgeler ve taslaklar hazırlayarak gelmeye çalışacak. Kürt sorununun hem ülke, hem de partinin siyasal çalışmaları açısından taşıdığı büyük önemi dikkate alan MYK, aslında parti üyeleri ve örgütleri içinde yoğun bir şekilde tartışılmakla birlikte partinin yönetici organlarında, bu arada Parti Meclisi'nde tartışılması bir hayli geciken bu sorunun en sağlıklı bir şekilde tartışılabilmesi için gereken ön hazırlıkları tamamlayacak.

Bu arada, 1 Mayıs gösterilerine de değinilen PM toplantısında mevcut kampanya komitesinin 1 Mayıs çalışmalarını da yürüteceği ifade edildi ve özellikle İstanbul'daki 1 Mayıs mitingine güçlü bir şekilde katılımın önemine dikkat

işsizlik, yoksulluk ve savaş istemiyoruz!

1 MAYIS'TA ALANLARA!

YDH'nın ardından

Erdoğan TATLAV

Cem Boyner ve YDH Merkez Yürütme Kurulu, 23 Nisan tarihli toplantıda, partinin siyasal ömrünü sona erdirme kararı alarak, istifa ettiler. Büyük bir medya desteği ve büyük iddialarla yola çıkan burjuva liberalizminin ruhuna fatiha okumak, bizzat kurucularına düştü.

İlk kuruluşunu takip eden günlerde ciddi bir atılım gerçekleştiren YDH, soldan haklı (ama bilimsel dozajı düşük, basmakalıp, dolayısıyla sosyalistler için ufuk açıcı, demokratik arayış içinde olanlar için de ikna edici olmayan) bir tepkiyle karşılandı.

Benzer her atılıma solun aynı kararlılıkla (ama bu kez daha içerikli) bir tepki vermesi zorunlu. Ancak YDH'nın tam da havlu attığı bugün soruna buradan öte bir bütünsellikle yaklaşmak durumundayız. Bir rakibimiz ortadan kalktı diye çocukça bir sevinç yerine, öyle sanıyorum ki, üzerinde özenle düşünülmeyi gerektiren bir deneyim oldu YDH.

Süreci noktalama açıklamasında, "vatandaşın bizi daha anlayacağı yollar bulmamız gerekiyor; kendi meselelerini çözmek için bir adım atması gerektiği konusunda onu ikna edebileceğimiz bir formül..." arayışına işaret eden yaklaşım, tüm farkımıza rağmen biz sosyalistlerin de temel bir problemini oluşturmaktadır.

Türkiye'nin ezilenleri ile düzen arasındaki dengesizliğin suni de olsa sağlam bir denge üzerinde oturduğu, düzenin değişen seçenekleriyle de olsa emekçiler üzerinde ciddi bir hegemonyaya sahip olduğu ve bu durumu değiştirmekte bugüne kadar kullandığımız yöntemlerin umut edilen ve olması gerekenden çok daha az sonuç verdiği soğuk gerçeğiyle karşı karşıyayız. ÖDP, geleneksel soldan ayırımla tam da böyle bir problemin kabulü ve çözüm arayışının ifadesidir kuşkusuz; ama henüz bu çözümü bulmadığı da açıktır. Diğer yandan, YDH gibi tuzu kurular partisi olmadığına ve mücadeleyi tatil etme lüksü olmadığına göre, bu problemi daha da önemsemek zorundadır.

YDH deneyi gösterdi ki, böylesi totaliter bir zeminde kendine etkili bir yer açmak isteyen yeni bir siyasal akımın hem muhalif bir toplumsal temele, hem militan ve kararlı bir kurumsallaşmaya, hem de daha kapsayıcı bir projeksiyona ihtiyacı vardır.

Burjuva karakterde, ama düzenin geleneksel partilerinden de umudunu kesmiş, az ama rafine olan güçler üzerinde YDH'nın kurduğu hegemonya, onun kendini feshetmesiyle örgütsel karşılığını yitirmiştir. Demokrasi ve özgürlükler temelinde ona umut bağlayan bu kesim bugün boşluktadır ki, bu boşluğun, sınıfsal ayrışmaya uğrayarak ÖDP ve HADEP ile ANAP arasında dalgalanacağı söylenebilir.

Söz konusu bu boşluğa uygun müdahale yaklaşımları geliştirmemiz halinde, bu alandaki potansiyelin, liberal görüntülü ANAP'ça düzene yedeklenmesinin de önünü almak olanağına sahip tek güç ÖDP ve (onun rakibi değil dostu olarak) HADEP'tir. Bu noktada geliştirilecek ve kararlılıkla uygulanacak bir politika, düzenle özgürlükçü arayışlar arasında yapıştırıcı (ve yabancılaştırıcı) işlev görecek yeni bir YDH'nın ortaya çıkmasının da önünü tıkayacağı gibi, düzenin bizzat devrimci güçlerce çözülmesine de ciddi olanaklar sağlayacaktır.

Yine, kendini feshederken taraftarlarına verdiği, aslolanın iktidar değil toplumun dönüştürülmesi olduğu şeklindeki siyaset mesajı da, muhteva farkıyla tam da öyle düşünen ÖDP'nin YDH potansiyeli üzerinde hegemonya geliştirmesine yol döşemektedir.

Yeni YDH'lardan köklü ayırımlarımızın ve politik düzlemde de onlardan mutlaka ayrı yürümek zorunda oluşumuzun yanı sıra, demokrasinin kazanılması ve toplumsal muhalefet refleksinin güçlendirilmesi sorunu ekseninde, bu siyasal coğrafyada kesişen noktalarımız da olacaktır. Düzenin demokratik açılımlar yönündeki çözülmesinin ezilenlerin lehine olduğundan hareketle, buna katkı yapacak her güçle taktik düzeylerde kesişebileceğimizin bilinci ve özgüveninde olmamız gerektiği açıktır.

Her türden farklı olanı ezmek üzerine biçimlenmiş bu siyasal arenanın YDH gibi burjuva karakteri tartışma götürmez bir reorganizasyon hareketine bile izin vermeyecek kadar köşeli olduğunu gösterdi bu deneyim. Deyim uygunsa, bu düzen, kendi özçocuklarını, ama kendinden ayırımla, "böyle gitmez, biraz değiştirelim" diyen özçocuklarını kustu. Bunun anlamı ise, bu donmuş ve o oranda da kırılgan totaliterizm ortamında, indirgemeci bir sınıfçılıkla da varılacak çok fazla yer olmadığı gerçeğidir.

Gerçekten söylenmiş mi bilmiyorum ama, güya Apo'nun "biz her şeyi sıfırdan başlattık" deyişine, Ape Musa'nın, "eksi bilmemkaçlardan sıfır noktasına biz getirmeseydik sen sıfırdan başlayamazdın" dediği söylenen o ilginç anekdot geliyor aklıma. Şu anda Türkiye siyasal arenası sıfırın altında bilmemkaçlarda dolanmaktadır ve sosyalizmin üzerine basabileceği bir zemin olarak sıfır için de (elbette ki onunla yetinenlerin teşhirine özel bir önem veren bir perspektifle) mücadele etmek devrimciliğin ta kendisini oluşturmaktadır.

YDH deneyi gösterdi ki, böylesi totaliter bir zeminde kendine etkili bir yer açmak isteyen yeni bir siyasal akımın hem muhalif bir toplumsal temele, hem militan ve kararlı bir kurumsallaşmaya, hem de daha kapsayıcı bir projeksiyona ihtiyacı vardır. YDH, işte böylesi muhalif bir toplumsal temeli olmadığı, bir seçkinler hareketi olmayı aşamadığı, uzun soluklu militan bir örgütlülük ve kapsayıcı bir projeksiyondan yoksun olduğu için tıkandı.

Bu noktada düzenin çözülmesi ve devrimci alternatif kitle temelinin yaratılmasındaki en uygun aracın ÖDP olduğunu söylemek ise, rahatlatıcı değil, aksine düzenin merkez güçlerine karşı yakın rakiplerimiz olan liberalizm, sosyal demokrasi ve şeriatçılığı teşhir etmek ve hegemonik ilişkiler geliştirmekte ne kadar büyük bir başarım sergilemek zorunda olduğumuzun, dolayısıyla aynı zamanda ne büyük bir yük altında bulunduğumuzun da ifadesi olmaktadır

Başta İstanbul olmak üzere, birçok kentte kitle gösterileri düzenleniyor

1 Mayıs'ta işçiler ve sosyalistler omuz omuza

Haber Merkezi - 1 Mayıs kutlamaları, Türkiye sosyalistlerinin farklılıklara karşın tüm renklerle bir araya geldikleri ve işçilerle omuz omuza yürüdükleri ender günlerden biri oluyor. İşçi ve emekçilerin bu uluslararası gününde sosyalistler, mutlaka bir 1 Mayıs politikası oluşturuyor ve günler öncesinden hazırlıklara başlıyorlar. 1 Mayıs kutlamalarının, iktidara karşı işçi ve emekçilerin bir güç gösterisine dönüştürülmesi sosyalistlerin en önemli amaçlarından biri oluyor. Ayrıca her siyasal grup, bu kutlamaları, kendi gücünü sergilediği bir imkan olarak da değerlendiriyor.

1 Mayıslar'da sosyalistler arasında en ciddi tartışma konularından birini, özellikle İstanbul için, nerede yapılacağı sorusu oluşturuyor. Taksim, 1 Mayıs alanı olarak 1970'li yıllardan beri bir sembol haline gelmiş bulunuyor. Cunta sonrası Taksim'de gösteriler yasaklanınca bu hak gaspedilmiş oldu. Bu ise, bu hakkın toplumsal meşruiyet temelinde sürdürülecek bir mücadeleyle elde edilmesinin sosyalistlerin ve emekçilerin önünde bir görev olarak durduğu anlamına geliyor. Bu nedenle her yıl sosyalistler ve işçi sınıfının sendikal temsilcileri Taksim'de yapılsın mı, yapılmasın mı tartışmasını gündeme getiriyorlar.

1 Mayıs kutlamalarının her yıl tekrarlanan bu özellikleri bu yıl da yaşandı. Bütün sosyalist partiler ve sendikalar 1 Mayıs hazırlıklarına günler öncesinden başladılar. Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK, 1 Mayıs'ın ortak kutlanması kararı alarak, 1 Mayıs Düzenleme Komitesi kurdular. Bu komite,19 Nisan günü İstanbul Valiliği'ne 1 Mayıs'ın Kadıköy'de kutlanması için başvuruda bulundu. Aynı gün, Sosyalist İktidar Partisi de Taksim'de kutlanması için başvuruda bulundu. Valilik, ilk başvuruyu kabul ederken, ikinci başvuruyu her seferinde olduğu gibi yine reddetti.

Rosa Luxemburg ve Karl Liebknecht'lerin Almanyası'nda, 1919"da 1 Mayıs böyle kutlanmıştı.

Talepler ve hazırlık

Hemen bütün sosyalistler, bu yılki 1 Mayıs'ta IMF'ye bağımlılık, özelleştirmeler, zamlar, baskı ve işkence, savaş gibi işçi sınıfının ve emekçilerin güncel sorunlarına ağırlık vermiş bulunuyorlar. İP, SİP, ÖDP, HADEP, EP bu doğrultuda bildiri ve afişler hazırlarken, diğer sosyalist gruplar da benzer doğrultudaki çalışmalarını sürdürdüler.

Haftalık Atılım gazetesi 1 Mayıs hazırlıklarının, "1 Mayıs'ta parti bayrağı altında alanlara" sloganıyla sürdürüldüğünü ve IMF bağımlılık, özelleştirme ve hak gasplarına karşı sınıfın taleplerinin dile getirileceği bir gün olduğunu vurguluyor.

Haftalık Kurtuluş gazetesi de, "1 Mayıs, özelleştirmelere, zamlara, katliamlara karşı gücümüzü birleştirip haykıracağımız ve bu hükümete 'dur' diyeceğimiz gün olmalıdır" görüşüne yer veriyor.

15 günlük Özgür Gelecek gazetesi ise, "Bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesini güçlendirmek için alanlara bir sel gibi akalım... Kollarımıza vurulmuş sömürü ve zulüm zincirini kıralım" diye yazıyor.

Sosyalist İktidar Partisi, 1 Mayıs çalışmaları kapsamında 50 bin afiş, 100 bin de bildiri bastırdı. Afiş asmalar ve bildiri dağıtımları sırasında SİP'liler, Gaziosmanpaşa, Gülsuyu, Kartal, Bakırköy, İkitelli'de engellemelerle karşılaştılar, yaklaşık 30 kişi kısa süreli olarak gözaltına alındı.

ÖDP afişine yine yasaklama

Nisan ayı başında açılan kampanyanın savaştan söz eden afişinin ve bildirilerinin yasaklanmasından sonra ÖDP'nin 1 Mayıs için bastırdığı afiş de İstanbul Valiliği tarafından keyfi bir şekilde yasaklandı. 'İşsizlik, yoksulluk ve savaş istemiyoruz' sözlerinin yer aldığı afiş herhangi bir mahkeme kararı olmaksızın yasaklanırken, ÖDP İstanbul il yönetimi mahkemeye başvurdu. İstanbul için 25 bin afiş bastıran ÖDP, ayrıca yine İstanbul için 125 bin bildiri bastırdı. İstanbul'un çeşitli bölgelerinde afişlemeye çıkan ve bildiri dağıtan parti üyelerine polis müdahelede bulunurken Sarıyer'de 6 ÖDP'li gözaltına alındı.

Afişlerinde "Bağımsızlık, devrim, sosyalizm" temalarını işleyen İşçi Partisi, İstanbul için 15 bin afiş hazırladı. İP ayrıca IMF'nin ve uluslararası sermayenin saldırılarına karşı parasız eğitim, parasız sağlık gibi talepleri içeren ve bağımsızlığa özel vurgu yapan içerikteki bildirilerden İstanbul'da 40 bin adet bastırdı. Emek Partisi Marmara bölgesi için 500 bin adet bildiri bastırıp, dağıttı. Bir bildiri daha hazırlamayı tasarlayan EP'liler, ayrıca 100 bin adet afiş hazırladılar. EP'liler, 1 Mayıs hazırlıkları sırasında kısa süreli de olsa engellemelerle karşılaştıklarını, parti üyelerinin gözaltına alındığını belirtiyorlar.

SİP'in Taksim kampanyası

1988-92 yılları arasında yoğunlaşan1 Mayıs'ın Taksim'de kutlanması tartışması son yıllarda sönümlenmiş görünüyor. O yıllarda, sosyalist grupların birçoğu Taksim'in zorlanması doğrultusunda güç birlikleri oluştururken, giderek Taksim dışında, özellikle sendikaların düzenlediği gösterilere katılma eğilimi artış gösterdi. Sosyalist parti ve grupların açıklamalarında, "1 Mayıs 1 Mayıs alanı"nda şiarının yerini ağırlıklı olarak "1 Mayıs'ı alanlarda kutlayalım" şiarı aldı. Sosyalist partilerin ve grupların çoğunluğu bu yıl, İstanbul'daki kutlamayı Türk-İş, DİSK, Hak-İş ve KESK'in düzenleyeceği Kadıköy'deki mitingte yapmayı tasarlıyor.

Bu yıl farklı tutumu SİP gösterdi. Bazı işkollarında örgütlü sendikacıların oluşturduğu Sınıf Mücadelesi Platformu'nun mitingin Taksim'de yapılması çağrısı ve girişiminin ardından SİP, bu çağrıya sahip çıktığını belirterek, Taksim'in işçi sınıfının geleneği ve kazanımı olduğunu vurgulayarak, bu hak için mücadele edeceğini açıkladı ve bir kampanya başlattı. Yapılan başvurunun reddedilmesi üzerine parti avukatları, İdare Mahkemesi'ne yürütmenin durdurulması için başvurdu. Konuyla ilgili olarak iki bildiri hazırlayarak İstanbul'da 100 bin

---

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ

kısa haberler

ANKARA

■ 20 Nisan cumartesi günü Mamak ilçesinin açılışını gerçekleştiren ÖDP'liler, binanın önünde halaylar çektiler, türküler söylediler. Ertesi gün Keçiören ilçe örgütü binanın önündeki parkta düzenlediği şenlikle açılış yaptı. Demokratik kitle örgütlerini ziyaretlerini ÇHD'ye yapılan ziyaretle devam ettiren ÖDP'liler 23 Nisan günü "Çocuklarımız" konulu bir panel düzenlediler. Ankara il örgütü 1 Mayıs çalışmaları için merkezi düzeyde basılan afişlerin yanı sıra il için 30 bin bildiri bastırdı ve dağıtımına başladı.

SAMSUN

■ Samsun'da DİSK ve Türk-İş 1 Mayıs kutlamaları için başvuruda bulunmadıklarından, emekçilerden oluşturulan bir komite başvuruda bulundu ve gerekli yasal izni aldı.1 Mayıs çalışmaları içinde aktif olarak yer alan ÖDP'liler, kutlamalara da aktif olarak katılacaklar. Öte yandan ÖDP'liler kuruluş şenliklerini de 5 Mayıs Pazar günü Neco Düğün Salonu'nda yapmayı planlıyorlar. Şenliğe Genel Başkan Ufuk Uras'ın yanı sıra Onur Akın ve Sevinç Eratalay gibi sanatçılar da katılacak.

BURSA

■ ÖDP'liler merkez ve çevre ilçelerde örgütlenme çalışmalarını devam ettiriyorlar. Merkeze bağlı Yıldırım ilçesinde düzenlenen toplantı sonucunda yönetim oluşturuldu. Orhangazi ve İnegöl ilçe yönetimleri de düzenlenen panel ve şenliklerle belirlendi. Kestel ilçesinde de yönetimi belirleyen ÖDP'liler, Gemlik ilçesinde girişim komitesi oluşturdular. Öte yandan Öğrenci Koordinasyonu'nun 18 Mart'ta yaptığı eylemden sonra tutuklanan 13 öğrenci, 24 Nisan'da yapılan duruşmada serbest bırakıldı.

BODRUM

■ Bodrum, Mumcular, Kuruderece köylülerinin Şemkum Kum Ocakları İşletmesi'ne karşı başlattıkları mücadeleyi desteklemek amacıyla kitle örgütleri ve diğer partilerle birlikte ÖDP'liler bir kampanya başlattılar. "Yaşam hakkını savunmak için faks zinciri oluşturalım" adlı kampanya içinde çok sayıda kitle örgütün yanı sıra ÖDP, YDH, CHP ve

ANTALYA

■ Merkez ilçe örgütünü kuran ÖDP'liler başkanlığa emekli öğretmen Selçuk Samur'u getirdiler. İlk basın toplantısını 22 Nisan günü yapan ilçe örgütü, aynı gün bir toplantı yaparak işbölümünü gerçekleştirdi. Öte yandan ÖDP'lilerin başına çektiği bir grup "Çağdaş Yapı-Kent Kooperatifi" adıyla bir dayanışma kooperatifi kurdu.

İSTANBUL

■ Samandağ'da ÖDP'lilerin Tanışma ve Dayanışma Yemeği'ne yaklaşık 350 kişi katıldı. Türkülerin söylendiği, şiirlerin okunduğu yemeğin bölgede ÖDP'ye olan ilgiyi artırdığını söyleyen ÖDP'liler, ertesi gün binalarının dolup taştığını ifade ediyorlar.

MALATYA

■ İl örgütlenmesini tamamlayan ÖDP'liler 14 Nisan günü Renkli Düğün Sarayı'nda yapılan kuruluş şenliğinde tüm renkleriyle bir araya geldiler. Bin 300 kişilik salonun doldurğu şenlikte açış konuşmasını İl Başkanı Avukat Feridun Diyarbakırlıoğlu yaptı. Yerel sanatçıların şarkılar söylediği şenlikte folklor gösterileri yapıldı. Şenlikteki en ilginç konuğu, 1960'larda TİP'in yine aynı yerde Genel Kurul toplantısına katılan 77 yaşındaki Hasan Dede'nin de bulunmasıydı. TİP'teki genel kurul ardından ayrılıkların yaşandığı söyleyen Hasan Dede, yıllar sonra solun belli başlı renklerinin yeniden birleşmesinin heyecanını yaşadığını söylüyordu.

TRABZON

■ 19 Nisan günü, Trabzon il örgütü Özgür Otel'de yaklaşık 200 kişinin katıldığı bir yemek düzenledi. Kitle örgütleri ve sendika temsilcilerinin de bulunduğu yemekte, ÖDP il başkanı Nur Çavuşoğlu, amaçlarını anlattı. Öte yandan Trabzon'da ÖDP'liler, Merkez ve Tonya ilçe yönetimlerini de atadı.

SİVAS

■ 3 Mart'ta kitle örgütleri temsilcileri ve ÖDP'yi oluşturmak isteyenlerle geniş katılımlı bir toplantıyla başlayan Divriği ilçesindeki örgütlenme çalışmaları sonucunda 60 kişilik Kurucu Gönüllü Meclis belirlendi. Merkezi kampanyaya paralel çalışmalarını sürdüren Divriği'deki ÖDP'liler, bir tanıtım

Öğrenciler İ.Ü. Merkez Kampüsü'nde 'oturma eylemi' yapacaklardı ama...

Polis, öğrencilerden erken davrandı!

Setenay DOĞAY

İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu öncülüğünde 'A4 planı' adı verilen bir eylemle öğrenciler bu kez İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü'nde 'oturma eylemi' yapacak, okulu çiçeklerle donatacaklardı, ancak polis, öğrencilerden önce davranınca Beyazıt Meydanı'nda miting yapmakla yetinmek zorunda kalındı. Mitingin ardından Aksaray'a doğru yürüyüşe geçme girişimi ise yine polisin saldırısına yol açtı ve çok sayıda öğrencinin yaralanması ve gözaltına alınmasıyla sonuçlandı.

Yaklaşık üç hafta önce duyurulan 'A4 planı', yani 4 acil talep eyleminin kararı Koordinasyon'un bünyesindeki cepheler tarafından da uzun bir süre tartışılmıştı. Bazı cepheler bu kararın bu aşamada erken olduğunu söylerken bazıları da, "okuldan çıkmama eylemi"ni Koordinasyon'un tabanının kaldıramayacağı görüşündeydi. İstanbul Üniversite Öğrencileri Koordinasyonu'nun düzenlediği eyleme değişik illerden Koordinasyon üyeleri de geldi. Bir anlamıyla eylem Türkiye Üniversiteleri Öğrenci Koordinasyonları tarafından yapılmıştı. Eylemin amacı öğrencilerin 'A 4' planı olarak adlandırdıkları acil 4 talebin gerçekleştirilmesiydi. Bu talepler ise; harçlarını ödeyemedikleri için kayıtları yapılmayan yaklaşık dört yüz öğrencinin kayıtlarının yapılması, yönetimde söz ve karar yetkisi, harçların kaldırılması, eğitimde ve sağlıkta yapılan özelleştirmelerin durdurulmasından oluşuyordu.

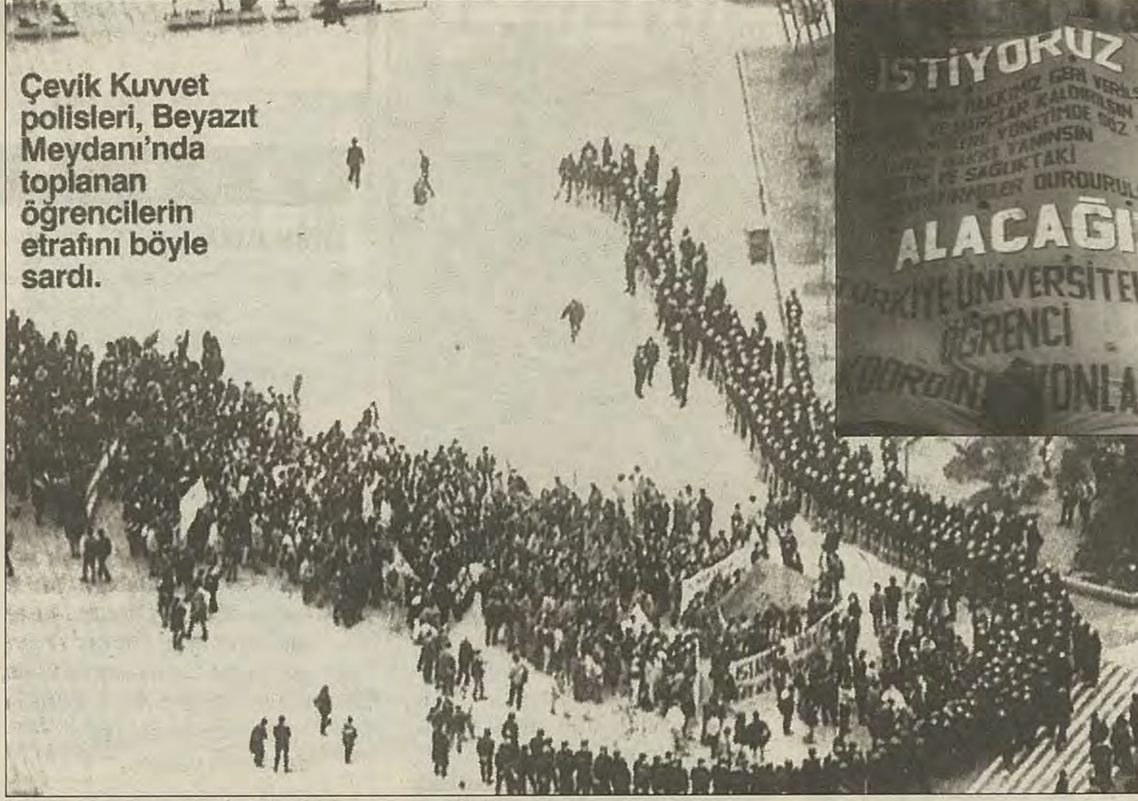
24 Nisan çarşamba günü polis, Aksaray'dan Saraçhane'ye kadar tüm üniversite çevresinde yoğun güvenlik önlemleri alarak, özellikle Beyazıt Meydanı'na giriş - çıkışları kimlik kontrolüyle denetliyordu. Öğrenci dışında kimse alana alınmıyordu. Bazen de öğrenciler bile alınmıyordu. Ama polisin orada bulunmasının nedeni öğrencilerdi ve öğrenciler alana alınıyordu!... Alana alınıyor da denemez belki.

Sabah 100 öğrenci gözaltına alınmış...

Çarşamba günü sabahın erken saatlerinde polis "işine" başlamıştı bile... İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü'ne gelen öğrencilerden yaklaşık yüz kişiyi kapıda ve okulun içinde gözaltına almıştı. Saat 11.30 sıralarında Merkez Kampüsü'ne, içeride neler olduğunu anlamak için girdiğimde, yalnızca üç-beş öğrenciye rastladım. Ne kantinler açıktı, ne de Öğrenci İşleri... Öğrencilerle konuştuğumda "polisin bu kadar güvenlik önlemi almasına rağmen, alınan kararların değişmediği; yalnız kampüs içinden Beyazıt Meydanı'na kadar yapılacak yürüyüşün merkez binada kimsenin olmayışından dolayı gerçekleşmeyeceğini" söylüyorlardı. Tekrar meydana geldiğimde yine öğrenciler yoktu. Polisin aldığı bunca önlem ve engellemelerden sonra eylemin gerçekleştirilmesi tehlikeye girmişti. Bir ara Ankara ve diğer illerden öğrencilerin İstanbul'a geldiklerini duydum. Yine aklımdan geçen, gelen öğrencilerin alana ulaşamadan, yolda gözaltına alınmış olacaklarıydı.

Saat 12.10'u gösterirken Beyazıt Meydanı'nın aşağısında, tramvay yolunda yaklaşık dört yüz kişiden oluşan bir öğrenci topluluğunun sesleri duyulmaya başladı. Öğrenciler ellerinde kırmızı Koordinasyon amblemini taşıyan bayraklarını sallayarak, "Ferman devletin, üniversiteler bizimdir" sloganı eşliğinde gittikçe daha kalabalıklaşan kitleyi selamlıyorlardı. Şimdi sıra, Beyazıt Meydanı'nın giriş yerlerindeki polis yığınaklarını ve barikatlarını aşmaktaydı. Öğrencilerin polisle girdikleri sıkı pazarlıktan sonra, öğrencilerin alana girmesine izin verildi. Yaklaşık 1500 kişilik öğrenci kitlesi kortejler halinde sendikacılarla ve sanatçılarla birlikte ve sloganlar eşliğinde alana girdiler.

Alanda Koordinasyon'un yaptığı eylemlerde hiç duymadığım sloganlar da atılıyordu. Örneğin; "Sülo babanın bir çiftliği var, içinde faşistleri var, Hav, hav diye bağırır, çiftliğinde Sülo babanın", "Polis boş durma Civan'ı yakala" gibi. Bunun yanında tutsaklarla ilgili ve kirli savaşa ilişkin sloganlar da sık sık atılıyordu.

Çevik Kuvvet polisleri, Beyazıt Meydanı'nda toplanan öğrencilerin etrafını böyle sardı.

Soruların cevapları bulunmaya başladı

Koordinasyon, şimdiye kadar İstanbul bazında yaptığı eylemlerde olağan koşullarda iki bin kadar öğrenciyi toplayabiliyordu. Ama polisin yoğun baskı ve engellemelerinin yanı sıra çeşitli iç tartışmalar ve eleştirilerden sonra gerçekleştirilmeye çalışılan bu eylem her zamanki asgari kitle katılımını sağlayamamıştı. Üstelik Ankara'dan, İzmir'den ve diğer illerden gelen öğrencilerin katılımlarına rağmen... Eylemi düzenleyen bazı öğrenciler ise bu durumu sabah Merkez Kampüsü'nde gözaltına alınan öğrencilerin, diğer öğrencilerin psikolojilerini olumsuz yönde etkilediğini söylüyorlardı. Bazıları bunun nedeninin, eylem öncesinde yapılan yanlış duyurulardan kaynaklandığını, yani okulu terketmeme eyleminin yapılacağını duyan öğrencilerin böyle bir karardan sonra fikirlerini değiştirmiş olduklarını söylüyorlardı. Bu arada bu eylem kararını başından beri onaylamamış bazı cephelerin eyleme katılmamasının da payı olduğu söylenebilir. Bu eylem birçok yönden çeşitli soruların yanıtlarını da içinde saklıyordu. Şöyle ki; Üniversiteli Öğrenciler Platformu son 23 Mart Ankara eyleminden sonra kamuoyu ve öğrenciler tarafından olumsuz eleştirilere maruz kalmıştı. Bu yüzden Koordinasyon'un bu eylem kararı kendi bünyesinde de iç tartışmalara neden olduğundan, nasıl sonuçlanacağı ve öğrenci hareketini ne yönde etkileyeceği merak konusuydu.

Koordinasyon'un yaptığı bu eyleme Üniversiteli Öğrenciler Platformu ise katılmadı. Buna rağmen Devrimci Proleter Gençlik (DPG) ise eyleme katıldı. Zaman geçtikçe eyleme ilişkin belirsizlikler de netleşmişti. Örneğin okula, Merkez Kampüs'e girilip girilmeyeceği sorusu bunlardan biriydi. Öğrencilerin arasından seçilen dört temsilci İstanbul Üniversitesi Rektörü Bülent Berkarda ile görüşmek için okula girdi. Onların içeriden çıkması beklenirken dışarıdaki öğrenciler destek vermek amacıyla Beyazıt'a gelen sanatçı Metin Kahraman'ın şarkılarıyla coşuyorlardı. Bunun yanında en ilginç görüntülerden birisi de bazı öğrencilerin 'Hemşince' attıkları sloganlar eşliğinde Hemşin horonunun çekilmesiydi. Arada bir ise Türkçe "Evrim, devrim, tek yol devrim" gibi ilginç sloganlar da atıldı. Özellikle Atilay Ayçin'in yaptığı konuşma öğrenciler tarafından bolca alkışlandı. Polisler de öğrencilerin yaptıklarına baka baka, yorgunluktan gevşemeye başlamışlardı ki, hemen şefleri onları toparlamayı başardı.

Halaylar, marşlar ve sloganlarla geçen bu uzun zamanda ayrıca diğer illerden gelen öğrencilerin bazıları konuşarak, bazıları da şiir okuyarak diğer öğrencilere seslendiler. Bu arada gösterinin başında 1500 kadar öğrenci varken, ilerleyen saatlerde meydanda 500 kadar öğrenci kalmıştı... Kalanlar belki de Koordinasyon'un militan kitlesini oluşturuyorlardı...

Sadece Türkiye'de değil Fransa'da, Güney Kore'de de yükselen öğrenci hareketinden birçok öğrenci birlikleri de bu eyleme destek veriyordu. Yaklaşık bir ay önce Güney Kore'de öldürülen Roh Soo Sok adlı öğrenci de posteriyle öğrencilerin arasında, Beyazıt'taydı. Uzun bir beklemeden sonra rektörle görüşmeye giden öğrenciler döndüler. Bunlardan bir öğrenci, rektörün görüşmede özellikle yanına polis şefini aldığını, Yönetim Kurulu toplantısının polisin eyleme ilişkin yaptığı yanlış bilgilendirmeye dayanarak yapıldığını, bunu açıklamalarına rağmen rektörün Yönetim Kurulu kararına dayanmayarak karar aldığını söyledi. Merkez Kampüsü'nün polisin işgali altında olduğunu, çünkü içeride öğrencilerin olmadığını ve her yerin polisle dolu olduğunu söylemesiyle öğrenciler arasında gülüşmeler yaşandı ve durum alkışlarla protesto edildi.

Okula girmeme kararı alındı

Bu konuşmanın ardından kısa bir süre geçtikten sonra okula girilmeyeceği kararı duyurulup, Aksaray'a kadar yürünme kararının alındığı söylendi. Polis ise buna ancak pankartlar indirilirse izin vereceğini, aksi takdirde saldıracağını söyledi. Ama öğrenciler bu kararı dinlemeyip Aksaray tarafına yönelmişlerdi bile. Bunun üzerine polis kitlenin ön saflarında bulunanlara saldırdı ve diğerlerinin geçmemesi için bir barikat kurdu. Önde giden toplulukla polis arasındaki sürtüşme öğrencilerin dağılması ve bazı öğrencilerin gözaltına alınmasıyla son buldu. Şimdiyse arkadan gelen grup barikatı aşarak tramvay yolu üzerinden Aksaray tarafına doğru koşar adım ve sloganlar eşliğinde yürüyordu. Kafasından kanlar akan, yaralanan öğrenciler de vardı kitlenin arasında. Şimdi sloganlar daha da güçlü çıkıyordu. Üst geçide varıldığında, arkadan polisin saldırması sonucu öğrenciler kaçmıştı yine, bazıları ise gözaltına alınmıştı.

Artık sokaklarda öğrenciler yerine polisler yürüyordu...

Sürpriz çocuğun marifeti...

Şu çocuklara akıl sır ermiyor doğrusu... Ne zaman ortaya çıkacakları, ne tür haşarılık yapacakları hiç belli olmuyor. 24 Nisan çarşamba günü yapılan eylemde beni en çok etkileyen ve düşündüren olay; polisin öğrencileri Aksaray'da dağıttığı anda, yanımda duran on yaşlarında bir erkek çocuğunun eline aldığı kocaman bir taşı polislerin üzerine fırlatması oldu. Polislerin taşı görmesi zararı ziyanı engelledi, ama olanlar ondan sonra oldu...

Hayret! Taşı atan "muhalif çocuk", hiçbir tepki göstermeksizin, polise, yani devlete baka baka olduğu yerde durmaya devam ediyordu. Ne bir telaş, ne de kaçma belirtisi... Orada bulunan birkaç kişi çocuğu biraz sarsarak uyarmaya çalıştı... Ama o anda, polisler de çocuğu yakalamak için bütün güçleriyle koşmaya başladılar. Tam filmlerdeki gibi, bu kez çocuk tehlikeyi farketti ve hızla koşmaya başladı. Benim açımdan film burada koptu...

Sonucu daha sonra gördüğüm gazetecilerden öğrendim. Polisler, çocuğu yakalamış ve korkunç derecede döverek yerlerde sürüklemişler... Daha sonra ne mi olmuş?

Onu ben de gördüm... Muhalif ve haşarı çocuğun ensesinden tutan ve ayaklarını yerden kesen polisler çocuğu kediyi sırtından tutar gibi tutup, tartaklayarak Aksaray Emniyet Müdürlüğü'ne doğru götürüyorlardı...

Daha sonrasını kimse bilmiyor... Devlet sırrı...

Düşman da değiliz, masum da...

Yelda

"Fenerbahçe düşmanlarını yeneceğiz!" Geçen hafta Pazartesi dergisinden Azalırken'e cevap olarak gelen, Filiz Koçali ve Ayşe Düzkan imzalı yazı ile, Düzkan'ın geçen hafta yer darlığı nedeniyle yer veremediğimiz aşağıdaki yazısı bana bu sloganı çağrıştırdı. 14 Nisan Pazar akşamı Gençlerbirliği maçına çıkarken sarı-lacivertli futbolcular, kendi takımlarından olmayanları ezme isteklerini bu pankartla ifade ettiler: "Fenerbahçe düşmanlarını yeneceğiz!"

Memleketimizde savaş sürdüğü için maçların, özellikle de milli maçların cinsiyetçilikle birlikte ırkçılığı da azdırdığını, Pazartesi dergisi için yazdığım, ama Pazartesi'nin kabul etmemesi üzerine burada, Söz'de yayınlanan "Goller tecavüz mü? Türkler erkek, Kürtler kadın mı?" (20 Mayıs '95) başlıklı yazımda da anlatmıştım. Sırası gelmişken, Söz'de olmamı böylece Pazartesi'ye borçlu olduğumu da geçerken söylemiş olayım. Kendinden olmayanı, kendinden olmamakla kalmayıp eleştirenleri düşman, hain ilan etmek, giderek militaristleşen ortamda o denli yaygın ki, Pazartesiciler de farkında olmadan bundan paylarını almış görünüyorlar.

Eleştirileri yoksaymak veya cevap vermek zorunda hissettiğinde, eleştireni savaşılacak düşman ilan etmek kimseye bir şey kazandırmaz. Ama ben eleştirilerin yararlı olacağına hâlâ inanıyorum. Ezici üstünlüğü olanlar, kendilerini böyle görenler, Ali Şen'in Fener'i gibi, eleştiriyi yenilgi olarak algıladıklarından bunu sindirmeleri zordur. Buna rağmen kendilerini gözden geçireceklerine inanıyorum. Hele ki çeşitli sol oluşumlarda iktidara oynayanlar, özellikle de Kürt politikalarıyla ilgili önünde sonunda dikkatli olmak zorunda kalacaklar. Bu da hepimizin (kişisel değilse de, toplumsal) kazancı olacaktır. Kürtler dışındaki azalanları bir süre daha yok sayabilirler. Bunun da bir son bulacağına inanıyorum, umutluyum. Mesela bu ay 24 Nisan Ermeni soykırımı ile ilgili sol dergi ve gazetelerde çıkan yazılar:

• "Sırp prensin vurulması, Birinci Dünya Savaşı'nın ne kadar gerçek nedeniyse, Van'daki olaylar nedeniyle Ermeniler'in İstanbul'da düzenledikleri protesto gösterileri de ünlü katliamın bir o kadar nedeni, yani bahanesi oldu. ..Tehcir, yani bir göç ettirme olayının yaşandığı kimse tarafından yok sayılamıyor. Ama kırım yapılıp yapılmadığına gelince iş değişiyor."

(24 Nisan Ermeni kırımının 81'inci yılında resmi ağız değişmedi–Hüseyin Şimşek, Demokrasi, 24 Nisan '96.)

• "..insanlık tarihine iktisadi, sosyal, siyasal nedenlerin soktuğu ezilen sınıf, millet ve ırkların düşmanı Alman faşizmi ve onun Führer'i Hitler, ilham aldıkları Ermeni soykırımını hiç de boş yere sorgulamış değildi. ..Biz, sadece bugün değil, yarın ve gelecekte de ve her vesileyle 'bu sorun'dan söz edeceğiz ve 'tarihsel haksızlık' olarak bulduğumuz bu katliamı her vesile ile yüksek sesle protesto etmeyi sürdüreceğiz. Bu tarihsel haksızlığı 81. yıldönümünde tekrar ifade etmek bu anlayışla kavranmalıdır."

(Anadolu'nun acı ağıdı– Ata Yadigar, "Uzun Yürüyüş", Nisan '96.)

• Hayasdan'dan Altınçağ'a, Öncü Partizan, okur sayfası, 18-30 Nisan '96

• 1915 Ermeni Soykırımı, Öncü Partizan, s. 30, 18-30 Nisan '96.

• Ermeni Katliamı, Özgür Gelecek, 16-30 Nisan '96.

Irkçı bakışa ilişkin örneklemelerle yazdığımda kıyamet kopuyor. 'Hedef alındığını' düşünenler, kelimenin tam anlamıyla kavga ediyorlar. Amacım kimseyle kavga etmek olmadığından, 7 yıl önceki ben'le 'kavga edeceğim' gelecek hafta. Şimdi Kürt kadın dergisi Roza'ya gidiyorum. Önümüzdeki hafta Roza'nın ikinci sayısı çıkacak.

'AZALIRKEN'e gelen

Demokrasi Kurultayı'nda ne oldu?

ayşe düzkan

"Bu oturumun en renkli siması Pazartesi Dergisi'nden Ayşe Düzkan'dı. Bölgeye ilk defa bir feminist gelmiş ve kadın sorunları konusunda bağımsız, özgün görüşler ifade etmişti. Kurultay bitiminde kadınlar hızlarını alamayarak, Tıp lokalinde randevulaşıp sorunları ve çözüm yollarını konuştular. Bir nevi Türk feministlerle, Kürt kadınlarının tanışma toplantısıydı. Kürt erkekleri ise bıyık altından gülüp 'Nereden çıktı bu feministler' gibi alaycı bir eda ile espri yaptılar."

(İnsan Hakları Bülteni, İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi Yayın Organı, Ocak–Şubat '96.)

yelda sağolsun, üç ayda bir filan benimle ilgili yazı yazıyor. yazdıkları tıpkı şu yazıdaki gibi mesnetsiz şeyler. ben de genellikle ciddiye alıp cevap vermiyordum. bu ilk ve son cevap verişim olacak. yelda, başta diyarbakır demokrasi kurultayı'nda yaptığım konuşma olmak üzere, çeşitli alıntılar yaparak benim nasıl ve ne kadar ırkçı olduğumu ispat ve tespit ediyor. terazi de kantar da onun elindedir, yapsın. yapsın ama yaparken de elini vicdanına koysun.

birikim dergisi'nde hülya demir'in benimle yaptığı bir söyleşi yayınlandı. buradan bir alıntı yapmış yelda:

"bizim herkesi kapsamak gibi bir şeyimiz yok. başka bir şey söylemek isteyen varsa başka bir yerde söyleyebilir."

bu sözlerimin, her sınıftan, her etnik gruptan kadının pazartesi'de filiz'le çeliştiğini söylüyor. halbuki ben o cevabı, pazartesi dergisi'nin adını çok öznel bulan hülya'nın, "Ama uzun zamandır ilk kez bir kadın dergisi çıkıyor. Kapsayıcı olması gerektiğini düşünmüyor musunuz?" sorusu üzerine, lafa "başka dergiler de var, meselâ 'eksik etek' çıkıyor. bir teorik dergi çıkacak," diye başlayarak vermiştim. yani ne soruda, ne cevapta etnik grup, sınıf falan yok. diğer feministlere ilişkin bir kapsayıcılık daha çok. ne deseydim, "biz bütün feministleri temsil eden, hepsini kapsayan bir yayın çıkarıyoruz" mu deseydim?

demokrasi kurultayı'nda yaptığım konuşmadan ilk alıntısı ise şöyle yelda'nın:

"Kürt halkının mücadelesi birçok kadının uzun yıllar boyunca GELENEKLERLE, TOPLUMSAL ADETLERLE (İstanbul'da cinsiyetçi sistem dediğimizde, bakın söz konusu Diyarbakır olunca ne deniyormuş) kendilerine dayatılan bir hayat tarzını değiştirip, başka bir hayat tarzını benimsemelerine yol açtı. Bu mücadele bir son bulduğunda, bu çok özlediğimiz, hedeflediğimiz barış gerçekleştiğinde bu kadınlar eski geleneksel rollerine dönmek isteyecekler midir? Yani bugün dağda Kürtlerin kaderini değiştirmek için savaşan kadınları yine çamaşıra, bulaşığa, çocuk bakımına mahkum edebilecek misiniz? Onların (Kürt kadınlarının) sorunlarını yansıtmak değil, onların kendi sorunlarını ifade etmelerini istiyorum."

epeyce özenli bir alıntı. belli ki yelda kayıt yapmış, oradan yazmış. vurgulamalar ve filiz'le ortak yazımız-bir iki ufak nokta var; bir tanesi "özlediğimiz, hedeflediğimiz" değil, "özlediğiniz, hedeflediğiniz" dedim. bu fark duyulmamış olabilir diye fazla üzerinde durmuyorum. ama son cümledeki değişiklik böyle değil. ben, "....mahkûm edebilecek misiniz?" dedikten sonra, şöyle devam ediyorum aslında: "...bunun da düşünülmesi gerektiğine inanıyorum. bu kadınlarla tartışmak bizim için ayrıca önemlidir; çünkü bunlar siyasal mücadele içinde, özellikle muhalif siyasal mücadele içindeki bir çok kadın gibi cinsiyetleri araç edinerek de baskıya maruz kalmaktadırlar; ....." yelda aktardığına benzeyen bir cümleyi nereden bulmuş diyeceksiniz? bir paragraf sonra falan, şöyle bir şey var:

"ama kürt kadınlara yönelik olarak bizim beklentimiz onların sorunlarını yansıtmakla sınırlı değil, bizim için esas önemli olan, onların kendi yaşadıkları üzerine konuşmaları, yaşadıklarını dillendirmeleri, tartışmaları, çözmeleri... çünkü nasıl ki türk muhaliflerin, kürt halkı adına konuşmalarını ve karar vermelerini onaylamıyorsak, kendimiz de kürt kadınlar adına konuşmayı aklımızdan geçirmeyiz."

yelda zaten, paragrafın başına takılmış; "Kürt kadınlar adına Kürt erkeklerden hesap sorma hakkı var mı Tük kadınlarının?" diye isyan ediyor.

akla başka soruları da getiren bir soru. kürt kadınlar adına türk kadınlarından hesap sormaya kimin hakkı var sorusunu mesela? ama ben kendi adıma, mesela hindistan'da kadınları yakan erkeklerden sorulacak bir hesabım olduğuna da inanıyorum. hele de, aynı devletin sultası altında yaşadığım bir halkın erkekleri, "bizde feminizm falan sökmez, ulusal kurtuluş mücadelesi kadınları evden çıkarttı zaten" dediğinde böyle cümle-taşıyorum. ancak bunun hemen arkasından gelen paragraf ve alıntı daha şaşırtıcı bir örnek; polemik dilinde tahrifat denilen cinsten bayağı. okuyalım ne demişim:

"Kadın kurtuluş hareketinden gelen bir kadın olarak, galiba Diyarbakır'da ilk defa bir feministin kalabalıklara konuşması bu. Bunu yaptığım için de büyük şeref duyuyorum. 15 senedir batıda, Türkiye'de feministler mücadele ediyor. Umarım onlar da ederler, sonra onlar da öğrenirler."

son cümlede bir tuhaflık farkettiniz mi? haklısınız, zaten onu ben demedim, yelda yazmış. aynı sözlerin aslını okuyalım bir de:

"önce şunu söylemek istiyorum. kadın kurtuluş hareketinden gelen bir kadın olarak diyarbakır'da, bir kürt şehrinde konuşmaktan çok heyecanlanıyorum. ayrıca da, galiba diyarbakır'da ilk defa bir feministin kalabalıklara konuşması bu. (yelda'nın elinde aksi yönde bir bilgi var mı?) bunu yaptığım için de büyük şeref duyuyorum, önce sizi selâmlamak istiyorum.

kadınların mücadelesiyle kürt halkının mücadelesi çok farklı yöntemlerle, çok farklı mecralarda gelişti; ama kürtlerin kaderiyle kadınların kaderi arasında ilk bakışta göze çarpmayan büyük bir benzerlik olduğunu düşünüyorum. çünkü kürtlerin maruz kaldığı baskı da, kadınların maruz kaldığı baskı da uzun yıllar boyunca yeterince dillendirilmedi. Bu iki kesimin de özgün mücadelesinin gerekliliği gözardı edildi; ama geçtiğimiz 10-15 yıl, ikimizin de kaderini değiştirdi."

bütün alıntıları diyarbakır demokrasi platformu'nun bize gönderdiği bant çözümlerinden yaptım. merakı olan herkese gösterebilirim. burada önemli bir şeyi vurgulamak istiyorum. kurultay konuşmacıları içinde, milli-mersan dışında konuşmacı yoktu. meselâ ilk oturumda söz alan türk sosyalist erkekler, kürtlere nasıl mücadele edecekleri konusunda akıl fikir vermekte beis görmediler. kişisel olarak, egemen kimliğimi ifade etmeyi doğru ve anlamlı buluyorum. ama yelda bunu farklı yorumlamış. "kurultayda kendisine sıkıştırıcı soru yönelten Kürt kadına verdiği cevapta da Düzkan nasıl tepeden olduğunu hissettirdi..." diyor.

soruyu okuyalım, sıkıştırıcı mıymış, kürt kadını kimliğiyle mi sorulmuş:

"Öncelikle Emekçi Kadınlar Birliğinin bir üyesi olarak konuşuyorum ve Tansu Hanım bizi temsil edemez, çünkü sermayenin cinsiyeti yoktur diyorum ve Ayşe Hanıma diyorum ki, cinsel taciz, baskı, tecavüz, yaşamın her alanında karşımıza çıkarılan baskılar sistemin bir sonucudur. Buradaki cinsellik söyleminizi, sisteme karşı da yöneltebilecek misiniz?"

yıllar yılı sınıf mücadelesiyle kadın kurtuluş mücadelesini karşı karşıya getirenlerle tartışmak zorunda kaldığımı yelda da bilir. o yüzden şu yukarıdaki soru beni nereden sıkıştırır ona aklım ermiyor, ama ben de şöyle cevap vermişim:

"vallahi sistem demek hiç bir şeyi çözmüyor bence. çünkü sistemden çıkarı olan çok insan var. sistemden tabii ilk önce sermaye sahiplerinin çıkarı var, sistemden türklerin çıkarı var. bunu bir türk olarak söylüyorum. bir türk olarak kürtler karşısında egemen ve ayrıcalıklı bir durumda olduğumun farkındayım; sen de herhalde bunu farkediyorsundur?"

siz de farkediyorsunuz değil mi, kürt meselesi soruda değil, cevapta gündeme geliyor. sen de oradaydın yelda, ne dersin! daha fazla yazmaya

Bosna'daki savaşı sona erdiren 'barış' ne anlama geliyor?

Pax Americana Balkanlar'a devletçikler ve yoksulluk getiriyor

Karl Fischbacher'in Viyana'da yayımlanan Ex-Jugoslavenske Diskusije'nin kış 1995/96 sayısında çıkan bu makalesini arkadaşımız ***Cemalettin Efe*** *çevirdi.*

Dayton'da "barış" anlaşması yapılalı br hayli oldu! Haftaları bulan zorunlu ikamet koşulları altında Miloseviç, Tudjman ve İzzetbegoviç'e Pax Americana barışı imzalattırıldı!

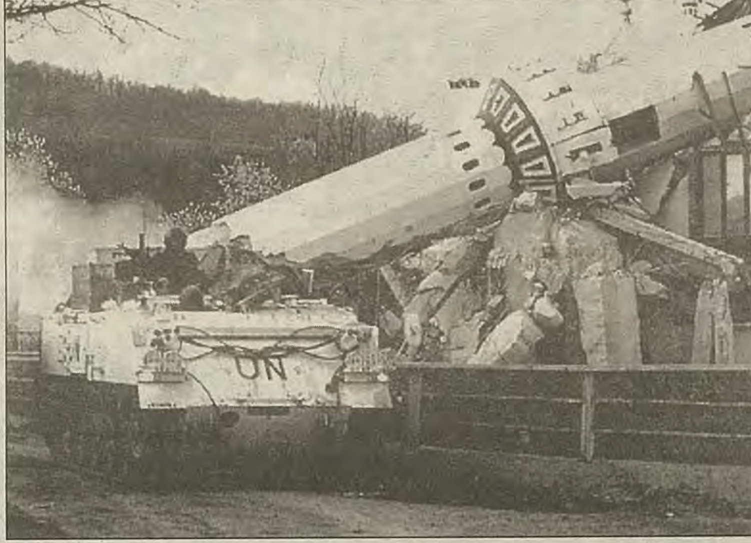
Olay burada kalmıyor, Amerika istediğini dikte ettirmeye devam ediyor. Amerika aslında bu sürece Ağustos'taki hava bombardumanıyla başlamıştı. NATO ordusu vasıtasıyla artık BM'nin son yıllardaki iktidarsızlığına son verilmesi ve Bosna'nın NATO komutası altında parçalara ayrılması zamanı gelmişti. Tam bir 'Pax Americanavari' barış bu. Tabii ki sözkonusu olan bu "barışın sağlanması"nın asıl nedeni Batılı büyük güçlerin kendi aralarındaki anlaşmazlıklarıydı. Uzun dört yılı bulan savaş sürecinde bir taraftan Almanya-Avusturya emperyal bloğu, daha çok kendi paylaşım panları için, Fransız ve İngiliz birliklerini Balkanlar'a sürmek istiyordu. Diğer tarafntan da Amerika'nın stratejik nedenlerden dolayı kenarda kalması bir askeri "çözüm"ün gündeme gelmesini olanaksız kılıyordu.

Her ne kadar Balkanlar'ın merkezi Basra Körfezi gibi, petro-dolarların akışını sağlayan bir bölge değilse de, diktatörlerin, ticari karlara halel getirmeden, kitleleri katliamdan geçirdikleri ve açlığa mahkum ettikleri bir Afrika ülkesi de değildi. NATO'nun güneydoğu kanadında yer alan Türkiye-Yunanistan ve istikrarsız Rusya'ya yakın bir bölgede devam eden bu savaşa karşı, artık çok uzun bir süre kayıtsız kalınamazdı.

Bosna'nın paylaşımı

Asllında bu Amerikan barışı 1992/93'teki dönüm noktasıyla birlikte Amerikan ve daha çok da Alman taraftarı bir Hırvat-Bosna "federasyonu" anlamına geliyordu. Bu plan, o zamanlar Bosna'nın Hırvatlar ile Sırplar arasında bölüşülmesinden başka bir anlama gelmiyordu. Asıl mesele Clinton ve Kinkel'in Sırpların Saraybosna'daki gerçek olan ve olmayan katliamlarına ilişkin CNN ekranlarındaki kınama masalından çok, son zamanlarda özellikle de Dayton görüşmelerinden kısa bir süre öncesine kadar, sadece sözkonusu Hırvat "federasyonu"nun biçimine ve bunun Sırbistan'dan geçecek sınırlarına ilişkindi.

Her ne olursa olsun, Washington, sadece Bonn-Zagrep eksenine tavizlerde (Büyük Hırvatistan) bulunmanın yeterli olmadığını görerek, aynı şekilde Belgrad'a da (gerçi Mileosviç'e Büyük Sırbistan konusunda sözler verildiyse de

gene de Doğu Bosna'nın önemli kesimleri ve özellikle de ambargonun kaldırılması konusunda) taviz verilmesinden yana bir tavır geliştirme kararlılığını gösterdi.

Milesoviç zaten her durumda bu oyunun içindeydi. Aynı şekilde Moskova da bu tasarının bir parçasıydı. Ambargonun kaldırılması artık kolaylaşmıştı. Sadece geriye halledilmesi gereken tek bir adım kalmıştı o da, Pale'deki Bosnalı Sırp önderliğinin hizaya sokularak disipline edilmesiydi. Zaten iki yıldan beri Milesoviç'in Pale'ye karşı uyguladığı ambargo yürürlükteydi. Sonuçta 1995'de Pale'ye karşı açık bir savaş yürütüldü. Bütün yıl boyunca Boşnak ve Hırvat birliklerin Bosna'nın kuzey ve doğusunu oluşturan Batı Slovenya'daki saldırıları devam etti ve sonra Ağustos'ta ABD-NATO birlikleri de karadan Karadcic/Mladiç'i, yüzde 49'luk Sırp bölgesinde durdurarak ve böylece Krayna'yı büyük Hırvatistan imparatorluğunun anavatan topraklarına kattılar. Bu durum karşısında Belgrad kayıtsız kaldı, hatta kendi ajanlarını Krayna'ya göndererek oradaki Sırpların geri çekilmelerini bile örgütledi.

Doğu Avrupa'da yeni ABD düzeni

Balkanlar'daki savaşla birlikte, ABD'nin Yeni Dünya Düzeni'nin profili belirginleşmekte ve bu gelişme Doğu Avrupa'dan Güneybatı Asya'ya kadar geniş bir bölgeyi içine almaktadır. Tabii bu Yeni Dünya Düzeni (Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte) başından beri sürekli olarak değişen kaotik bir tarzda şekillendi. Bu kaotik gelişmenin asıl motorunu şüphesiz zenginliklerin dünyanın güneyinden kuzeyine doğru olan akışı oluşturmaktadır. Güneyin derinleşen yoksulluğu ve sefaleti, çeşitli durumlarda "Saddam"ların kendi işlerini kendilerinin görmesine olanak yaratarak, güneyden kuzeye doğru olan petrol akışının önüne kendi gövdelerini koymaktadırlar. Mutlaka bu tür diktatörlerin bombalanmaları gerektiği düşünülmekte, ama bugüne kadar gördüğümüz gibi, hiçbir şekilde bertaraf edilmeleri de istenmemektedir.

Balkanlar'daki savaşın önceki tarihi, savaş dönemine göre hiç de farklı değildir. Tito Yugoslavya'sı zaten çok önceden Batılı bankaların tahakkümü altına girmiş bir Doğu Bloku ülkesi durumundaydı. Sadece 1981 ile 1987 yılları arasında 30 milyar dolar dış borç faizlerin tutarı olan döviz yurtdışına akmış durumdaydı. Bu koşullar altında ülke çok hızla yoksullaşmaktaydı. Böylece yeni bir Saddam'ın yaratılmasının ön şartları oluştu. Bu sıralarda Balkanlar'daki büyük Sırbistan geleneğinden hareket eden ve eski merkezi ordunun gücüne dayanan, bürokrat komünist Miloseviç, emperyalizmle çelişkiye düştü. Bu durumda ne olursa olsun Almanya'nın öncülüğündeki Batı Avrupa, Yugoslavya'dan Slovenya ile Hırvatistan'ı koparmayı başarmıştı bile. Hırvatistan daha sonra da bunun devamı olarak Bosna'daki Sırp diasporasını (azınlığını) ciddi şekilde rahatsız etmeye yetti. 3 milyon Sırp egemen ulus iken, bir gece içinde hiçbir imtiyazı olmayan azınlığa indirgenmiş oldu. Bu durum ancak savaşa neden olabilirdi! Kısa bir süre içinde bu savaş, tüm taraflar nezdinde -bugün hepimizin çok açıkça gördüğü gibi- şovenist bir savaş biçimine dönüştü. Yani sonuçta büyük Sırbistan mantığıyla, büyük Hırvatistan'a karşı yürütülen bir savaş biçimine büründü. Bunların arasında da İzzetbegoviç'in ordusu kendi savaşını sürdürmeye çalıştı. İzzetbegoviç'in ordusu, askeri güç açısından zayıf olmasına rağmen, yıllarca iki cepheli bir savaş yürüttü ve milliyetçi katliamların gündeme gelmesinde önemli bir neden teşkil etti. Günümüzde bu savaş, şovenist anlamda yürütülen dördüncü Balkan savaşıdır.

Çok açık söylemek gerekirse Ağustos'ta da Hırvat ve Boşnak birlikleri, NATO'nun bombardumanının koruması altında tam bir "fırtına" estirdiler. Bu atılan adım aynı zamanda, ABD'nin Doğu'ya ilişkin ve Doğu Avrupa'yı da ABD-NATO emir komutası altında bütünleştirmeyi hedefleyen, hizaya getirme planlarının ilk gösterime sokulması girişimiydi. Rusya zaten çoktan Balkanlar'da bir "ortağın" yapması gereken rolü (şu anda NATO'nun üst komutasında bir çeşit yardımcı general biçimiyle temsil edilmektedir) pekala yerine getiriyordu. Bu, NATO kuvvetlerinin gelecekte Avrupa'nın hem doğusunda, hem de batısında "barışı" dayatabilmesi için, gelecekte de Asya bölgesinin önemli bir bölümünü de içine alarak Hazar Denizi'ne kadar olan çok geniş bir alan içinde "barış ve (kar) örgürlüğü"nün teminatı için elinden geleni yapacaktır.

NATO 'barışı' ve işçi ve köylü dayanışması

Tabii bu arada Avusturya da dahil, tarafsız sıfatına sahip bütün ülkeler, ABD'nin bu Yeni Dünya Düzeni'ne ortak olmaktadırlar. NATO yeniden hiç sakınca görmeden Avusturya üzerinden silah ve savaş birlikleri sevkediyor. Avusturya'nın SPÖ-ÖVP

koalisyon hükümeti 300 kişiden oluşan ulaştırma birliğini NATO'nun hizmetine açıktan sundu. Avusturya Savunma Bakanı çok açık bir şekilde bu birliklerin "düşmana" karşılık verebilecekerini belirtti. Ve hatta bu konuda her türlü gelişmenin NATO üst komutanlığının emri altında olacağı da açıkladı.

Bilindiği gibi Saraybosna'daki Sırplar, Boşnak-Müslüman yetkililerin Mart ayında batı ve kuzeydeki sanayi semtlerini almaları olasılığına karşı, binlerce kişinin katıldığı protesto yürüyüşleri düzenlediler. Bu gelişmelerin ardından Mladiç, Hadciçi, İliyas, Vogosca ve İlica semtlerini kendi koruma görevi altına aldı. Bu durumda yeni çatışmaların başlaması pek sürpriz olmaz.

Son olarak bu konuyla ilgili olarak açıkça söylenmesi gereken bir şey de, Avusturyalı birliklerin bu savaşa sokulmalarının gereksizliğidir. Bosna savaşında alınması gereken tavır savaşın bir an önce durması için hemen bir ateşkesin sağlanmasıdır. Hiçbir şekilde hiçbir milliyetçi milis gücün yeşil hattın öbür tarafına geçmemesi ve bu hattın ihlal edilmemesidir. Özellikle de bu NATO kuvvetleri için geçerli olmalıdır. NATO, Balkanlar'dan defolup gitmelidir! Ancak bu koşulu temel alan bir ateşkesin sağlanmasıyla bir statüko oluşturulabilir ve böylece "ulusallık" ötesinde kentlerin ve çeşitli yerleşim birimlerinin sakinlerinin kendi aralarında bir araya gelmeleri mümkün olabilir ve aralarındaki düşmanlık süreç içinde azaltılabilir. Savaşın yarattığı hasarı onarmanın büyük zorlukları, halkların karşılıklı olarak güven duygularını geliştirebilir ve birbirlerine yakınlaştırabilir. Gerçek bir barış ancak aşağıdan gelişebilir. Bu barış biçimi yerel düzeylerde, Bosna ve hatta eski Yugoslavya boyutunda örülebilmelidir ki, yerlerinden edilmişlerin tekrar geri dönme istemleri yaşama geçirilebilsin. Bu konuda özellikle de uluslararası sendikal örgütlere, işçi-köylü barışının inşasında ciddi sosyal ve maddi yardımda bulunmaları için çağrıda bulunarak katkı yapmaları sağlanmalıdır ki, eski Yugoslavya'da böylesi bir barış süreci hayata geçirilebilsin.

Ancak çokuluslu bir ağın yaratılması sayesinde, Bosna üzerinden tüm eski Yugoslavya'ya yaygınlaştırılacak böylesi bir barış inisiyatifi, Karadciç, Boban ve İzzetbegoviç'lere bu alanda yer bırakmayacaktır. Böylece söz konusu savaş suçlularının Den Haagen'deki mahkemede değil, bizzat halk mahkemelerinde yargılanması olanaklı olabilsin. İşçi ve köylülerin sağlayacakları barış; ne harikulade bir perspektif! Fakat görünen o ki, büyük kayıplarla sakatlanmış bu türden bir "barış" ışığında bu istem, büyük bir olasılıkla bir ütopya olarak kalacaktır. Bosna'ya ilişkin Dayton anlaşması bu anlamda milliyetçiliğin parçaladığı bir anti-barıştır. Bu 'Neon-Benneton-shops'ların Doğu Avrupa'nın neo-kapitalizminin toplumsal yoksullaşmasıyla çevrelenmiş, geleceği olmayan bir Balkanlar'dır.

Böylesi bir "barışa" hayır!

Herşey işçi-köylü Yugoslavya'sı için!

İtalya'da sol zafer mi kazandı?

Ergin YILDIZOĞLU

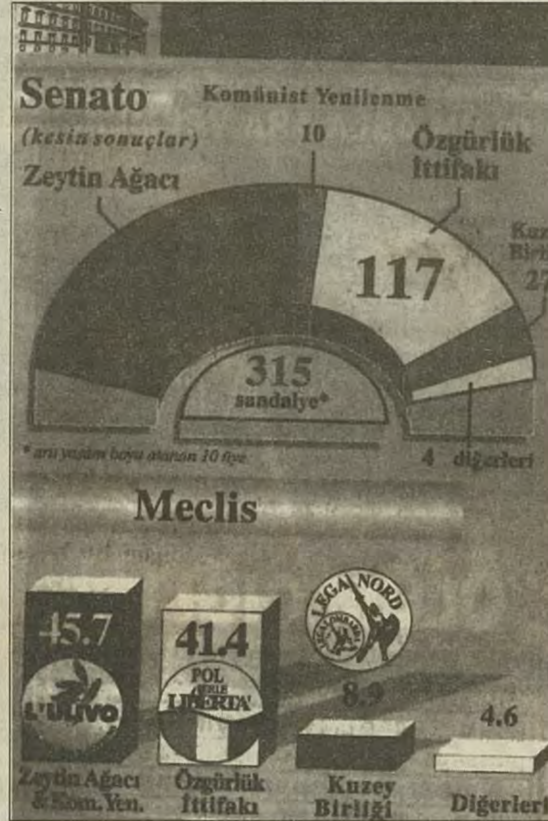
Financial Times, International Herald Tribune, The Economist ve hatta Wall Street Journal gazetelerine göre İtalya'da sol büyük ve "tarihsel" bir zafer kazandı. Komünistler 47 yıl sonra ilk defa hükümete girecekler. Ama ne gariptir ki, seçim sonuçları belli olunca İtalyan borsası yüzde 4.8 prim yaptı ve İtalyan Lireti uzun zamandır ilk defa değer kazandı. Gerek İtalyan sermaye sınıfı, gerekse uluslararası mali sermaye, solun bu seçimlerden zaferle çıkmasından çok memnun görünüyor. Bu işte bir gariplik yok mu?

Romano Prodi'nin Zeytin ağacı ittifakı Silvio Berlusconi'yi 'hezimete' uğrattı

Batı basınına göre İtalya'da sol 'tarihsel' bir zafer kazandı. Ama gerek İtalyan sermaye sınıfı, gerekse uluslararası sermaye çok hoşnut görünüyor. Bu işte bir gariplik yok mu?

Zeytin ağacı bloğu

Seçimleri kazanan "Zeytin ağacı koalisyonu"na biraz daha dikkatle bakınca bu işte bir gariplik olmadığı görülür. Zeytin ağacı koalisyonu, Solun Demokratik Partisi (SDP) (eski Komünist Parti), Komünist Yeniden Yapılanma (KYP) (eski Komünist Partisi'nin marksist kanadı), Sosyalist Parti (eski İtalyan Sosyalist Partisi'nin devamı), Demokratik Birlik (eski Hıristiyan Demokratlar, Liberaller, Cumhuriyetçiler ve diğer laik akımlar), Yeni İtalya (Lamberto Dini ve muhafazakar teknokratlar), Yeşiller, Toplumsal Hıristiyanlar ve anti-mafya akımlardan oluşuyor. İtalyan Komünist Partisi, komünist ismini terkedip, piyasa ekonomisinin ve özel teşebbüsün faziletlerini keşfettikten sonra yaşanan bölünme sonrası, sağ kanadı oluşturan SDP koalisyonun en büyük partisi... Komünist partisinden koptuktan sonra, piyasa ekonomisini benimseyen, işçi sınıfını kendine taban olarak kabul eden ve hala bir şekilde marksizmi savunan KYP ise koalisyonun ufak parçasını oluşturuyor. Zeytin ağacı bloğunda bu iki partinin bulunmasından dolayı ve işadamı Berlusconi'nin partisi ile faşist Fini'nin partisinin oluşturduğu blok seçimleri kaybettiği için, seçimler solun zaferi olarak nitelendiriliyor. Ancak Zeytin ağacı bloğunun içinde İtalyan Merkez Bankası'nın eski başkanı Lumberto Dini'nin partisi de var. Bloğun başbakan adayı ise Hıristiyan muhafazakar bir ekonomist olan Romano Prodi.

Reform suya düşünce

Bloğun neden sermaye tarafından kabul gördüğünü kavramak için Lumberto Dini'nin niye bu blok içinde yer aldığını sorgulayarak işe başlayabiliriz. Berlusconi hükümeti, özelleştirme ve serbestleştirme ile büyük bir reform yapmak ve aynı zamanda bir milyon kişiye iş yaratmak vaadi ile hükümet olmuştu. Ancak gerek Berlusconi'nin isminin mali skandallara karışması, gerekse de büyük işçi direnişleri ile reform projesinin suya düşmesi üzerine, o hükümeti destekleyen Kuzey Ligası desteğini çekmiş ve hükümet çökmüştü. Lumberto Dini'nin muhafazakar teknokratlardan oluşan hükümeti, bir sonraki seçimlere kadar ekonomiyi yönetmek ve bu arada da reformları gerçekleştirmek için kuruldu. Lumberto Dini bu reformla-

tireceğini düşündüğü için bu bloğa katıldı. Hıristiyan Demokratlar'ın katılmasının da etkisiyle orta sınıf oylarının büyük bir kısmı bloğa geldi. Romano Prodi'nin muhafazakar Hıristiyan dergilerde Berlusconi'yi, katolikliğe uymayan bir şekilde iki evlilik yaptığı için eleştirmesi de katolik oyların bir kısmını bloğa getirdi. Tüm bunlara, bloğun önüne koyduğu, mali krizi çözmek, Avrupa Birliği'ne girmek, ekonomiye istikrar getirmek ve seçim reformu yapmak vaatlerini de ekleyelim. Böylece toz dumanın dağılmaya ve gerçek manzaranın ortaya çıkmaya başladığını görecek ve iş çevrelerinin neden bloğun zaferinden bu kadar memnun olduğunu anlayacağız.

Sermaye seçim sonuçlarından memnun

Gerçekten de İtalyan ekonomisi, diğer Avrupa ülkelerinin ekonomileri gibi şiddetli bir ekonomik durgunluk ve mali kriz içinde. Örneğin geçen üç aylık dönemde, GSMH hızı ve sanayi üretimi sırasıyla yıllık, yüzde 3.9 ve yüzde 7.6 geriledi. İşsizlik ise artmaya devam ederek yüzde 12.6'ya ulaştı. Ekonomik durgunluk, GSMH'nin sırasıyla yüzde 6'sına ve yüzde 12.3'üne ulaşmış olan bütçe açığını ve kamu borçlarını daha da büyütecek. Üstelik İtalyan Sosyal Sigortalar sistemi iflas etmek üzere, acele kaynak bulmak gerekiyor. Rakamlar italyan hazine kağıtlarının 5/6'sının dünya piyasalarında satılmış olduğunu gösteriyor. Demek ki yeni kaynak gerektiğinde, borç almak için, İtalya uluslararası piyasaların kapılarını

düğü koşullar belli; kamu maliyesini disiplin altına al, açığı azalt. Bu iş için yazılan reçete de belli; kamu işletmelerini sat, ekonomiden kontrolleri kaldır, kamu harcamalarını (ücretleri ve yatırımları, sağlık ve sosyal hizmetleri keserek) azalt ve kaynak yarat. Bunlara ek olarak da istikrarlı bir politik ortam oluştur.

Ancak, İtalya'da hem işsizlik artıyor, hem de gerçek ücretler düşüyor. Örneğin son iki senede gerçek ücretler yüzde 5 düşmüş. Halk sağ partilerin ve hükümetlerin rüşvet ve yolsuzluk skandallarına karışmasından dolayı, parlamentoya güvenini kaybetmiş durumda. Seçimlerden önce yapılan bir anket halkın yüzde 75'inin sisteme güvenini kaybettiğini gösterdi. Diğer taraftan, Berlusconi hükümetinin işçilerden gelen direnç ile reformlardan vazgeçmesi gösterdi ki sendikalar, bu reform taleplerini bir şekilde benimsemezse, bu reformların bir geleceği yok. Öyleyse, toplumsal kutuplaşmayı derinleştirecek bir sağ hükümet yerine, hem bu reformları uygulamaya koymaya niyetli, hem de sendikaları ve işçi hareketini pasifize edecek bir sol hükümet gerekiyor. İşte bu yüzden İtalyan sermayesi ve uluslararası piyasalar "Zeytin ağacı" koalisyonunun zaferini sevinçle karşıladılar.

Sermayenin sevincinin bir diğer nedeni de yeni hükümetin gündeminde, nispi temsili ortadan kaldırarak, küçük partileri tasfiye etmeyi amaçlayan bir seçim reformu olması. Bu reform bir kere uygulanmaya konulduktan sonra

'Sol blok' krizi çözer mi?

Aslında, "Sol Blok" içinde Komünist Yeniden Yapılanma Partisi hariç gerçek bir sol parti yok. İtalyan Komünist Partisi ismini ve politikalarını değiştirmeden önce reformist bir partiydi. Piyasa ekonomisini ve özelleştirmeyi benimsedikten sonra reformist özelliğini de kaybetti. Komünist Yeniden Yapılanma Partisi ise hükümete girmeyeceğini, ancak dışarıdan koşullara göre destek vereceğini söylüyor. Bloğun diğer partilerini de göz önüne alınca krizin nasıl atlatılmaya çalışacağını tahmin etmek için müneccim olmaya gerek yok sanırım. Yeni hükümet mali disiplin uygulayacağını ve işçi ücretlerini enflasyonla uygunluk halinde yükseltmeyi amaçlayan eşel mobil sistemine geri dönmeyeceğini, Avrupa para birliğine girmenin koşullarını yaratacağını ifade etti. Özetle sözde sol blok, liberal ekonomi yanlısı bir muhafazakar hükümetin uygulaması beklenen politikaları uygulamaya hazırlanıyor. Bunda da sendikaların desteğine güveniyor.

İşte tam bu noktada bloğu büyük bir sorun bekliyor. İşçi hareketi seçimlerde bloğa, özellikle de KYP'ye oy verirken başka beklentiler içindeydi. Bunu bloğun içinde yer alan KYP'nin oylarının yüzde 3'e yükselmesinde görebiliriz. Bildiğiniz gibi yeni hükümetin serbest piyasanın reformlara karşı olan ve işçi haklarını savunan ve sendikaların desteğini almış olan KYP'siz yaşaması mümkün değil. Yeni hükümet reformları uygulamaya koymaya başlar başlamaz, işçi hareketi ile karşı karşıya kal-

çekmeye başlarsa, hükümet çatlamaya başlayacak.

Bu koşullarda yeni hükümet için, eğer reformlara devam etmek istiyorsa, sağ partilerin desteğini aramaktan başka çare kalmıyor. Sağ partiler ise bu desteği vermek için, seçim sisteminin bir an evvel değiştirilmesini ön koşul olarak ileri sürecekler ve büyük bir olasılıkla da başarılı olacaklardır. Bu ise sol bloğun dağılarak, sağ partilerin seçimde yeni bir blok oluşturması olasılığını gündeme getirir. Bu koşullar da seçimlerden önce, eski komünistlerin merkeze kayarken sağ bloğun iyice sağa kayması ile başlamış olan sağa kayışı hızlandırabilir.

Birincisi, büyük bir şamata ile ilan edilen solun tarihsel zaferi, yükselttiği toplumsal beklentileri yerine getiremeyecek, işçi haraketinde bir moral bozukluğu yaratacak, bu arada da yıpranacaktır. Hükümet eğer seçim reformu yapıldıktan sonra çökerse, yeni seçimlere sol yıpranmış, sağ ise muhalefette güçlenmiş ve "sol yönetemez" tezlerini kanıtlamış olarak girecektir. Bu koşullarda, zaten prestij yitirmiş olan Berlusconi'nin partisinin kaybettiklerini faşist partinin kazanması ve daha da güçlenmesi çok mümkün. Hükümetin bu yıpranma süreci aynı zamanda, grev ve direnişlerle birlikte yaşanırsa, siyasi istikrarsızlık geri gelecek, bu da orta sınıfların faşist harekete yaklaşmasını hızlandırabilecektir.

Bu çok kötümser bir senaryo. Mutlaka böyle olması gerekmez. KYP, seçimlerde doğru bir politika uygulamış, taktiğini aşırı sağı ve faşist hareketi engellemeye öncelik verecek bir şekilde tespit etmiş, ancak işçi hareketine saldıracağı ayan beyan belli olan hükümette yer almayacağını söylemişti. Böylece KYP işçi hareketinin ekonomik demokratik taleplerinden taviz vermeden siyaset yapmaya niyetli olduğunu açıklamış oluyordu. KYP bundan sonra, işçi hareketine yönelen saldırıya karşı çıkar ve söz verdiği gibi işçi haklarını savunmaya, sendikal harekete destek vermeye ve sokaklarda mücadele etmeye başlarsa, çok daha olumlu bir senaryo gündeme gelmeye başlar. Hem KYP, hem de genel olarak sol güçlenir ve işçi hareketinin de yarattığı basınçla güçlü bir demokratik, hatta sosyalist bir muhalefet odağı oluşabilir. Bu da sağa kayışı büyük ölçüde frenleyebilir. KYP'nin bu politikası, SDP'nin sermayeye teslim olmasıyla ortaya çıkacak olan moral bozukluğunu ve yılgınlığı yeni bir mücadele atılımına çevirebilir. Bu tür bir gelişme, bir olasılıkla, sosyalistlerin, sermaye adına ekonomiyi yönetmeye kalkması hayallerine, işçi hareketini temel almadan sol hareket olma hayallerine de son vererek, daha gerçekçi olan, sınıf temelli politikalara geri dönmeyi sağlayabilir. ÖDP'nin İtalyan seçimlerinden çıkarması gereken ders de herhalde bu olmalıdır: Seçimleri kazanmak amacıyla orta sınıf oylarını almak için sermayenin projesini ve dilini benimsemek

'Ağabey medya' ve eşitlik denkleminin olanakları

Sedat KALIPÇI

Özellikle sosyal alanda kurulmuş denklemlerin bozulmaları söz konusu olduğu zaman, bu nesnel değişikliklerin insan zihnine gerçekçi bir şekilde yansıması oldukça zor oluyor. Yıkılan bu sosyal denklem, ne kadar uzun bir zamandan beri toplum içinde ve derinlerdeyse, değişikliği kavramak o kadar zor.

Bizim coğrafyamızdaki Kürt-Türk denklemi de böyledir. Bu denklemin çeşitli alanlarda binlerce gerçekleşme biçimi vardır. Konumuz açısından biz, bu bozulan ve yeniden kurulmak zorunda olan Kürt-Türk denkleminin medya alanındaki gerçekleşmesi üzerinde durmak istiyoruz.

Toplumsal süreçlerde kesin bir dönüşüm anı saptamak, işte değişiklik şu andan itibaren başladı, demek oldukça zor. Bu yüzden, olup biten ya da devam eden bir değişikliğin başlangıç anı ya da miladı üzerine hep tartışılır. Bundan dolayı değişimi olgular düzeyinde ele alacağız.

Türk, Kürk denklemi

Coğrafyamızda vakt-i zamanında kurulmuş olan bir Kürt-Türk denklemi vardı. Türklerin lehine, Kürtlerin aleyhine olan bir denklem. Bu denklemi her iki halkın sosyalistleri ve medyası alanında da bulmak çok mümkündü. Türk sosyalistlerinin üstte olduğu, en eşitlikçi ilişkilerde bile "büyük kardeş" rolünü üstlendiği bir dönem. Bu çeşitli biçimlerde, ama özde aynı olarak medya alanına ve özellikle de sosyalist medya alanına da yansımıştı.

Bir an/milat geldi, bu denklem, esas olarak Kürtlerin zoruyla bozuldu. Ve yeniden kurulmak zorunda. Her iki taraf da bunun sancılarını çekiyor. Çünkü ortada bir güven sorunu var. Verili durum esas olarak Kürtler tarafından değil de; onların yanı sıra Türkiyeli sosyalistler tarafından birlikte bozulabilseydi ya da en azından yeterince dayanışma içinde olunabilseydi, şimdi, değişiklikten sonra, tekrar ve yeni bir biçimde gerçekleştirilmesi gereken denklemi kurmak bu kadar zor olmazdı.

Her iki tarafta da karşılıklı bir güven eksikliği var. Bu güven eksikliğinin tarihsel, güncel ve psikolojik nedenleri var elbette. Ve ayrı bir tartışma konusu. Sonuç olarak şu anda her iki taraf da, diğer tarafın, yeni denklemi kendi lehine kurmak niyetinde olduğu kuşkusunda. Bu kuşkular genellikle "öküzün altında buzağı aramaya" kadar varıyor. Hatta bazen paranoya ölçüsüne vardığını gözlemek bile ne yazık ki mümkün.

Eşit işaretinin öteki tarafında adil bir barışın olduğu eşitlikçi bir denklem, bu savaşın sona ermesi için acilen gerekli. Bu denklemin kurulabilmesi için ise, tarafların diğerine olan kuşkularını tamamen kaldırıp atması bekleyecek zaman yok. Buna gerek de yok. Mümkün olan her noktadan kontaklar arayıp, bulunmuş olanları da sağlamlaştırıp genişleterek bu eşitlikçi denklemi kurmak zorundayız. Bu işi yapmaya çalışırken, her iki tarafın da diğer taraftaki haklı ya da haksız "aşırı hassasiyeti" göz önünde tutması gerekiraftları Kürt özgürlük hareketi ve kemalizmden arınmış, en azından bunun uğraşı içinde olan Türkiyeli sosyalistlerdir. Bu insanlar ve örgütler birbirlerini arayıp bulmak zorundadırlar.

Çünkü Türk halkına ve Türkiye'de yaşayan azınlıklara "Kürt sorununu" anlatmak ve ikna etmek görevi birinci dereceden Türkiyeli sosyalistlere düşmektedir. Türkiyeli sosyalistlerin bugünkü asıl enternasyonalist görevi budur. Kürtler bu işi yüklenemez. Bu açıdan Kürtler, kemalizmden arınmış ya da arınmak çabası içinde olan Türkiyeli sosyalistlerle eşitlikçi bir adil barış denklemi kurmanın yollarını aramak ve bulmak zorundadır. Aynı şekilde, barış lehinde atılacak her adım, Türkiye'de devletle toplum arasındaki kopuşmayı daha da hızlandıracaktır. Bu tam da sosyalistlerin istediği şeydir. Bu anlamda Türkiye sosyalist hareketi Kürt dinamikleriyle eşitlikçi bir adil barış denklemi kurmanın yollarını aramak ve bulmak zorundadır. Bu, teorik değil, hayatın her alanında iş üzerinden kurulacak, somut bir denklemdir. Tamamlandığında eşit işaretinin öteki tarafında "barış" yazacaktır.

Bu denklemin kurulma olanak ve alanlarından birisi de medya alanıdır. Kürt medyası ile Türkiye sosyalist medyası mesleki ve somut bir ortak çalışma içine girmek zorundadır. Çünkü her iki tarafın da görevi olan kendi alanını ve dünyayı informe etme görevlerini yeterince yerine getirmeleri için bu gereklidir. Bunun bugünkü koşullarda gerçekleşme olanakları nelerdir?

Kürt Gazeteciler Birliği'nin düzenlediği, 22 Nisan tarihli "Kürt gazeteciliğinin dünü ve bugünü" adlı panele kafamda bu sorularla gittim. Barışı kazanmak için medya alanında nasıl bir işbirliğine gidebiliriz? Ama kimsenin "büyük kardeş" rolüne yatmadığı bir işbirliği.

İlk yapılması gereken iki taraftan da barışa niyeti olanların birbirlerini yeniden tanımak için adım atmalarının gereğidir. "Her iki taraf da birbirini unutmuş." Örneğin, Kürt arkadaşların SöZ dergisi hakkındaki bilgilenmelerinin özellikle çok az olduğuna eminim. Bunda bizim eksikliğimizin önplana çıkartılması gerektiğini düşünüyorum. Bu bağlamda SöZ'ün toplantıya gönderdiği mesaj önemlidir. Ama arkasının, kurumlararası "resmi" ilişkiler hukuku üzerinden getirilmesi ve takipçisi olunması gerekmektedir. Ve bu da ilk elde Türkiye sosyalist basınına ve SöZ'e düşmektedir.

Konuyla ilgili konuştuğum arkadaşlardan birisi de Kürt Gazeteciler Birliği Başkanı gazeteci-yazar Günay Aslan, "Medya sosyal mücadelenin bir aracıdır. Her iki halkın mücadelesinin sesi olma misyonu vardır. Bu ortak işi nasıl yapabileceğimizi Kürt medyası ve Türk sosyalist medyası olarak ortakça tartışmalıyız. Önemli olan zihniyetin sorgulanmasıdır. Türkiyeli sosyalistlerin birçoğundaki 'Kemalist sosyalizm' anlayışının yansıması söz konusudur. Kürt medyası henüz kendisini keşfetme sürecindedir. Tam oturmamıştır. Eğer kendini keşfedebilirse, Türkiyeli sosyalist medya ile olan ilişkilerini de net bir şekilde tanımlayabilecektir. Günümüzde her iki tarafın medyası da sosyal hareketin dinamiğini yakalayamıyor. Karşı/alternatif medya olarak kendi gündemini dayatamıyor. Ortak neler yapılabilir sorusuna gelince. Mesleki kaygıları gözardı etmeden imkanlarımızı birleştirmenin yollarını araştırmalıyız, öncelikle ortak yayın organı olabilir. Paylaşılacak olanaklar vardır. Özgür Gündem deneyi bu anlamda öğreticidir. Medya dayanışmamız açısından çok parlak bir dönemdir. Öğretici olmasını istiyorsak iki noktanın altını önemle çizmek zorundayız. Birincisi; biz Kürtler, onların mesleki ve politik kaygılarına gereken özeni göstermedik. Gerekli sabır ve saygı gösterilmedi. Onlara, 'bizim ulusalcılığımız doğrultusunda' haber, yazı vs. yaz denildi. Onları kendimize benzetmeye hakkımız yoktur. Bizim gibi düşün denmez. Bu bizim hatamızdır. İkincisi; Türkiyeli arkadaşlarımız ise yükselen Kürt hareketini yeterince kavrayamadılar. Bizden, ulusalcılığımızın ön plana çıkartmamamızın istenmesi doğru değildir. Ulusalcılıkla, enternasyonalizmin pratikte çeliştiği kritik noktalar vardır. Farklı değerler egemendir. Buraya çok dikkat etmek gerekir. İsterlerse MED TV'de program yapabilirler. Bu olanağı neden kullanmıyorlar? Bu işte çok çekingen davranıyorlar. Gelsinler, orada haber, kültür vs. her türlü program yapsınlar. Ortak gazete çıkartılabilir. Demokrasi gazetesinin sınırları genişletilebilir. Kısaca Emek Barış ve Özgürlük Bloku ruhunu medyalarımıza yansıtmamız gerekir" düşüncesinde.

Bilmem söylenenleri yoruma gerek var mı?

Kadehimizle isteyen istediğini içebilir

Vakıf ÇAĞIN

(Her seferinde ilk kadehe)

Köln kenti, ismini kolonya suyundan (Eau de Cologne) mı almış, yoksa suyu mu ismini ondan almış pek belli değil. Belli olan, Kürt Gazeteciler Birliği'nin (YRK) Kahire'de 1898'de ilk sayısı basılan ilk Kürt gazetesi "Kürdistan"ın şimdilik son durağının Köln olmasıydı. Köln'e gelmeden önce bu gazete dünyanın değişik şehirlerini dolaşmış... Kahire, Beyrut, Paris, Cenevre... Kürt gazetecileri iz sürerek geldikleri Köln'de artık Kürt medyasını sürgünden ülkeye döndürecekleri sözünü, ilk birbirlerine vermeye ve almaya çalıştılar.

Kürt gazetecileri geçtiğimiz şubat ayında kurdukları birliğin kuruluş

nen güzelliklerden bir tanesi de tabuların yıkılmasına çalışmış olmalarıydı. Kokteyl ve panelin biraz uçuk, biraz musikili, yanlışa itirazın heyecanlı olması belki de Mozart'ın ruhunun halen "Mozartstrasse"de dolaşmasındandı. Germania'nın Cologna'sında Mozartstrasse'de, (Mozart sokağında) "Lesar" Jazz-Cafe ve hepsinden içre Kürt Gazeteciler Birliği'nin kokteyli ve jazz cafe marjinal'e düşmemişti bu kez.

İlk konuşmacı Rohat Alakom, arşiv kültürümüzün yokluğundan söz ederken, herkes "ne kadar da haklı" diyen bakışlarla dinledi. Alakom, her zamanki huyu gereği yine salonun estetiğine takıldı. Aramızda Ape Musa olmasaydı belki de azarlanacaktık.

"...Her şeyin ilki tarihe düşülen

adımdır unutmayalım.../ yazın alanında dört concentration; Primo; Melle'ye Cizri'nin 'şaheseri, Secundo; Mem u Zin, Trito; Şerefname ve Quatro; 'Kürdistan gazetesi../.. Kürt medyası artık savaş medyası olmaktan çıkmalıdır."

"Devlet ve Aşk" sorusuna beklemediği bir anda yakalandığını söyleyen Rohat Alakom, sorumuzu şöyle cevaplandırdı:

"Bunlar birbirinden çok ayrı şeyler, kuralları vardır... Aşk insanların her zaman ihtiyacıdır, devlet bazen. İki kişiye aşık olmayı toplumun kuralları yasaklıyor."

"Kurallı bir toplum devletli toplum değil midir" sorumuza ise;

"Evet. Zor bir soru... Felsefi" diyen Rohat Alakom, kokteyl boyunca böyle özgün ve muhalif sorulara ma-

sat bulsaydık konuşmasındaki, "yahu galiba ben bir milliyetçiyim" cümlesinin açıklamasını isteyecektik...

Selim Ferat ise, "tarih yazılıysa tarihtir, Kürtler için de bu geçerlidir" derken, Kürt basınının "bölücü, yıkıcı" olduğunu söyledi. Tarihsel-sosyolojik bir analiz yapan Ferat, Kürt basınının aynı zamanda anti–köleci olduğunu, tarihte Kürt basınının entelektüel bir basın olduğunu, son zamanlarda halkla basın arasında bir ilişki kurulduğunu, ilk basının genel olarak sanat, felsefe, edebiyat ağırlıklı olduğunu, ama Kürt gerçeğini fazla dile getirmediğini açıkladı. Selim Ferat da, "Aşk ve devlet" sorumuza yakalandı.

"Devlet kültürüyle aşk bağlantısı vardır. Ama devletin kendisinde aşk yoktur. Sistem kurulunca aşk kin olur. Devlet sistemdir. Aşk formel değildir, çerçevesi çizilemez. Sistemde aşk değil, alışkanlık vardır."

İstanbul'dan gelen Ronahi gazetesi temsilcisi Fehim Işık, Türkiye'de

‘Barış İçin Kadın Çalışma Günleri’nde Türk ve Kürt kadınları savaşı konuştular

Kadınlar; aynı savaşın ayrı sonuçları...

Fatma KAYHAN

“Savaşta iç içe yaşıyoruz. Ben Kürtlerden daha ağır yaşıyorum. Bu utancın altında eziliyorum. Savaş sadece Kürtleri ilgilendirmiyor.”

Bu sözler psikolog bir Türk kadınına aitti. Diyarbakır’dan gelen bir Kürt kadını ise, “Köyümüzü hep basıyorlardı. Önce çok korktum. Kadınlarla erkekleri ayırdılar. Erkekleri çırılçıplak soydular, biz kadınları da seyretmek için zorladılar ve sürekli küfrettiler. Üç oğlum ve akrabalardan da beş kişi öldürüldü. Askerler, taburlarla geldi, hep öyle geliyorlardı zaten...” diyordu.

Savaşı bire bir ya da dolaylı yaşayan iki halkın kadınları yaşadıklarını, “Barış İçin Kadın Çalışma Günleri”nde böyle ifade ediyordu.

20-21 Nisan tarihleri arasında İstanbul Keban Oteli’nde gerçekleşen “Barış İçin Kadın Çalışma Günleri”nde yüzlerce kadın vardı. Bu günleri düzenleyen kadınlar çeşitli görüş, meslek ve çevrelere mensup olan, ortak yanları “savaşa karşı olmak” olan kadınlardı. Savaşa karşı, yaşamdan yana kadınlar bu günleri organize etme amaçlarını şöyle açıklıyordu: “Biliyoruz ki, çözümün parçası olmayan sorunun parçası olacaktır. Biz, suskunluğun utancını değil, barışa giden yolun umudunu paylaşmak istiyoruz.”

“Barış için Çalışma Günleri”nde Kürt, Türk ve kendilerini “Kürt olmayanlar “ şeklinde ifade eden kadınlar “Bu savaş nasıl biter”, “biz kadınlar barış için ne yapabiliriz”, “iki taraf savaşı nasıl yaşıyor, boyutları, sonuçları, çözüm yolları nedir, ne değildir” vb. sorulara cevaplar aradı.

Barış günlerinin birçok açıdan önemi vardı. Böyle bir girişim ilk kez yapılıyordu. Üstelik Kürt ve Türk kadınları ya da kendini “Kürt olmayanlar” veya hiçbir ulusa ait hissetmeyenler olarak ifade eden kadınlar bir araya gelerek karşılıklı olarak savaşı yaşayışları arasındaki farkları gördüler ve dayanışma yollarını aradılar. Her ne kadar Türk ve Kürt kadınların ortak girişimleri, ortak bir yazıya dökülmediyse de, organizasyonda iki taraf da rol aldı. Bu girişimde yer alan kadınların, “neden ulusal kimliklerini broşürlerde belirtmedikleri” anlaşılmadıysa da, hazırlık çalışmaları sırasında bu iki kimlik de çok konuşuldu, tartışıldı. Ezen ile ezilen taraflar olarak yan yana gelip kendilerini anlatacak, karşılıklı anlamaya çalışacak ve sorgulayacaklardı. Bunun ne kadar başarıldığı ise, zaman içinde anlaşılacağa benziyordu.

Forumda bir Türk kadının; “Siz kendinizi Kürt olarak tanımlıyor, kimliğinize sahip çıkıyorsunuz, diye biz de ‘Türküz’ demek zorunda mıyız? Ben kendimi ulusal kimlikle tarif etmek istemiyorum....” şeklindeki sözleri, ezenlerden olmanın avantajlarından kendini kurtarmak amacıyla mı söylenmişti? Avantajların tümünü reddetse dahi, ulusal kimliğine yönelik ayrımcılığa maruz kalmayışın avantajının farkında değil miydi? Toplantıların sonunda, onca Kürt kadının kendini dillendirme çabalarına karşılık, benzer düşünceye sahip kişilerin kendilerini ciddi bir sorgulamadan geçirme ihtiyacı duyup duymadığını bilmiyorum. Ama, bu tür günler, iki tarafın da kendi duruş biçimlerini sorgulaması ve karşılıklı dayanışmaya yönelik adımlar atması açısından yararlı.

Diyarbakır’dan gelen Kürt kadınları çoğunlukla kaybedilen ya da öldürülen, katledilen ailelerin yakınlarıydı. Türkçe bilmediklerinden simültane çeviriyle dertlerini anlatabildiler. Kendilerine has giyimleri, davranışları, duygu ve düşüncelerini anlatma tarzlarıyla, ayrı dilleriyle başka bir coğrafyadan, kültürden geldikleri ne kadar açıktı. Savaşın tüm acılarını doğrudan yaşadıklarını anlatırken, kimi kez nereden başlayacaklarını bilmiyorlardı. O kadar doluydular ki... Çoğu kendilerine ait taleplerini unutmuşlardı, kaybettirilen, öldürülen çocuklarını, eşlerini, kardeşlerini ve onlara ilişkin acılarını yaşamaktan, yeni ölümler, kayıplar yaşamaktan duyulan kaygılara öyle dalmışlardı ki, kendilerinden bireysel olarak söz etmek onlar için adeta lükstü...

Katledilen Kürt milletvekili Mehmet Sincar’ın karısı konuşmasında, ora’da yaşadıklarını ve kocasının başına gelenleri anlatabildi ancak. Kendi özgün sorunlarına sıra bile gelemedi. Adını bile unuttuğumuzu farkettim, o Mehmet Sincar’ın karısıydı ve öyle kalacaktı, başka bir seçeneği de yoktu... Vedat Aydın’ın eşi Şükran Aydın da gelen grup arasındaydı.

Kürt kadınlar konuşurken, büyük bir ilgi ve dikkatle izleyen, anlamak için çaba gösteren birçok Türk kadınından biri ise, “İnsanlar artık yaşayan ölüler haline geldi, kişilik parçalanmasına uğradı” diyordu. Bir diğeri, “Acınızın çok olduğunu biliyorum, sizin kadar hissetmesek de anlıyorum, ama bir taraftan da batının korkusu çok, insan acıyı yaşadıkça gözü kararır” diye ekliyordu.

Kocası gözaltında kayıp bir Kürt kadını, “Çocuklarım, babaları yanında olan, onlara bir şeyler alan diğer komşu çocuklarını görünce bana sürekli soru soruyor: ‘Babam olsaydı, bana şunu bunu alırdı’ demesi çok zor, babasız büyütmek, babasının başına neler gelmediğini bilmek, ölü mü sağ mı bilememek çok zor” derken, acısına katılmamak mümkün müydü?

Tomris Özden ile Emine Duman yine yan yanaydılar, barış için neler yapabileceklerini konuştular, tartıştılar. Artık, ikisi de savaşın bir an önce bitmesini isteyen Kürt ve Türk kadınlarının simgesi haline gelmişlerdi.

İki gün süren çalışma günleri, herkesin birlikte konuştuğu, basına da açık olan forumla başladı, ardından daha derinlikli ve rahat konuşulacağı, sonuç alıcı olması hedeflenen, küçük gruplardan oluşan atölye çalışmaları yapıldı. İkinci günün yarısında da bu atölye sonuçları açıklandı, tartışıldı ve sonuç bildirgesiyle bitirildi. Barış günleri, bazı eksikliklerine rağmen, birçok şey de öğretti.

“Barış İçin Çalışma Günleri”ne katılanlar, ikinci günün akşamında Güney Ekspresi ile Diyarbakır’a, barış yolculuğuna çıkarken iki halkın da umutlarını taşıyordu.

---

rindeki baskıları anlatarak çalıştıkları koşullarla ilgili “Avrupalı” Kürt gazetecileri aydınlattı.. Biraz yalnız gibiydi. Ama Ape Musa onu da gözlüyordu.

Özgür Politika gazetesi temsilcisinin, “Kürt basınının miladı1984’tür” iddiasında bulunmasına teatral bir “spiç”le karşı çıkan Serhat Bucak, Kürt basınının miladının 22 Nisan1898 olduğunu söylerken, bizim “aşk ve devlet” sorumuza hedef olacağını henüz bilmiyordu. Bir yolunu bulup sorduğumuzda, başlangıçta “sen de nereden çıktın” diyerek soruyu savmaya çalıştıysa da ciddiyetin tam olduğunu görünce itiraf etti; “Devlet aşka karşıdır. Kürtlerin aşkına da karşıdır, her şeyine olduğu gibi...”

Kokteyle eşiyle katılan Yaşar Kaya yaptığı konuşmada Kürt şahsiyeti Esat Cemiloğlu’nu anlatırken, Cemiloğlu’nun Fransızların boks şampiyonu George Carpantier’i nasıl ringte knok out ettiğini ve Afgan kralına çantasını taşıttığını anlatırken kokteyle katılanların ciddi gülümsemelerine neden oldu. Kaya, A. Haydar Kaytan’ın annesiyle derin bir sohbete daldığı bir sırada “aşk ve devlet” sorumuz muhabbetin ortasına düştü ve Kaya şöyle cevap verdi:

“Aşk ve devlet Kürtlerin en çok ihtiyaç duydukları iki şeydir. Aşk.. yaşam biçimi, estetiği ve cinselliğiyle güzellikleri vardır. Ama devlete de ihtiyaç vardır.”

Kürt Gazeteciler Birliği Başkanı Günay Aslan, bu etkinliğin en iyi geçmesi için çabalıyordu. İyi olduğunu ödül olarak kendisine söyledik. Günay’a sorumuzu tenhada sorduk ve şu yanıtı aldık:

“Aşk beni mutlu kılar, genişletir. Devlet içimi karartıyor. Devlet şiddetin, aşk güzelliğin kaynağıdır.”

Panele ve kokteyle öbür taraftan katılan şair Medeni Ferho, her zamanki gibi sevinecek bir şeyler ararken yoluna “aşk ve devlet” sorusu düştü. Fransızca, Kürtçe derken, Türkçede karar kıldıktan sonra; “Devlet organizasyondur... Aşkı nasıl organize edersin? Aşka devlet olunmaz ama ikisi de insan ilişkisidir. Devlet demek zor demektir... Ama aşk öyle mi?” diyor...

Paneli ve kokteyli bir de bu mealden izleyelim dedik. Dikkatimizi çeken odur ki; nedense “aşk ve devlet” sorusunu cevaplayanların çoğu devletten söz açılınca “Kürt”lü cevaplar verdiler. Herkese hediye edilen, üzerinde “Yekitiya Rojnamewanen Kurdistan” yazılı kadehlerle isteyen istediğini içebilir havası hakimdi tüm geceye. Kokteyle kendiliğinden bir jest yapan Şivan Perwer, iki saat boyunca değişik renklerden Kürt insanını ve dostlarını el ele ve omuz omuza kah, halayın coşkusunda, kah Kürt şarkılarının hüznünde buluşturdu. Şivan Perwer kendisine sormadığımız soruyu “zeri” ve “hozanım hozan” şarkılarıyla cevaplandırdı. Düşündükte...

Yekitiya Rojnamevanen Kurdistan kadehlerinin karşılığı yoktu henüz.

ANARŞİZMİN İSPANYA PRATİĞİ
ÜZERİNE TEMEL BİR YAPIT

Anarko-sendikalistlerin saflarında yıllarca faşist Franko güçlerine karşı savaşmış, faşizmin zaferinden sonra liberter gerillaya katılmış ve 11 yılını Franko’nun zindanlarında geçirmiş bir anarşistin kaleminden;

HALK SİLAHLANINCA

Durruti ve İspanya Anarşist Devrimi

1917 - 1936

Abel Paz

2 milyon anarşistin katıldığı İspanya Devrimi’nin 60 yıldır bilinmeyen tarihi.

Çev: Gün Zileli

KAOS YAYINLARI
Piyerloti Cd. Dostlukyurdu Sk. No: 8 Çemberlitaş - İstanbul
Tel: (212) 518 25 62

SÖZ 'Barış Ekspresi'yle Diyarbakır'a gitti

İstanbul'dan Diyarbakır'a barış umudu gitti. Barış, biz istersek g

Acil Barış! S.O.S. Barış! Hemen Barış! M

Ayla ÖNDER

21 Nisan Pazar akşamıydı. Karaköy'den saat 19.00'da hareket eden vapur, Haydarpaşa iskelesine yolcularını bırakıyordu her zamanki gibi. Garda hareket saati yaklaşan trenlere doğru telaşlı yolcular koşuyordu. Kurtalan Ekspresi'nin kalkmasına 30 dakika kalmıştı.

O gün herhangi bir gün değildi. Garın bütün kapılarında polisler bekliyordu. Vapurdan ya da otobüslerden inip gara gelen herkes bu kapılarda durduruluyor, cepler, çantalar aranıyordu. Kurtalan Ekspresi yolcuları kapıda bekleyen polisleri yadırgamadılar. Çünkü onlar, 'barış yolculuğu' adını takmışlardı bu seyahate. Açıkça 'suç' işliyorlardı. 'Barış yolculuğu'nu İHD İstanbul Şubesi başlatmıştı. Ve barışı savunan herkes gara taşınmıştı o akşam. Diyarbakır'a saat 20.00'de hareket edecek 'Barış treni'ni uğurlamaya gelen insanlar gittikçe çoğalıyordu.

Trenin kalkmasına az bir zaman kalmıştı. Barış trenini uğurlamak için akın akın geliyordu insanlar. Ayrılıkların hüznü yoktu yüzlerinde.

Aralarında tanıdık yüzler de vardı. HADEP eski milletvekilleri, ÖDP il yöneticileri, Edip Akbayram, Münir Ceylan, Müjdat Gezen, Selda Bağcan...

Ve davul çalmaya başladı. Zurna sesiyle birlikte yan yana geldi insanlar. Barış savunucularının elele tutuşup halaya durmasıyla hava şenlendi.

Diyarakır'a gidecek yolcuların arasında Diyarbakırlı kadınlar da vardı. Çoğunun çocukları kaybedilmiş ya da öldürülmüştü. İki gün önce "Barış İçin Kadın Çalışma Günleri" adını taşıyan etkinliğine katılmak için İstanbul'a gelmişlerdi. Bu kadınlar halayın başını çekiyordu.

Uğurlamaya gelenler de yolcular kadar heyecanlıydı. İHD üyeleri, ÖDP'liler, HADEP'liler, barışseverler, sanatçılar, aydınlar, yazarlar... Bu heyecan onları trene sürükledi. Kalkış saati geldiğinde çoğu trene atladı. Gebze istasyonuna kadar bu heyecanı yaşamak istediklerini söylüyorlardı.

Ve hareket düdüğü üç kez çaldı. O an görülmeye değerdi. Koşuşturmalar, sloganlar, alkışlar, sallanan eller.. Tilili çeken kadınların sesinin yankısı.. Diğer trenlerin yolcularının şaşkınlığı.

Ve tren hareket etti...

On dakika sonra tren Bostancı istasyonuna varmıştı. Uğurlamaya gelenlerin bir bölümü vazgeçmişti inmekten. "Gebze'ye kadar geleceğiz" diye bağırıyorlardı.

Tıklım tıklım kompartımanlarda hareket etmek göre Kurtalan Ekspresi'ne 80 kişilik bir pulman vagonu daha eklenmesi gerekiyordu. TCDD ile anlaşmaya rağmen bu yapılmamıştı. Amaç Diyarakır'a daha az insanın gitmesini sağlamaktı.

Gebze'ye kadar trende tam bir curcuna yaşanmıştı. Aydınlar, sendikacılar, sanatçılarla röportaj yapmak isteyen gazeteciler ter içinde kalmıştı. Bütün demeçler barış üzerineydi.

Trenden dışarıya doğru en çok yükselen slogan "Savaş bitsin, gençler ölmesin" sloganıydı. İstasyonlardaki iki dakikalık molalarda karşılamalar yaşanıyor, coşkuyla uğurlanıyordu barış savunucuları.

Gebze'de ayrılanlar uzun süre el sallıyorlardı istasyondan. Artık "biz bize" kalmıştık. Lokantaya yerleşmenin zamanı gelmişti. Eşyalar kompartımanlara konduktan sonra lokanta sandalyelerine yerleşilmeye başlandı.

Kondüktörler, lokanta görevlileri şok olmuştu. Lokantadaki garsonlardan biri İHD'den Fatma Kanar'a şöyle diyordu: "Ben hayatım boyunca Güney Ekspresi'ne restoran vagonu eklendiğini görmedim. Siz kimsiniz? Bakan falan mı gelecek yoksa?" İHD'liler bu restoranı özel olarak eklettirmişlerdi Kurtalan Ekpresi'ne. Onlara ayrılan iki vagon temizlenmişti.

'Barış treni bu, haberiniz var mı?'

En önde "üçüncü sınıf" görüntü taşıyan kompartımanlardan birinde bir adam dikkatimi çekmişti. Çizgilerle dolu yüzüyle etrafını izliyordu şaşkınca. Ona sordum; "Barış treni bu. Haberiniz var mı?"

"Bu tren her zaman gidip gelen bir tren. Adı ne zaman barış olmuş!" Bu sözüne karşılık duyduklarına acı acı gülüyor ve şöyle diyordu; "Bu meseleyi halletmez! " Sonra yanında sessizce oturan gence uzatıyordu parmağını. "Barış diyorsunuz. Ama bak şu çocuk ayda 5.5 milyona çalışıyor. Bunların hali ne olacak?"

Yanında oturan orta yaşlı bir adam da "Ne barışı. Kim?" gibi sorular soruyordu. Soruları garipti. "Savaş mı var!", "Ne savaşı", "terörist savaşı mı?" Sonradan Yozgatlı olduğunu öğrendiğimiz bu adamı susturmak zor olmuştu.

Sivaslı bir kadın yolcu da kuşkuyla bakıyordu. "Ben ne bileyim bu trenin adını. Ankara'dan bindik biz. Orada çok kalabalık vardı. Ben asker yolculuyorlar sandım!"

Ankara'dan binen gelin-kaynana da dinliyordu bizi dikkatle. Sivas'a akrabalarının yanına gidiyorlardı. Savaş-barış muhabbetlerinden sıkılmamıştı kaynana. "Kim istemez ki savaşın "Sivas'ın Eskikarahisarı'ndanım" diye söze başlamıştı. "Ölen de benim kardeşim, öldüren de benim kardeşim" demişti. Onun da kafası karışıktı. "Bu devletin topraklarını bölmek isteyenlere" kızıyordu. "Memleketin toprak bütünlüğü" diyor, başka bir şey demiyordu.

Seyit Dede'nin yanındaki kompartımanda "Sakallı" genç bizi dinledikten sonra elindeki küçük kitapçığı açıp içinden bir şeyler okuyordu. Said–i Nursi'nin "Münazarat" adlı bu kitabında "Güneydoğu sorununun çözümü" olduğunu iddia ediyordu. Onun lafını kesip bizimle konuşmak için sabırsızlanan kravatlı adam "savaş" lafına kızmıştı. "Ne savaşı, ne ayrımı" diyordu. Buna ilk tepki, yanındaki yoksul giyimli adamdan geliyordu; "Savaş var tabii. Var ki bu tren oraya gidiyor!"

Takım elbiseli adam onu susturup İHD'ye sataşmaya başlamıştı. "İnsan Hakları Derneği bir asker ölünce niye savunmuyor peki?"

Sonradan dili çözülen işçi...

Batmanlı işçi de önce şüpheyle bakmıştı sorduklarıma. "Bu sorun devlet ve millet işbirliği içinde çözülür" diyordu. Batman bana fali meçhulleri hatırlatmıştı. Sonunda dayanamayıp soruyordum; "Sizin deyince aklıma başka bir şey gelmiyor." O zaman yükseliyordu sesi; "Olmaz olur mu, çarşının ortasında gül gibi yeğenimi öldürdüler! " Sonra dost olmuştuk bu işçiyle. Sansüre uğratmıyordu düşüncelerini artık. "Savaştan yalnız ben değil, 50 sene sonra dünyaya gelen insanlar da zarar görecek. Barışı ekmek, su gibi istiyorum. Bu tren orada duyulmuştur bile. Bu çok güzel bir şey bacım anlatamam sana.."

Susmuyordu Batmanlı; "Bu memlekette, Doğu'da ve Batı'da, sadece o taraf değil, her taraf hapis. O köylerin içinde yaşayan insanlar hapiste sayılır. Dayanamayanlar göç etti. Biz 2-3 sene önce evimizde bile yaşayamıyorduk. Nefesimizi bile yavaş alıyorduk duymasınlar diye. 2-3 senedir azaldı bu korku çok şükür. Vatandaş ya kaçtı, ya da başına ne geldiyse kabul etti, kaldı. Bu millet barışı öyle istiyor ki.. Orada istemeyen tek kişi yok."

Yol uzadıkça, zaman geçtikçe insanlar birbirini daha iyi tanıyordu. Trendeki kondüktörlerle samimiyet başlamıştı. Bir barış yolcusu lokanta şefiyle tartışıyordu;

"İnsanlar davul-zurnayla çocuklarını askere gönderiyorlar. Peki Çiller oğlunu niye askere göndermiyor?"

'İyi gazeteci' kimdir?

Kürt halkından utanıyorum. Ben daha önce Barış Bloku'ndan HADEP adayı oldum. Bu neden ailem beni dışladı."

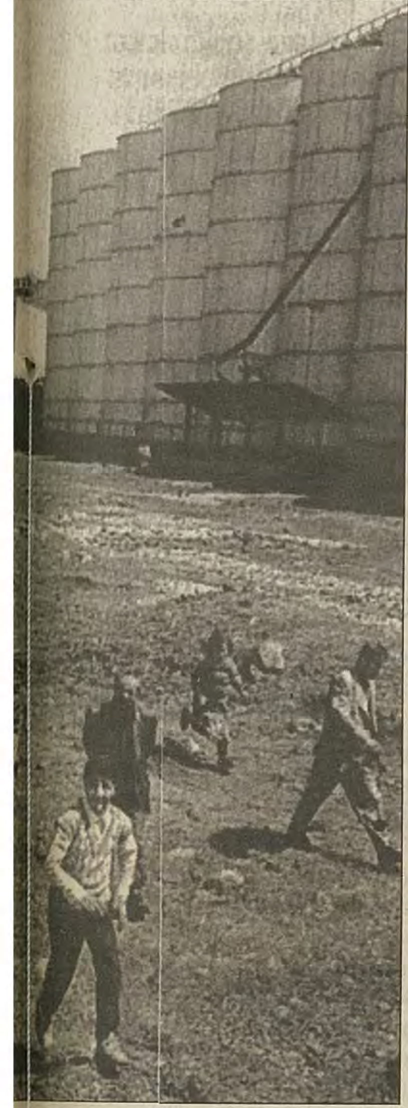
Gözaltında katledilen Vedat Aydın'ın eşi de İstanbul'a 'Barış İçin Kadın Çalışma Günleri' ne gelmişti. O da barış yolcusu olarak geri dönüyordu. "13 yıldı su gibi kan akıyor. Benim ailem kadar büyüktü ki. Şimdi 5-6 kişi kaldık. Eşim öldürüldü. Akrabalarımın çoğu tutuklandı. Bazıları baskılara dayanamayıp köylerden başka şehirlere göç etmek zorunda kaldı."

Kuşetli kompartımanlara giri çıkıyorduk. Kürt analarım hepsi aynı kompartımanda kalıyordu. Dostluklar gelişiyordu. İstanbul'daki kadın toplantısına katılan analardı bu kadınlar da. Sıkış sıkış oturdukları koltuklar hiç yorulmadan ağıtlarını söylüyorlardı. Analardan biri he kapıya gelene Kürtçe bir şeyler söylüyor, sonra koynundan bir fotoğraf çıkarıyordu. Bu fotoğra kızı Bişeng'e aitti; "Bak görüyo musun bu fotoğrafı. Benim kızı o. İşkencede parça parça ettiler onu."

Türkülere eşlik etmek, katılmak için sık sık yanlarına gidiyorduk. 'Türk gazetecisi' olmam benim için dezavantajdı. Kadınlar küskündü Türk gazetecilere.. Onlara göre iyi gazete, muhabiri öldürülen gazeteydi! Türkçe bilen bir ana anlatıyordu; "Çünkü o gazeteler

lecek!

utlaka Barış! Barııışşş...

öldürüyorlar!" Onlara polisten çok kere dayak yediğimi anlatmak zorunda kalmıştım. Yine inanmamışlardı. İspatlamam gerekiyordu. Saçımı kaldırıp "Bak" demiştim bir anaya, "burada bir iz var. O cop izi." Analardan biri bunun üzerine sarılmıştı bana. İspatlamıştım!

Geceyarısı Adapazarı'nda gara girmişti tren. Gardan gelen seslerle ayağa kalkmıştı herkes. ÖDP'lilerden ve demokratik kitle örgütlerinden oluşan çok sayıda insan el sallıyordu. Sloganlarla selamlıyorlardı barış trenini.

Yemekteki fazla 5 kişi kim?

Sabaha kadar tartışmalar sürmüştü. Uykusuzluğa dayanamayanlar yataklarına uzanmıştı. Lokanta kapanınca diğerleri de kompartımanlara taşınmıştı. Her istasyonda bizi bekleyen insanları arıyorduk. Sallanan bir el, bir bakış insanların birbirini dürtmesine yol açıyordu. Sabaha karşı Ankara'ya varıldığında herkes kalktı yatağından. Ankaralılar bizi bekliyordu. 16 kişi daha katılmıştı trene Ankara'dan. 15 dakikalık molada yolcular inmiş, halaya başlamıştı.

Diyarbakır'a varmaya bir gün, bir gece daha vardı.

Hiçbir yerde engel çıkmıyordu. Barış treni sessizce yol alıyordu. Artık komlekse kapılmıştık. Ne bir arama, ne bir diye kuşkuya kapılıyordu insanlar.

Lokantada barış yolcularından başka kimse yemek yemiyordu. Şef, sayılı veriyordu yemekleri. Bir ara Ercan Kanar'a şöyle demişti; "Abi sizin bana verdiğiniz listede sayı daha az. Burada 5 kişi daha yemek yiyor. 5 kişi fazla." Önce kuşku vardı. Sonra bunların Ankara'dan binen öğrenciler olduğu ortaya çıkınca kuşkuya gülünmüştü.

Bazılarını uyku tutmuyordu. Dışarıdan gelen toz duman sinmişti saçlara. Ben Diyarbakır'a gider gitmez banyo yapma olanağı bulup bulamayacağımı sormuştum Hürriyet'e. Nilüfer öğretmenle Hürriyet gülüp duyordu buna; "Evet, evet, bol bol soğuk suyla banyo yaptırırlar!"

Kayseri'de muhteşem karşılama

Bizimle Diyarbakır'a gelen Kürt analardan biri, gece de olsa, gündüz de olsa kalkıyor, kayıp olan iki oğlunun fotoğrafını çıkarıyordu çantasından. Trenin penceresinden garda bizi karşılamaya gelenlere gösteriyordu bu fotoğrafları. Kürtçe bir şeyler anlatıyordu yüksek sesle. Artık anlıyorduk ne anlattığını. Her istasyonda çocuklarının nerede, nasıl kaybolduğunu haykırıyordu gara gelen yerel muhabirlere ve kameramanlara. Bütün objektifler ona yöneliyordu.

Dışarıdan bakıldığında bu trenin 'barış'ı simgelediğine dair tek bir işaret yoktu. Bunun üzerine Barış Dergisi çalışanları kolları sıvadılar. Kağıtları keserek harf oluşturmaya başlamışlardı. Çalışma tamamlanınca herkes bantları alıp yapıştırmaya başladı kocaman harfleri. Boydan boya dışarıdan şu slogan okunuyordu artık. "Barış, hemen şimdi!"

Kayseri'deki karşılama muhteşemdi. HADEP'liler ve İHD'liler sloganlarla, halaylarla 'merhaba' diyordu. Buradaki yarım saatlik mola mini bir şenlikle geçmişti. Kenarda duran mavi bereliler izliyordu bu manzarayı. Onlara da soru sorma sırası gelmişti. Yanıt vermeyip uzaklaşmışlardı. "Konuşmak bize yasak" diyordu bir mavi bereli ağzını tek eliyle kapayarak. Daha sonra Nilüfer öğretmen onlardan şunları duyduğunu anlatmıştı; "Oraya gidince görürsünüz gününüzü!"

Mola bittiğinde çiçeklerle uğurlamışlardı Kayseri'den.

Malatya'da sabaha karşı barış halayı

Diyarakır'a artık 7 saat kalmıştı. Son istasyon Malatya'da kimse beklenmiyordu. Çünkü saat gecenin üçüydü. Ve o saatte sokağa çıkmanın yasak olduğunu düşünmüştük.. Ancak beklenmedik bir şey olmuştu. fırladı insanlar yataklarından. Barışa susamışlık korkuyu yenmişti. Malatyalı barışseverlerle sabaha karşı çekilen barış halayı unutulacak gibi değildi. O gece Malatya'dan poşetlerle verilen köy ekmeği, köy peyniri ve bahçeden yeni koparılmış salatalık ve domateslerle doymuştu karınlar.

37 saatlik yolculuğun sonuna az kalmıştı. Diyarbakır'a yaklaştıkça heyecanımız artıyordu. Bizleri nelerin beklediğini bilmiyorduk. Ve 23 Nisan sabahı saat 9'da Diyarbakır görünmüştü uzaktan. Derme çatma evleriyle, yeşillenmiş tarlalarıyla Diyarbakır selamlıyordu barışı. Camlardan sarktığımızda karşımızdaki manzara görülmeye değerdi. Trenin sağına soluna yüzlerce kadın, çocuk birikmiş el sallıyor, zıplıyor, bağrıyordu. Kürtçe, Türkçe sesler birbirine karışıyordu. Kadınlar 'barış, barış' diye çığlık atıyorlardı. Tren son derece yavaş ilerliyordu. Bu ileride bir engellemeye olduğuna işaretti.

Diyarbakır'da barış bayramı

13-14 yaşındaki çocuklar kapılara koşuyor, büyük bir çeviklikle atlıyorlardı trene. Trene doğru koşan insanları gördükçe avaz avaz bağırıyordu barışseverler; "Savaş bitsin, gençler ölmesin!"

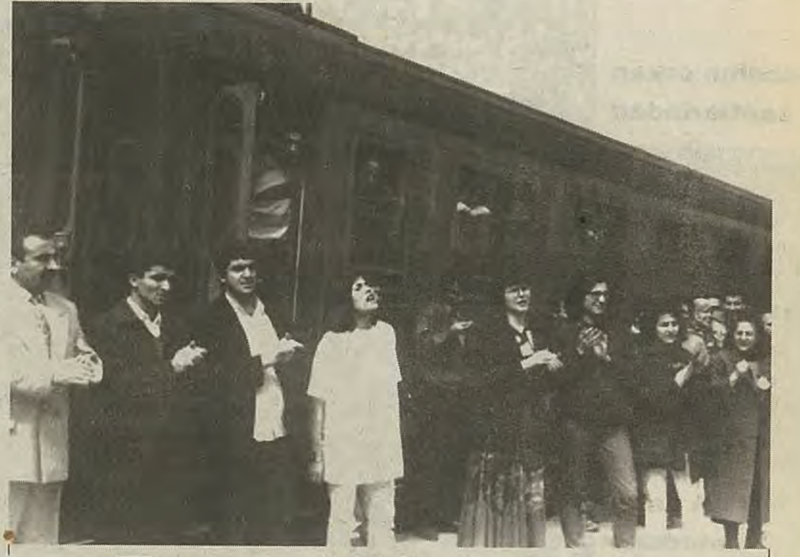
Yollarda, herhangi bir tepki göstermeden bize bakan orta yaşlı erkekler bakışlarıyla onaylıyordu sloganları. Yol kanarındaki atölyelerde, dükkanlarda iş durmuştu. İşçiler, esnaflar el sallıyordu. Evinin damına çamaşır asan genç bir kız, gizlice zafer işareti yapıyordu. Potur giymiş yaşlı bir adam çocuk sevinciyle iki eli havada trenle birlikte koşuyordu.

Bir bayramdı bu. Barış bayramı. Barış bayramında en renkli, en parlak elbiselerini giymişti kadınlar. Trenden uzanan bütün ellerin iki parmağı havadıydı. Bazı kadınlar bu selama tilili çekerek yanıt veriyordu. Biz yukarda, onlar aşağıda zıplıyordu. Tren kimi zaman biraz hızlanınca onlar koşmaya başlıyorlardı. Çocuklar trenle yarışa başlamıştı.

Yola çıkmaya cesaret edemeyenler evlerin pencerelerine yığılmıştı. Eşarplar, kazaklar, o da yoksa kollar havada çılgın gibi sallanıyordu. Gençlerin heyecanını tarif etmek mümkün değildi. Üç tanesi kedi çevikliğiyle tırmanıp tavana atmıştı kendini. 6 vagonlu trenin üçüncü vagonunun tepesinde zafer naraları atıyordu; "Biji aşiti, biji aşiti" naraları atıyorlardı.

Diyarbakır istasyonuna 1 km. kala tren durmuştu. Kadınlar, çocuklar camlara yaklaşıp bağırıyordu:

-Saat 8' den beri sizi

Tren geldi hoş geldi, sıra barışta

Ali Rıza TURA

Bütün terminaller hüzün verir, ama tren istasyonlarınınki bir başkadır. En sevinçli buluşmaların bile tam olarak silemediği, kasveti de yanına alan bir hüzün her köşeye sinmiştir sanki. Bir seyahat türü olarak gözden, giderek halden düşmenin getirdiği bir duygu olsa gerek bu. Oysa '60'lı yılların başlarına denk düşen benim çocukluğumda bile tren istasyonları taşra şehir ve kasabalarının en önemli mekanlarından biriydi. İstasyonların şehre bakan yüzündeki meydanlar gelenlere kucak açmak için yapılmıştı sanki. Yalnızca insanlar değil, binalar da istasyon etrafında, yüzleri tren yoluna dönük biçimde sıralanırlardı. Şehir sevgilisini bekleyen aşık bir kadın gibi beklerdi treni.

Karayolları '50'li yıllardan başlayarak önce usul usul, sonra da alenen baştan çıkardı Anadolu şehir ve kasabalarını. Sonradan görme yeni sevgili, ulaştığı her yere rant, yeni yaşam stilleri dağıta dağıta ilerledi. Yeni binalar, oteller, eğlence yerleri onun etrafında kümelendiler. Şehirler yüzünü karayollarına döndü. O gün bugündür artık viraneden hallice tren istasyonları, hâlâ karayollarının en yakınına gelmek için kendi üstüne yığılan şehirlerin ardından gururlu bir hüzünle bakarlar.

İstanbul'dan Diyarbakır'a barış köprüsünü tren yolundan kurmak, olabilecek en iyi seçimmiş. Biz barış treninin yolcuları, coğrafyanın içinden geçerken yarıda kalmış, terkedilmiş bir tarihi de katettik. Şehirleri arka yüzünden,en yoksul yüzünden görerek ilerledik. Uğradığımız hemen her yerde bizi karşılayan barış dostları gecenin o olmadık saatlerinde medyanın gelmeyeceğini bilerek, sırf barış için, bizimle göz göze gelebilmek, ortak duygumuzu pekiştirmek için oradaydılar. Medyanın bizi bizden alan mak ne kadar heyecan vericiymiş.

Doğrusu şu ki Barış Yolculuğu'na çıkarken, en çok da başkalarını çağırırken, başlıca kaygım Diyarbakır'da medyatik bir merasimle karşılanmaktı: Devlet erkanını karşılayan şehir ileri gelenlerine öykünen bir biçimde folklorik kıyafetler giymiş çocuklar, el sıkışmak için sıra sıra dizilmiş insanlar, gerçeği yansıtmakla beraber, nedense inandırıcı olmayan, yabancılaştırıcı konuşmalar... (Gerçi bunlar da olmadı değil -ne zaman kendimize uygun ifade biçimleri bulacağız?-gene de öyle büyük bir coşkuyla karşılandık ki, bu merasim bile sahici bir kucaklaşmanın parçası haline geldi). Ama asıl beklenmedik olan, tren yavaşlayarak Diyarbakır'a girerken önce "biji aşiti" (yaşasın barış) diye bağırarak zafer işareti yapan çocukların, sonra yaşlısıyla, genciyle treni gören herkesin aradaki tarlaları aşarak trene koşmasıydı. Şehir yıllar sonra trenine geri dönüyordu sanki. Yavaş yavaş ilerleyen koskoca bir mıknatıs bütün bir şehrin insanlarını kendine çekiyordu. Tek kelimeyle, daha tren durmadan kuşattıldık. Barış isteyen bir halk kuşattı bizi. Üstelik tren ahalisinin Barış Yolcusu olmayan sıradan yolcuları biz Türk aydınlarının eksiğini de kapattı: Tren yavaşça viraj alırken gördük ki, bütün vagonların bütün pencereleri "savaş bitsin, gençler ölmesin!" sloganıyla karşılıyordu trene koşanları. Bir de bir kadını hiç unutamayacağım; ancak benim gibi böyle coşkulu bir anda bir yandan da şehrin çarpık yapılaşmasını izleyebileceklerin görebileceği kadar uzaktaki bir evin terasında, besbelli ki bizim onu göremeyeceğimizi bildiği halde el sallıyordu trene. Sadece kendisi bilerek, kendisi için. Diyarbakır Tren İstasyonu gururlu bir duruşun, direnişin koskoca bir şehri ve onunla birlikte tarihi kendine döndürebileceğini öğret-

Trenden röportajlar
Nerede bu aydınlar?

Sabahın erken saatlerinden itibaren Barış Ekspresi'ni bekleyen Diyarbakırlıları polis bir kaç kez dağıttı. Ancak onlar İstanbul'dan gelen barış umudunu kucaklamakta ısrarlıydılar. Her defasında yeniden toparlandılar.

-Halkı bırakmıyorlar ki. Kapattılar her yeri.

-6'dan beri sokaklardayız. Sokmuyorlar abi.

-Bizi copladılar.

-Çocuğumu dövdüler.

-Biz bu kadar değiliz heval. Binlerceyiz. Sokak aralarında sizi bekliyor insanlar. Binlerceyiz. Ama sokmuyorlar.

Tren bir duruyor, bir ilerliyordu. Umuttu bu tren. Tanımadığımız insanlar bize kaybolan, işkence gören yakınlarının haberini veriyordu. Yaşadığı acıları anlatıyorlardı yoldan bağırarak. Uzaktan bir genç yaralı kolunu gösteriyordu; 'Ne oldu?' sorusuna işaretlerle 'polis yaptı' diyordu.

İstanbul'dan barış getirdik!

Kürt gençlerinden biri aşağıdan söyleve başlamıştı; "Ben 14 yaşındaki bir genç olarak sesleniyorum Kürt ve Türk halkına!"

Heyecandan trendeki çiçekler unutulmuştu. Biri lokantadaki masalardan bekleyen çiçekleri alıp, aşağıya fırlatmaya başlamıştı. Kapış kapış alınıyordu çiçekler.

İHD İstanbul Şubesi yöneticileri ve Diyarbakır Şube Başkanı Mahmut Şakar çözüm arıyordu istasyondaki polis engeline. Aslında barış ekpresindeki kimse bekleyişten rahatsız değildi. Barış şöleni çoktan başlamıştı. Tren yolu boyunca yüzlerce insanla işaretlerle, alkışlarla, sloganlarla iletişim kuruluyordu. Camlardan, kapılardan başını dışarı uzatan insanlar birbirine benzer şeyler anlatıyordu;

-Olağanüstü.

-Barışa susamış bu halk

-Biji aşiti

-Yaşasın halkların kardeşliği

-Barışa coplarla karşılık verdiler!

Tren tekrar hereket etmişti. Engellemelere rağmen istasyona girmişti Kurtalan Ekspresi. Oradaki kalabalık çok daha fazlaydı. Sorumlular aşağıdaki durumu öğrenmek için inmişti. Biz hala içerdeydik. Trene adeta üşüşen onlarca Kürt, Türklere sesleniyor, el uzatıyordu. İHD yöneticisi Kamber Erkoçak dayanamıyıp konuşmaya başlamıştı; " Bizler İstanbul'dan Sivas'tan, Malatya'dan barışı, kardeşliği getirdik!"

O sırada Diyarbakır Demokrasi Platformu'ndan bir görevli bağrıyordu;

-İnin aşağıya. Kortej halinde

polisler tarafından sarılmıştı. Halk yine de bir yolun bulmuş, arka sokaklardan gelmişti.

Pardesülü bir kadın camlara iyice yaklaşmış sesini yükseltmişti;

-Bizi engellediler, copladılar. Sabahtan beri sokak aralarında sizi bekliyorduk. Erkekler de kahvelerde bekliyordu. Tren gelince hepimiz çıktık saklandığımız yerlerden."

Amed barışa kucak açıyor!

Kırmızı-yeşil hırkalı bir kadın ağlıyordu. Yanındaki 5-6 yaşlarındaki çocukları gösterek; "Bu çocukların hepsi babasız. Erkeklerimiz hapiste. Gençlerimiz hep içerde" diyordu.

Sloganlar değişiyordu; 'Amed barışa kucak açıyor!'

Yaşlı bir adam kadınları susturup sözü almıştı; "Yaşlı, genç herkesi köylerden kovdular. Hepimizin köyleri yakıldı. Bu gördüğün insanların hepsi göç etmiştir oralardan."

Orada bir an Diyarbakır'da olduğumu unutup, amcaya şöyle bağırmıştım; "Amca burada ne yiyip, içiyorsunuz? İş bulabiliyor musunuz?" Bu soru üzerin kalabalıktan yükselen ses kulaklarımda zonklamıştı; "İş istemiyoruz. Barış istiyoruz, barış!"

Bir genç kalabalığın arasında sıyrılıp trenin penceresinden uzanan bir kadına bağırıyordu; "Biz Diyarbakırlı üniversite öğrencileriyiz. Burada bize korkunç bir baskı var!"

Diyarbakır Demokrasi Platformu yetkilileri nihayet müjdeyi vermişlerdi. Valiyle konuşulmuş ve sorun çözülmüştü. Trenden inme vakti gelmişti. İstasyondaki manzara anlatılacak gibi değildi. Garda, en başta küçük çocuklar folklorik giysilerle hazırol duruşuyla bekliyordu. Ellerindeki çiçeklerle 'resmi' bir heyeti karşılıyorlardı sanki. Çocukların yanında Diyarbakırlı sendikaların, HADEP'in ve demokratik kitle örgütlerinin yöneticileri sıraya girmişti. Trenden inen herkes, yaklaşık 40 kişiyle el sıkışıyordu tek tek. Ardından garın arkasındaki İstasyon Meydanı'na gidiyordu. Halkın ısrarlı talebi sonucu bu meydanda yapılacak mitinge izin vermişti vali.

Diyarbakır'da İstasyon Meydanı'nda miting

Yanyana dizilen masalardan oluşturulan kürsüye çıkan Ercan Kanar konuşmaya hazırlanıyordu. Halk durmuyor sloganlarıyla mesaj veriyordu: "Silahlar sussun, ateşkes

Fotğraf çekmek için konuşma yapılacak yüksek yere bütün gazeteciler çıkmıştı. En öndeki kadınlar şikayet üstüne şikayet yağdırıyorlardı;

- Cezaevine kocamı görmeye gittim kimliğimi aldılar.

-Bu sabah erkeklerimizi götürdü polisler.

Bir genç kız bağrıyord;.

-Abla, Edip Akbayram gelecekti ,ne oldu? Saat 8'den beri onu bekliyoruz.

-Halkımız bu kadar değil arkada çok insan var, onları tutmuşlar, bırakmıyorlar.

Ve Ercan Kanar konuşmaya başladı. Özetle barıştan söz ediyordu. Barışa dair her sözü çılgınca alkışlanıyordu. O sırada evlerin yüksek binalarından birine çıkmış iki polis ellerindeki videoyla çekim yapıyordu.

Dükkan sizindir!

Konuşmalar bittiğinde halk dağılmıyordu."İHD Diyarbakır şube yöneticilerinin ısrarlarıyla yavaş yavaş çekilmeye başlamışlardı.

Artık Demokrasi Platformu yöneticieriyle başbaşa kalmıştık. Gazeteciler tek tek onlarla konuşuyor sabahki olayların ayrıntısını not ediyorlardı. Yaralılar ve gözaltılar vardı. Diyarbakırlılar barış için herşeyi göze alıp sokaklara çıkmıştı. Resmi 23 Nisan kutlamalarına katılmamışlar, barışa koşmuşlardı.

BTS Diyarbakır Şube Başkanı Emin Aykaş istasyondaki saldırıyı buna bağlıyordu; "Bugün valiliğin 23 Nisan kutlama törenleri vardı. Halk oraya gitmedi. Barış trenini tercih etti. Buna çok kızdılar. Bu engele rağmen bu kadar insan toplandı. Bu halk barışa susamış. Hiç bir şey önlerini kesemedi."

Diyarbakır'da ortalık sakinleştiğinde bizler Petrol-İş binasındaydık. Daha sonra yemek için lokanta aramaya çıktığımızda dükkan sahipleri soruyordu;

-Barış treninden misiniz?

-Evet.

-Dükkan sizindir, ne isterseniz alın!

Bir halk, işten, ekmekten önce en yaşamsal ihtiyacı olan barışa nasıl kucak açmıştı. Bu savaş soluklarını, nefeslerini, can damarlarını kesmişti. Havada oksijen kadar acildi barış onlar için. "Hemen şimdi" bile çok geçti.

Dönüşte, kör gözlere, sağır

İHD Kütahya Şube Başkanı trendeydi. O gün Kadıköy'deki barış mitingine katılmıştı. HADEP Kırşehir İl Başkanı Seydi Bayram da mitingi izledikten sonra barış trenine yetişmişti.

Bayram şöyle diyordu: "Barış konusunda bir duyarlılık oluştu. Bu barış talebi süreç içinde büyüyecektir. Medyaya gelince bu tekelleşen medyanın barıştan çıkarı yok. Barıştan çıkarı olmadığı için desteklemiyor."

Trendeki barış savunucuları konuşmalarında hep Türk aydınlarından yakınıyordu;

İHD Kütahya İl Başkanı Eşref Odabaşı şöyle diyordu;

"Ben öncelikle Türk halkının örgütlü bir şekilde barış mitinginde olmasını bekliyordum. Ama bunu göremedim. Demokratik kitle örgütleriyle, partileriyle birlikte orada yığınsal bir şekilde görmek istiyordum. Mitinge gelselerdi Kürt insanının barış taleplerinin ne kadar yakıcı olduğunu göreceklerdi. İnsanlar barışa susamıştı. Orada bir Kürt ve gerilla anası yanyana geldi. Dayanamadım ağladım. Ben burada kitlesel bir uğurlama bekledim. Olmadı. Ama herşeyin bir başlangıcı vardır. Bunu bir başlangıç olarak görüyorum."

Trenin lokantasında İHD'lilerle konuşuyordum.

Kamber Erkoçak; "Beni etkileyen şeylerden birisi, savaşmak ve ölmek için tören düzenleyenlerin, ölen mehmetçiği davulla zurnayla uğurlayanların olduğu bu ülkede bizler, davulumuzu barış için çaldık. Halaylarımızı barış için, bahar için çektik. Kürtler gerçekten Türk halkından çok şey bekliyor. Türk halkı dostluk elini uzatmış. Ama Türk aydını, sanatçısı, yazarı barış için duyarsız. Defalarca aramamıza rağmen çoğundan yanıt alamadık. Onlarca kişiyi telefonla aradık. Bütün partileri, sendikaları, gazetecileri, sanatçıları tek tek aradık. Bir çoğu yanıt bile vermedi. Artık şu açık ki, yazar, aydın ve sanatçıların barış için, kirli savaşa karşı çıkmak için söylediği söz yeterli değil. Bu barış treni bir eylem ve aydınların mutlaka bu eyleme katılmaları gerekiyordu."

'Barış İçin Kadın Çalışma Günleri'ne katılan bir kadın; "Ben bu trende daha çok Türk annesi olsun isterdim. Aydınlar, sanatçılar Gebze'ye kadar geldi. Niye gelmiyorsun dedik, 'Programımız var' dedier. Oluk oluk kan akıyor, insanlar ölüyor. Akan kan için şu küçücük programınızı aksatamaz mısınız? Bu programlarınız insan kanından daha mı değerli? Biraz bu acıları paylaşsın aydınlar artık." (Gözleri doluyor)

Beksav Yönetim Kurulu Üyesi Sıdıka Özoğlu; "Kürt anaları büyük bedeller ödüyor. Bu nedenle barış trenini umut olarak görüyorlar. Aydın diye geçinen insanlar, bence onlar kadar bilinç kazanmamış. Bence biraz medyatik yaklaşıyor aydınlar. Onların bu trende mutlaka olmaları gerekirdi. Aydın olmak sadece şiir yazmak, roman yazmak, medyada bir kaç sözle çıkmak değil. Bazıları sadece Bostancı istasyonuna kadar gelip, geri döndü. Herhalde 'bu akşam nerede içeceğiz'in programını yapmışlardır."

Nimet Öztürk, EKB Kültür Merkezi üyesi; 'Ben isterdim ki savaşta çocukları ölmüş Türk anneleri de şu trende olsun. Bu büyük bir etki yaratırdı."

Fatoş Kanar; "Susmak onaylamaktır ve bugün Türk halkı susuyor" diyordu. "Ben şuna da karşı çıkıyorum. Bazı aydınlar, bu tür etkinliklere katılırken "dayanışma" gösterdiklerini söylüyorlar. Oysa ben barış aktivitesini kendim için yürütüyorum. Barış benim de en acil ihtiyacım çünkü. Bence çözümün bir parçası olmayan sorunun bir parçasıdır.

Barış ekspresiyle yola çıkanlar için bu trenin anlamı var. 'Barış bir gün gelecek' diye düşünüyorlar. Bence barış 'bir gün' gelemeyecek. Biz istersek gelecek barış."

Mezopotamya Kültür Merkezi'nden bir yönetici de MKM'yi temsilen buradaydı; "Barış talebinin Türk halkından da gelmesi çok önemli. 6 -7 yıl önce 'barış treni' diye bir şeyi hayal bile etmek imkansızdı. Savaşı isteyenler bu trenden korkuyor... Çünkü böyle bir şey onların damarlarını keser. Onlar bir çocuğun zafer işaretinden

'Çünkü o bana konuştu...'

Sezai SARIOĞLU

Geçtiğimiz günlerde, Kuzguncuk'taki ünlü Çınaraltı'nda Kıbrıslı ressam arkadaşım Aşık Mene ile sabahın gör'ünde "dünyanın ve insanın anlamına" dair konuşuyorduk. Hastaneden yeni "firar eden" Can Baba'ya rastlarız diye de gözümün biri kapıdaydı. Çünkü, bu saatler, Can Baba'nın Çınaraltı'ndaki kahvede "kıraat ettiği" saatlerdi ama...

Can Baba ortada yok... "Güler Abla'nın 'sıkı takibini' atlatamamış olmalı" diye düşünürken, kapıdan Tektaş Ağaoğlu girdi. Ona, "Şair beklerken helkeltraşa rastlamak günün özgünlüğü olsa gerek" diyorum ve Aşık Mene ile tanıştırıyorum. Derken birkaç kişi daha masaya geliyor ve gündelik yaşama ve sanata ilişkin konuşuyoruz. Ağaoğlu, sergi davetiyesini SÖZ'e bırakacağını söylüyor. Ben, "Gerekirse röportaj yaparız, özel olarak heykel sergisi üzerine yazamam" diyorum. İtiraz ediyor ve "Röportaj istemiyorum, 'uzman olmayan'ların yazması daha iyi" türünden bir şeyler söylüyor ve ayrılıyoruz.

Birkaç gün sonra dergiye davetiye getiriyor. Davetiyedeki "aynı koltukta oturan yaşlı kadın–erkek ikilisi" çok ilgimi(zi) çekiyor.

"Heykel fotoğrafının" ilk çağrışımlarını defterime not alıyorum: Dinginlik... Gizem... Yolun sonuna gelmenin başlangıcı... Bir koltukta ayrılaşma ve ayrılaşma... Bir koltukta yaşlananlar... Yüzyıllardır dingince oturan iki taşra(lı)... Ölümden önce donmuş ikili...

Birkaç gün sonra da bir isim koyuyorum, henüz aslını görmediğim heykel fotoğrafına:

"Geçmişe yaşlanmış taşralı zaman..."

Bir filmin anımsattıkları...

Nişantaşı'ndaki HOBİ Sanat Galerisi'ne Tektaş Ağaoğlu'nun heykel sergisini izlemeye giderken, günlerdir gezdirdiğim ve pek çok kez amatör bir heyecanla "seyrettiğim" davetiyedeki figürden dolayı, yerleşik iki imaj vardı aklımda: "Oturan bir çift dinginlik... Aaaaa, heykel söylence konuşuyor..."

Belediye otobüsünden Harbiye'de inip yürümeye başlayınca bu kez aklıma rastlantısal olarak ismine bile bakmadan gittiğim, ismini ve yönetmenini bile hatırlayamadığım birkaç karesi beni çok etkileyen bir film geldi:

Balayındaki genç çift, ünlü İngiliz heykeltraş Moore'a ait, kendilerine düğün hediyesi olarak verilmiş küçük bir heykeli otel odasından çaldırırlar. Araştırmalar sonunda heykeli sağır ve dilsiz olan oda temizlikçisi genç kızın çaldığı anlaşılır. Komiserin, "bu heykeli

olduğunu biliyor muydun", sorusuna genç kız şöyle cevap verir:

"Çünkü o bana konuştu..."

Nedense, heykellerin bana konuşacağını hissederek gidiyorum galeriye...

Tektaş Ağaoğlu ile merhabalaşırken göz ucuyla heykellere bakıyorum... Henüz "ses seda" yok. Acaba yanılıyor muyum? Gerçekten dilsiz mi onlar?

Uç boyutlu heykeller...

Galeriler bir buluşma yeridir. Ama izleyicilerin heykelle, resimle ya da birbirleriyle buluştukları bir yer değildir. Belki de bizim hiç bilmediğimiz yanıyla, heykellerin buluşma yeridir. Belki parolaları vardır, belki sanatçının hüznü heykellerde sonsuz bir dinginliğe dönüşmüştür. Daha önce heykeltraşın atölyesinde

kategori olmayabilir ama şık işte– heykeller arasındayım...

Fotoğraflarını çekiyorum, hiç itiraz etmiyorlar. Poz da vermiyorlar.

Sanki heykellerin dünyasında akşam olmuş ve heykellerin her biri yerle, gök arasında çok boyutlu bir yolculuktalar.

Sen hiç heykele dokundun mu?

Korunaklarına çekildiklerine bakmayın. Bir ara, sanki yüzyıllardır oturan heykel çift, bir kanala televizyon çekimi yapan kameramanı atlatarak ayağa kalkıp kulağıma fısıldamasın mı?

– Giysilerimize bakmayın, biz kral değiliz,

değişik zamanlarda zaman zaman yan yana gelen heykeller şimdi "cici bici" bir mekanda yan yanadırlar...

Sanatçının, "salaş" atölyesinden önce galeriye, daha sonra ise "el değiştirerek 'ait' olunan yere" yolculuk başlamıştır artık...

O da ne, tılsım çözüldü? Ağaoğlu'nun heykelleri kendi aralarında konuşuyorlar... "Oturmak, uçmak, kanat takmak" fiilleri üzerinden yolun ve yolculuğun bilgisi üzerine tartışıyorlardı.

Paradoks. Belki de rastlantısal bir ironi. Ağaoğlu ise bana, "ben konuşmak istemiyorum. İşte ürünler ortada. Sen yazarsın" diyor. Heykellerin konuştuğu, heykeltraşın sustuğu bir galeri...

Resim ve heykel sergilerini gezmek bir keşif ve keyiftir.

Bu kez, "yüzyıllardır oturan", hicri 1045'ten beri uçmaya çalışan, ama ayaklarını yerden kesemeyen", değişik maddelerden hakolmuş özgün ve

ama çıplağız. Çıplak özneyiz... Öznelerin giderek nesneleştiği, doğaya, insana, tarihe yabancılaştığı bir dünyada, nesnelerin özneleşme istemini bana iletmeleri bir yanılsama mı dersiniz?

Yine bir filmdeki ünlü bir repliği devralarak onlara dokunuyorum:

– Sen hiç ona dokundun mu?...

Hangi malzemelerin kullanıldığı ilgi alanım değil. Bu nedenle, sırlı toprak, pişmiş toprak, bronz, porselen gibi ince detaylarla pek ilgilenmiyorum.

Her nedense, –sanat teorisindeki "sanat üretimdir, sanat yansımadır, sanat yaratımdır" tartışmalarından bağımsız olarak söylemek gerekirse– üç boyutluluk ve "heykel–toprak" çağrışımı bende bir "yaratıcılık" hissi uyandırır.

Heykeltraş hep bir "tanrısal" yaratıcı gibi gelir bana...

İlginçtir, belki de "sahip"inden sinmiş, bir dervişlik vardı heykellerin

RESİM SERGİLERİ

1959 İstanbul, Türk–Alman Kültür Derneği • 1959 Ankara Türk –Amerikan Derneği • 1959 Paris, 1. Paris Bienali Karma Sergi • 1959–1960, Floransa Galeri Numero Karma Sergi • 1960 Milano, Genova, Venedik, Roma, Barcelona Galeri Numero Karma Sergi • 1960 Prato, Prato Müzesi Karma Sergi • 1961 Londra, Drian Galeri • 1961 Bath, Fimbarrus Galeri Karma Sergi • 1960–1961 Londra, Tooth's Galeri Karma Sergi • 1961 Roma, Galeri Numero • 1962 Milano, Galeri Numero • 1966 İstanbul, Türk Alman Kültür Derneği • 1968 Prag

HEYKEL SERGİLERİ

1984 Zürich, Produzenten Galeri • 1985 Lozan, Galeri Basta • 1987 Vaduz, Galeri Art Studio • 1988 Zürich, Züspa Karma Sergi • 1991 İstanbul, Galeri MD • 1993 Ankara, ARS Sanat Galerisi • 1995 Ankara, ARS Sanat Galerisi

Tektaş Ağaoğlu Heykel Sergisi 15 Nisan– 6 Mayıs 1996 HOBİ sanat galerisi, Vali Konağı Caddesi, Pasaj 73, Nişantaşı/ İSTANBUL TEL: (0212) 225 23 37

entelektüel bir tarih yaşamış gibi değildiler.

"Son"lanmış gibi gözükseler de bir başlangıcı andırıyorlardı.

Bir mekanda, "uçar" gibi yapan bir heykel, bir başka açıdan "uçmaktan vazgeçmiş" gibi duruyordu. Uçması gereken yerde oturan, oturması gereken yerde uçan gizemli bir halde yaşayıp gidiyorlardı galerinin emanet dünyasında...

Heykeller yapısal nedenlerle çok ağır gibi görünmelerine karşın, bir hafiflik taşıyordu. Bu hafiflik önemli geldi bana. Bu hafiflik, ne bir yanılsamanın izdüşümü ne de sadece "uçmak", "kanatlanmak" olarak çıplak gözle de görülen "hareketlerle" ilgili de değildi. Heykel ahalisinin her birinin yerçekimine itirazları vardı ve içlerinden en iyi elyazısı yazan biri bir ara bir not uzattı:

– Biz gökçekimine tabiyiz... Göğe doğru düşeriz...

"Hafiflik" bir kavram değil burada... Öyle görünse de, heykellerin zihnimizde oluşturduğu estetik haz aldığımız imgelerin "gayriresmi geçit"inden oluşan heykel hali bu. Heykellerin fantazyaların

Fantezilerin ve imgelerin ağırlıkları yok ki... Gökçekimine tabi olan, heykeltraşın işin başında aritmetik geometrik olarak başından sonuna tasarla(ya)madığı, "kendiliğinden" ve "doğaçlama" yaratıcılık sözkonusudur bu çalışmalarda...

Heykeller, "giriş, gelişme, sonuç" bölümlerinden oluşan kompozisyonlar gibi gerçekleşmiyor ki?

Burada, heykellerin aritmetikle ya da geometriyle ne tür ilişkilerinin olduğuna dair içinden çıkamayacağım sorular geliyor aklıma: Uzunluk ölçüleri, alan ölçüleri ve hacim ölçüleri ve 'uç boyutlu' heykeller... "Biricik" ürünler. Heykeltraş, elinde metreyle boyutların ölçüsünü ala ala, "terzi" gibi mi çalışmaktadır? Kilolarını verirken, endamlarını yorumlarken hangi öncüllerden hareket etmektedir... Bunları şunun için söylüyorum, üç boyutluluk genellikle bir "ölçü" hissi uyandırıyor insanda. Bu nedenle ben "üç boyutlu" yerine, "uç boyutlu" diyorum... Bütün bunları Ağaoğlu'na soramıyorum. O, konuşmamakta kararlı.

Aldırmıyorum....

Ayazın sözcükleri

'Bulutların ötesinde' ne var?

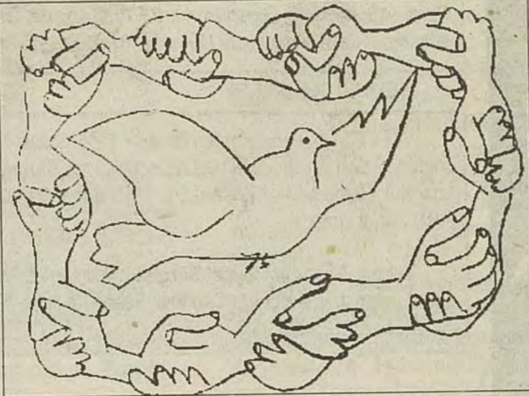
Filiz ÖZDEM

Bir sahne...
İnkalar üzerine bir araştırma yapmak üzere bir grup bilimadamı, hamallarla birlikte dağa tırmanmaya başlarlar. Hamallar bir süre sonra dururlar. Bu duraklamadan sıkılan bilimadamlarına bir açıklama yapmaksızın öylece beklerler. En sonunda hamallardan birisi, iyice meraklanan ve söylenmeye başlayan araştırmacılara şöyle bir açıklama yapar:
– Çok hızlı yürüdüğümüz için ruhlarımız geride kaldı, onların yetişmesini bekledik...
Bir cafe'de, genç kızın teki, "hiç tanımadığı bir adama merhaba demek" bahanesiyle anlatır bu öykülü...
Bir başka sahne...
– Sana aşık olsam ne olurdu?
– Işıklarla dolu bir odada mum yakmış olurdun...
Dünyada sürüp giden anlamsızlığın karşısında sessizliği seçerek, ertesi gün rahibe olmak için kiliseye kapanacak olan genç kadın böyle yanıtlar delikanlının sorusunu...
Bir diğer sahne...
Aldatılmış bir kadınla, terkedilmiş bir adam evdedirler. Aldatılan kadın, terkedilmiş adamın dairesini kiralamak için gelmiştir. Aralarında geçen diyalogdan sonra adam kadının ellerini tutar:
– Her şeyi telafi etmenin bir yolu vardır, der.
Kadın da adama sarılır, ama yüzünde derin bir acı vardır:
– Üzücü olan da bu ya, der.
Yine bir sahne...
Kadın adama:
– Çok az konuşuyor insanlar artık. Oysa bir kadının sözcüklere ihtiyacı vardır, der.
– Artık gözler moda der, belki de anlatacak bir şeyi olmayan ve yalnızca aşık olan adam...
Bütün bu sahneler, karşılaşmalar ve rastlantılar üstüne kuruludur. Ama bu rastlantılar, kısa bir süre önce ölen ünlü yönetmen Kieslowski'nin üçlemesi, Mavi–Kırmızı– Beyaz'daki "bir kader"in kurucu öğeleri olarak önemsenen ve inceden inceye işlenen o kutsal ve anlamlı rastlantılardan değildir. Çarpıcı ama gelişigüzel rastlantılardır. Ya da Puşkin'in değindiği –bir öykünün başında duvarda asılı

duran bir silah varsa, sonunda mutlaka patlar– türden bir amaçlılık da yoktur bunlarda.
Sinema ustası Michelangelo Antonioni'nin (Wim Wenders'le birlikte çektiği) 'Bulutların Ötesinde' adlı, içiçe geçmiş küçük öykülerden oluşan filmdeki bu sahnelerin rastlantılar üstünde yükselen gidişatı, derinlik ve anlamını yitiren insan ilişkilerine ve özellikle aşka ilişkin serzenişler olarak izleniyor. Ama bu anlamın yitişi de ters bir yerde, alelacele ve ayaküstü yaşanan–kurulan ilişkilerde sorgulanıyor (ya da serimleniyor mu?). Elbette geriye hüzün ve yalnızlık kalıyor.
Eski, özlenen ve yitirilen özlerin yoz biçimler içinde yaşama ve yaratılma şansının olmayacağını söylermiş gibi yapacakken, yapmıyor bu film ve kaba biçimiyle söylenecek olursa, tam bir "attırmaca" yapıyor.
Kieslowski'nin rastlantıları aşkı kurtarır ama bu filmdeki rastlantılar aşkın kurtarılması dileğini ardında saklasa da aşka geçit bırakmıyor.
Oysa çok hızlı yürüyüp ruhları geride bırakmış olmaya ve ruhları beklemeye yapılan vurgu, kapitalizm ve teknolojinin yarattığı "gerilemenin hızına", "insansızlaşmaya" ve "yabancılaşmaya"; bunun aşka ilişkin boyutlarına önemli bir gönderme olabilirdi.
Işıklarla dolu bir odada mum yakmak gayet de hoş bir "delilik" değil mi, hele de aşk söz konusu olunca, belki tam da bu aşk değil mi?
Her şeyi telafi etmenin bir yolunun olduğu dünyada, bundan acı duyan insanların olması, insana ilişkin bir umut değil mi hâlâ?
Konuşmak yalnız sözlerle mi olur? Aşkın, bedenin her yanını dillendiren büyüsü önemsiz mi? Elbette değil, ama sözler yitip, üstüne üstlük gözler de "moda" olunca tüm anlam sıfırlanmış oluyor...
Aslında bu dört önemli iletinin üstünde derinleştirilerek bir çığlığa dönüştürülebilecek çağdaş insanın trajedisini, bu film, "modalara" uyarak derin bir sığlık ve çığlığa dönüştürmüş. Ok kendini vurmuş. Yazık olmuş...

BARIŞ AÇISI

Neşe YAŞIN

Kalbimin yarısı sendedir

Kıbrıslı Türk ve Rum kadınlar izin verilmediği için buluşamadılar... Ara bölgede bir atöyle çalışmasıydı söz konusu olan... Kadınlar buluşsalardı neler olurdu kimbilir?.. Oraya hangi kimliklerini taşırlardı, toplumsal cinsiyetlerini mi, etnik kimliklerini mi? Sanırım ikisini de... Belki de içlerine işlemiş çatışma kavramlarını ve ezberlenmiş politik sözcükleri de taşırlardı... Belki de bu sözcükler gerginliği tırmandırır, kalpleri kırardı... Ama onlar bütün bunları bir kenara bırakıp gündelik hayattan, çocuklarından, kadın olmaktan söz etmeye başladılar mı, işte o zaman gökyüzünden göz kırpardı Afrodit yıldızı... Onlar özdene-yimlerini paylaşınca "düşmanın" yüzü bizim yüzümüz olur; toz bezlerinin, süngerler ve süpürgelerin etnik kimliğinin olmadığı; savaşa anlaşılırdı...
Onlar öyle yufka yürekliydiler ki, birbirleri için gözyaşı dökerler; kucaklaşıp zırıl zırıl ağlarlardı... Yeter ki kendileri olmayı bilsinler; kendi çizecekleri yolda yürümeyi başarsınlardı.
Çatışma toplumu kendi gündemlerini dayatırken, kadınların özgürlük talepleri sanki zamansız ve lüksmüş gibi görünüyor.
Pekin'deki kadın konferansında politik bir sunuş yapan Kürt kadına şöyle bir soru sorulmuştu:
"Hepsini anladık da, politik sorunu çözünce Filistinli kadınlar gibi mutfaklarınıza geri dönmeyeceğinizi garanti edebiliyor musunuz?"
Geçen gün, "Roza" adlı dergi. "Her taraf kan revan içindeyken, feminizm de nereden çıktı demiştir" eminim birileri... Oysa ne güzel, ne kadar gerekli...
Mezopotamya Kültür Merkezi'nde Kürt çocukların barış şarkıları söylemesi kadar gerekli... Diyarbakır'da annelerin Barış Treni'ni karşılamak için koşması kadar...
Pekin Ekspresi'nden Kıbrıslı Türk ve Rum kadınların çıkardığı proje çatışmalı toplumların kadınlarının birleşeceği bir uluslararası örgüt kurmayı amaçlıyordu. Bu projenin bir köşesinden

tutup çalışmaya başlamak için geç bile kalındı. Kadınlar böyle bir örgütte oluşturacakları güçbirliğiyle politik gündemleri değiştiremezler mi?
"Gündem barıştır

özgürleşme hareketlerinin aslında aynı kanala aktığını görmemektir...
Bizim etnik sorunumuz kendimize, onlarınki kendilerine, deyip dünyanın başka yerlerindeki çatışmalara ilgisiz kalmak ise, dünyanın herhangi bir yerindeki kanamanın aslında bizim de canımızı acıttığını hissetmemektir...
Bir yerlerde birkaç Kürt kadın "Roza" adlı bir dergi çıkarmaya çalışıyor. Kıbrıs'ta Türk ve Rum kadınlar buluşamadıkları için ayrı ayrı toplanıp, birbirlerine mesaj gönderiyorlar...
Kimbilir belki şimdi eski Yugoslavya'nın kadınları oturmuş, acıların-dan söz ediyorlardır. Dünyanın her yanında etnik kimliklerinin ötesinde "kadın" olan onlar yeryüzünü değiştirecek o potan-

105.7
Çevre Radyo
Doğru ve hızlı haber... Evrensel bilgi ve kültür... Geleneksel ve çağdaş dünya müziği...
Emeğin, özgürlüğün, kardeşliğin sesi

Meis Cafe/Bar

Pazartesi		
22.00	*GRUP İSTANBUL*	
Salı		
22.30	*EZGİNİN GÜNLÜĞÜ*	
Çarşamba		
22.30	*BÜLENT ORTAÇGİL*	
Perşembe		
22.30	*KÜLKEDİSİ*	
Cuma-C.tesi		
22.30	*KAĞIT GEMİ*	
Pazar		
22.30	*MELİS SÖKMEN*	*Latin-Caz-Blues*

Meis Cafe/Bar: Beyoğlu Mis Sok. No: 20

Görüyorsun ya bir karanfili büyütüyoruz birlikte...

"(...)
Bir mavi: Spartaküs
Bir soru: niçin Spartaküs
Bir kuş: nereye gidiyon kuşu
Bir çiçek: bilmem ki çiçeği
Bir su: şüpheli" (C. Süreya)

Ne tuhaf; bir yolun, yolculuğun ve yolcunun doğum günü yine nisan ayına rastlıyor... Ne tuhaf, Kürt çocukların rayların üzerinden zıplayıp trene asılmaları, çiçeklerin ve kuşların doğum gününe rastlıyor.

Ne tuhaf, dağların, nehirlerin, öteki toprağın, hissesiz harikalar kumpanyasının doğum günü, rayların barış tıkırtılarına rastlıyor...

Bu bereketli günde, tren rayları üzerinde yaralarına fırtınakuşlarını basarak koşan Kürt çocukları 'Kürtalan Ekspresi' sobelemek için koşarken, o çekilen bütün fotoğrafları yığmak istiyor siyasette kötü yola düşmüş çiçek özürlülerin önüne.

Kimin aklına geliyor, yatak odamızın duvarının kaybolan bir Kürt'ün adresine bitişik olduğu...

Kimin aklına geliyor, evlerimizin kapılarının, boşaltılan köylerin sınırlarına mek parmak bitişik olduğu...

'Bir mavi: Spartaküs'

Tren Diyarbekir'e koşuyor. Çocuklar trene koşuyor. Ne tuhaf bu kez, en çok tren Diyarbekir'e koşuyor...

Çocuklar, trenin penceresinden bakan yolcunun ezberindeki bir dizenin taşrasında ayakkabıları ellerinde koşuyor:

"Afyon garındaki küçük kızı anımsa/ Trene binerken pabuçlarını çıkarmıştı;/ Varto depremini düşün, yardım olarak Batı'dan/ Gönderilmiş bir kutu süttozunu ve sutyeni."

O, pencereden bakıyor... Muhalif Batı'dan gönderilmiş bir tren dolusu yürek Diyarbekir'e koşuyor... Yaradan yaraya en çok gül taşıyorlar, en çok karanfil...

Kimin aklına geliyor, trene binerken ayakkabılarını çıkaran Kürt çocuk...

'Bir kuş: nereye gidiyon kuşu'

Kürt çocuklar trenin omuzbaşından koşuyor. Kuşçocuklar gökyukarı tıpışkanat yarışıyor. O, mutlu sevdalara tutulan Newroz yüzlü bu çocukları bir yerden tanıyor... Her biri "nereye gidiyon kuşu..." Bir tren, nereye gidiyon treni... Dağkapı'lı Kürt çocuk pencereden bakana soruyor:

"Ey yolcu: nereye gidiyon yolcusu..."

Tren, ağır ağır Diyarbekir'e koşuyor... Kürt çocuklar hızlı hızlı, kilometreler boyunca trenin yanı sıra koşturuyor... Tren koşuyor, çocuklar koşuyor... Çocuklar koşuyor, tren koşuyor...

Çocuklar terliyor... Bir yandan terlerini siliyorlar, bir yandan elleriyle saçlarını düzeltiyorlar... Yakışıklı olma günü... Ta İstanbul'dan, öte'lerden konukları var. Ceplerinden ayna çıkaranlar, ellerini tükürükleyip saçlarına şekil verenler var.

Kimin aklına geliyor, "vurulduktan sonra da uçan kuşlar..."

'Bir çiçek: bilmem ki çiçeği'

Bazıları trenin iyice yavaşladığı yerde bir yolunu bulup, trene tırmanıyorlar... Arsız bir sardunya gibiler... Yapraklarını dokundurarak "hoşgeldin" diyorlar konuklarına. Trenin pencerelerine yapışmış çocuklar... Trenin peşinde, kilometrelerce koşturan çocuklar...

İki Kürt çocuk, dikkatini çekiyor. Daldala, çiçekçiçeğe, türkütürküye, barışayarışa içiçeyanyana koşuyorlar. Bir çiçek onlar, çok yakından bildiğimiz, "bilmem ki çiçeği." Kardeş olmalılar, diye düşünüyor. İki soluk geride bir kadın -anneleri olmalı diye düşünüyor- izini sürüyor çocukların...

"Dicle kıyılarına tiren varınca/ Büyük bir gökyüzü git allahım git/ Genel olarak önce kaşları görünür/ Sonra bütünsüz uykuları kaşla göz arasında/ Yanaklarında çıban izi taşıyan kadınlar/ Gül kurusu" dizeleri diziliyor dudağına...

Sahiden de büyük bir gökyüzü gibi bu insanlar, git tarih git, git talih git bitmiyor...

Kimin aklına geliyor, "eşiklere oturmuş bir dolu" sürgün insan...

'Bir soru: niçin Spartaküs'

Büyük çocuk, ara sıra küçüğün saçlarını düzeltiyor. Bir anne, bilmem ki hangi dağın, kürdünkuşun annesi yetiştikçe, büyük çocuğun saçlarını düzeltiyor.

Ne tuhaf, tren iyice yavaşladığında o'nun oturduğu kompartımana asılıyorlar. İki Kürt karası gözle, göz göze geliyor. 8-10 yaşlarındaki küçük başlıyor tek şarkılık bir resitale: "Biji Serok Apo... Biji Serok Apo..." diye faslı siyaseti başlatıyor. Forsundan, cakasından, çalımından geçilmiyor keratanın... Büyük, belki de, "zorunlu Türkçe yüzünden ilkokuldan yeni terk.." Siyasette ustalaşmış belli ki, derhal müdahale ediyor. O, biraz ötesinde olanları görüyor, olacakları ise merak ediyor. Büyük çocuk, hafif ama bilgiçce, sıkça düzelttiği saçlarını bozma pahasına kardeşinin başına vuruyor:

"Şimdi onun zamanı değil, ben sana tembih etmedim mi; 'Biji Aşiti' diyeceksin..."

Kimin aklına geliyor, karanfilin doğum günü...

"Biliyor musun az az yaşıyorsun içimde/ Oysa ki seninle güzel olmak var/ Örneğin rakı içiyoruz, içimize bir karanfil düşüyor gibi/ Bir ağaç işliyor tıkır tıkır yanımızda/ Midemdi, aklımdı şu kadarcık kalıyor. / Sen o karanfile eğilimlisin, alıp sana veriyorum işte/ Sen de bir başkasına veriyorsun daha güzel/ O başkası yok mu? Bir yanındakine veriyor/ Derken karanfil elden ele.../ Görüyorsun ya bir sevdayı büyütüyoruz seninle/ Sana değiniyorum, sana ısınıyorum, bu o değil/ Bak nasıl, beyaza keser gibisine yedi renk/ Birleşiyoruz sessizce"
(C. Süreya)

Kimin aklına geliyor barış ve halkların enternasyonal senfonisi 1 Mayıs...

Bir doğum günü: masum ve ...

Meis Cafe/Bar

Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma-C.tesi	Pazar
22.00	22.30	22.30	22.30	22.30	22.30
GRUP İSTANBUL	EZGİNİN GÜNLÜĞÜ	BÜLENT ORTAÇGİL	KÜLKEDİSİ	KAĞIT GEMİ	MELİS SÖKMEN Latin-Caz-Blues

Meis Cafe/Bar: Beyoğlu Mis Sok. No: 20 Tel: 293 99 73-293 05 98- 244 22 70

ÖDP'den güncel masallar

Hoşnutsuz bir hecin devesi...

Necla AKGÖKÇE

Sistem karşıtı hareketlerin yaşadığı önemli açmazlardan biri ortadan kaldırmak istedikleri sistem içinde kendilerini kurmak zorunda olmalarıdır. Çözüm bekleyen can alıcı politik sorunların varlığı bir yandan, diğer yandan geçmişte ve günümüzde kendimizi sorgulama konusundaki eksiklerimiz, sistemin kir, pas, pespayelik ve eşitsizliklerinin sınırlarımızdan rahatlıkla içeri sızmasına neden olabiliyor. Projektörler, genellikle başkasının kusurlarını aydınlattığından, yaşam içinde bozma ve yeniden kurmayla belli ölçüde bertaraf edilebilecek zaaflar, bir süre sonra iyice kemikleşip, bizi karşı olduklarımıza benzetmeye başlıyor. Umudun, coşkunun, biraradalığın çokça vurgulandığı farklılıkların "bizim eski arkadaşlar" arasında kulaktan kulağa telaffuz edilip, derinine inmenin hassas dengeler nedeniyle pek sevilmediği bir dönemde, karşı çıkışlar tehlikeli, çünkü ikinci itirazdan sonra iradeyle aranızdaki mesafeye bağlı olarak, "hanimiş bizim anarşist arkadaşımız"dan, köyün delisine kadar bir dizi tanımın öznesi haline gelebiliyorsunuz. Ama kararsızlıklarımızı, yetersizliklerimizi, imkansızlıklarımızı kendimizden, birbirimizden, bizi merak edenlerden saklamamak gerekiyor yine de... Özürlerimiz yeni bir yaşam için çıkış noktalarımızdır biraz dikkatli bakıldığında. Aşağıdaki yazı bu düşünceyle kaleme alındı...

ÖDP, her biri kendi bünyesine uygun biçimde sisteme karşı itirazlarını dile getiren hareketleri, bir araya toplama iddiasında olan bir yapı, daha çok yeni... Başlangıçlar her türlü hoşgörüyü hak eder, bunu kendimizden esirgemek için bir neden göremiyorum... Kervanın yolda düzüleceğine dair inanç, engeller, çöl fırtınaları vs. gibi olumsuzlukları önceden görmekle çatışmaz normal şartlarda. Selametle hedefe varmak için hecin develerinin deve değil, hecin devesi olduğu gerçeğini de kabul etmek lazım, ama tabii bu arada (*).

Yelda geçtiğimiz günlerde muhalefetin etiğinden bahsetti... Çok yüksek siyaset yapmak zorunda olmamız nedeniyle pek üzerinde durulmadı. İnsani tatmin duygusunun daha fazla mal, zenginlik, rekabet ve iktidarla tanımlandığı doğa ve duygu düşmanı bir kültür ve ahlaka karşı, bunların tersini merkezine alan bir etiğin geliştirilmesi bence zorunlu. Öneri ise, herkesin kendinden başlaması. Müslümanların nefis terbiyesi, bazılarının da benlik eğitimi diye tanımladıkları idraka göre incelecek gayriresmi bir eğitim süreci yani..

Nerede birey hukuku?

ÖDP'nin geçtiğimiz haftalarda yaptığı iki eylemde tanık olduklarım, bu kendine bakma, onu yeniden kurma veya devrimi hayatın her alanına taşıma veya "kendinizi vermeniz gerek, çün-

İlki Taksim'de ÖDP'nin kampanya çerçevesinde yasaklanan bildirisinden sonra yapılan basın açıklaması ve onu takip eden bildiri dağıtımı eylemi, diğeri KESK'in Kadıköy'deki mitingi...

Önce Taksim; Eylem 13.00'te başlıyor. Basın açıklamasından sonra bilenlerle bilmeyenleri aynı oranda ıslatan sicim gibi bir yağmur altında İstiklal Caddesi'nde yürüyoruz. Doğal hiyerarşi diye bir şey yoktur, ama insanın muhalif de olsa toplumsal hiyerarşiyi doğaya yansıtmayacağına dair bir tarihi deneyim de yoktur. Yoksa sosyal hükmetme başka türlü nasıl temize çıkarılabilir.. Caddenin ortasında kulağıma gelen sesler "ÖDP sus Allahuu ekbeeer maz, susturu çan çan çan lamaz".. Öğle ezanı ve o melun tramvay. Oldu mu şimdi? Bir müddet ezan eşliğinde yürüyoruz...

Yürüyüş İstanbul İl Merkezi Binası'nın önünde sona eriyor... Yukarıda eylemin startını veren megafonlu erkek, bitimi de haber veriyor şu cümlelerle; "Şimdi ben dağılmanızı istiyorum -burada kullanılan şahsiyet zamirinin dilbilgisi kurallarıyla çeliştiğini düşünürken buluyorum kendimi. Hımmm temel problemden kaçış"- diyor, aşağıdakilere "gidin hepiniz ilçelere bu yeni bildirileri dağıtın, çalışın vs.." filan... Birkaç kişi gülüyor, komik tabii de, trajik de ama. Sizi köleleştiren cinsiyetçi ve sömürücü sisteme karşı çıkmak için bünyenize uygun sandığınız bir yapı içinde yer alıyor, itirazlarınızı dile getirmenin aracı olarak eyleme katılıyorsunuz... Birden yukarıdaki sözlerle iradeniz sıfıra indirgeniyor, otonominiz ortadan kalkıyor, manipüle edilecek nesneler haline dönüşüyorsunuz... Bireyin hu-

reysel etkinliğe darbe vuran bu durum karşısında itirazlarını dile getirme hakkını doğurur... Biliyorum birinin ağzından yanlışlıkla çıkmış olabilecek sözlere -dilin bilinçaltını yansıttığı şeklinde bir tesbit vardır- bu kadar anlam, pes doğrusu değil mi? Ama birlikte çalışmanın boyun eğmeye veya eğdirmeye dönüşmesinin mekanizmaları yaşamın içinde ayrıntı adı verilen başkasının ve bizim minik tavırlarımızda böyle böyle kurulur işte -kader ağlarını örmeye başladı mı yine yoksa-.

Mecburiyetten kurulan parti

KESK Kadıköy mitingi; sıcak bir Nisan günü, aynı hafta içinde neredeyse iki mevsim. Önde sendikalar, sonra siyasi partiler, ÖDP alfabetik sıra nedeniyle en arkada... Elinde megafon bulunan genç arkadaş slogan attırıyor, atıyoruz hep beraber. Miting için tespit edilen sloganlar var. Bunlar içinde yeşiller, feministler, anarşistlere ait olan -yani bu gruplardan herhangi birine- slogan yok, farklılıklar eylem planına bu kadarcık bile yansımıyor... Bir ara çözümün sosyalizmde olduğu şeklinde bir slogan kulağıma geliyor megafondan. "Siyasi çizgi belirlendi, oh tamam" diyor yanımdaki arkadaş... Başlangıçtan beri yapı içinde feminist kimliğiyle bulunduğunu, başka kimliği olmadığını söyleyen bir kadın arkadaş da "Eyvah bizi kesecekler galiba" diye espri yapıyor. Bir otonomi ihlali daha. Bu slogan birkaç kere daha atıldı... Önceden tesbit edilen sloganlar arasında var mıydı bilemiyorum? Diğer siyasi duruşların sözlerinin sokağa yansıtılması durumunda atılmasında karşı çıkılacak bir yan da görmüyorum... Rahatsız olduğum, bas-

bir iradenin kendini bu şekilde dayatması. Karşılıklı güven yaşam içinde bazı jest ve davranışlarla örülecek. Ortak hukukumuzu sokakta, teoride, bir karşı çıkışta ve onaylamada beraberce oluşturacağız. Ama bileşenlerin birinin hukukunun ihlal edilmesinin kendi haklarının ihlalini de meşrulaştıracağını görmeleri gerekiyor. Miting başlamadan önce, arkadan Anadolu örgütlerinden birinde sosyalistlerin diğerlerini nasıl tasfiye ettiğinin hikayesini dinledim... Genç bir erkek haklı olduğundan çok emin kulağımın dibinde anlatıyordu bir ip çekme hadisesini... Doğrudan demokrasi merkez komitesi kararlarına dönüşünce böyle tatsızlıkların ortaya çıkması olağan tabii... Ne diyor MYK; "1 Mayıs hakkındaki görüş ve önerilerin ortaklaştırılması hepimiz açısından gerekliliktir" kolektivizm kararlarla gereklilik haline getirildiğinde, artık onun adı kolektivizm değil, başka bir şeydir - Votka şişeleri üstündeki Stalin portresine dalıp, dalıp gitme nedeni umarım anlaşılmıştır hoca... Çünkü bazıları samimiyet sever-. Ufuk Uras partinin siyasi partiler yasası nedeniyle mecburiyetten kurulduğunu, yapının toplumdaki muhalif cephe olduğunu söylüyordu bir yerde. Mecburiyetten kurulan yapı bizi mecbur etmeye başladı...

Merkezileşmeye doğru hızlı evrim sosyalistlerin bir kısmı dışındaki muhalif unsurları çevreye kaydırıyor...

Gerçek zaman devamlılıktır

Kampanya bildirisinde ve Kadıköy'deki miting alanında kadın sözü de yoktu. İstanbul'da kampanya komitesindeki feminist kadın arkadaşın hastalanma-

sıtılmamasını doğurdu. Anti-cinsiyetçi platformun varlığını sürdürdüğü bir ortamda kadın sözünün tek bir kadına bağlı olması feministler açısından tartışılması lazım gelen bir durum... Ama diyelim ki olmuş, kampanya komitesinde yer alan diğer insanların hiç mi aklına gelmiyor bu yapı içinde, "kadınların, yeşillerin anarşiştlerin vs"... olduğu ve onların da bir lafı olabileceği, lafların yansıtılmamasının savunulan demokrasi adına bir eksiklik olduğu..

Nilgün, Ekspress'in son sayısında "ÖDP erkek egemen bir yapıdır" diyor, bence de öyle. Feministler bu durumda kadın politikasına daha ciddi bir biçimde sarılmalılar -farklılıklarımız saklı kalmak koşuluyla-. Ama biz özelleştirmenin, savaşın, seçimlerin kadına değen yanları şeklinde bir söylem tutturmuş gidiyoruz... Bu değen yanlar ideolojisi kaderimizi erkeklerin ürettiği politikalara bağlamanın bir başka yolu esasında. Her meselede politikaları onlar üretecek, biz de kadına değen yanlarını ekleyeceğiz -katkıcı politika anlayışı-. Özelleştirme konusunda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün ve Planlama Teşkilatı'nın verileriyle cinsiyetsiz bir işçi, çalışan kategorisi üzerinden bir politika üretilebilir mesela... Ya da bunun tam tersi yapılabilir... Feminist politikanın zenginliği buradadır, erkek egemen kabulleri, araştırma yöntemlerini, dili eleştirir, yeniden kurar, tüm bu süreçlere duygu boyutunu katar. Ama bu ayrı bir emek, düşünme, zaman, her şeyden önemlisi temel kategorileri değiştirme sorunudur... Bunlar ihmal ediliyor, böyle olunca da gittikçe ruhsuzlaşıp erkeklere benzemeye başlıyoruz.

Sosyal hizmetlerin özelleştirilmesinin "kadına değen yanını" ele alalım. Bakım, sevgi, koruma, yaşamı üretme ve ona saygı cinsiyetimizin önemli olumlu özellikleridir. Doğru, bunlar kültür içinde baskı aracı haline dönüşebilirler. Ama, "SSK'nın özelleştirmesi ile, hasta, sakat ve yaşlıların bakımı da kadınların sırtına yüklenecek" ifadesi onları yük olarak görmek, eleştirilen sistemle aynı söylemi ve tavrı paylaşmak değil mi? Ayrıca sosyal güvenlik sisteminin tıkır tıkır işlediği toplumlarda bile huzurevleri yaşlılar için bir imkandır... Yoksa bizim onlardan kurtulmamızın imkanı değil..: Kârın, mal üretiminin fetişize edildiği bu insanlıkdışı sistemde, maliyet unsuru olarak görülüp, işe yaramaz diye toplum dışına itilenleri dışlayan bu ifade çok haince. M. Bloch "Gerçek zaman bir devamlılıktır. Aynı zaman bir değişimdir" der, yaşlıların gençlerle diyaloğu gerçek zamanın bu iki temel unsurunun buluşmasıdır, evsizleşmeye karşı yeni bir yurt biçimidir ve bize yakışan da bu beraberliğin mekanizmalarını üretme üzerine düşünmektir. - Almanya'da uzun süre bir yaşlılar evinin karşısında oturdum... Koltuk değneklerinin

ğim zor dönemlerdi... Parklarda huzurevi sakinleriyle uzun uzun sohbet ederdik. Yaşama, yalnızlığa ve ölüme dair torunlarından bahsedilince yüzleri aydınlanırdı, en düzenli ziyaretçiler torunlarıydı... Dışlanmışların ortak hissiyatı.. Yani bakımları kadınların sırtına binecek olanların... Ne diyeyim bilemiyorum ki... Allah elinize düşürmesin. Bu memlekette kaynanaları koca otoritesinin bir uzantısı olarak görmeyen, kadın olduklarını düşünüp, onların deneyimini anlamaya çalışan ve seven feministler de olabilir pekala...-

Bir de kendini aydınlanma ve ilerleme üzerinden tanımlayan feminizmlerin eşit hak mücadelesi anlayışı "her alanda ücret" şeklinde durmadan çıkıp duruyor karşımıza.. Eşit haklar sorunlu, çünkü kadınları kendi bulunduğu çevrede eşitliyor ancak.. Eşit ücret prensibi İstanbul'daki tekstil atelyesinde çalışan kadını, KİM'in genel yayın yönetmeni kadınla eşitlemiyor -eee ne var yani, bizim sorunumuz erkeklerle denilebilir, ama evişleri nedeniyle onlarla da eşitlemiyor. Ve birbirine benzeyen kadınlar arasındaki farklılıkları keskinleştiriyor, mevcut toplumsal hiyerarşiyi sağlamlaştırıp, eşitsizlikleri yeniden üretiyor. Eşit haklar konusuna eleştirel bakışın en hayırlı yanı da bence bize kendi avantajlarımızı gözden geçirme imkanı vermesi.. Evet zor... Kimse kulak asmıyor, biliyorum, ama bir kere daha; bizim cinsiyet farklılığı esasına dayalı burjuva hakları, kanunları çerçevesinde bir anayasaya ihtiyacımız var. Ücret eşitliği çalışma hayatının cinsiyet farklılığı temelinde yeniden düzenlenmesi ile mümkün olabilir ancak.

" Yağar ki sokaklarda bir uzun yağmur
Islanırım, ıslanırım anlamam... " diyor, Edip Cansever, şehirli, şair, ıslanmayı hissedip akıl yoluyla üstesinden gelmeye çalışan...

Kemal Sayar'ın gövdesi ihlal edilmiş, çay ocaklarında ve merdiven başlarında bize kalbini sunan şiir kahramanı Rüknettin biraz farklı yaşıyor aynı durumu.

"Size kendimden bahsediyorum doktor
ben kar yağarken ıslanmam" diyor. Bütünüyle veriş yani... Bir bakıma iman şövalyeliği -iktisadi aklın çokça küçümsediği- Edip Cansever'in şiirini çok severim, ama benim ruhumdaki dizeler Rüknettin'inkine denk düşüyor... Yani aklın, maddenin, rekabetin, gücün, otoritenin teslim alamadığı bir hissiyata.

Ve her muhalif akımın böyle bir duyarlılık çevresinde kendini yeniden kurması gerektiğine inanıyorum.

* *Sonra konferansçı baştan alıyordu: "Bu iki hayvan arasındaki fark, hecin devesinin tek hörgüçlü olması, buna karşılık -çok ilginç ve bilinmesi yararlı bir olgu bu- devenin iki hörgücü olmasıdır." Sonunda genç hecin devesinin sabrı tükendi, kürsüye fırladı ve konferansçıyı ısırdı.*

"Deve" diye bağırdı kızgın konferansçı. Salonda herkes bağırıyordu: "Deve, pis deve, pis deve.

Oysa o bir hecin devesiydi, üstelik çok da temizdi.

Hoşnutsuz Hecin Devesi- Yaramaz Çocuklara Masallar- Jacques Prevert- Yapı Kredi Yayınları.

İlle de aşkın partisi

Sedat KALIPÇI

"yıkıcı bir aşk bu, yıkıyor milletin ortasına tutku yükünü"

Aşk sözcüğü genel olarak iki anlamda kullanılıyor. Geniş anlamda (bizce ajitatif anlamda) kullanıldığında herhangi bir şeye karşı duyulan yoğun, aşırı, tutkulu sevgiyi, dar anlamda (bizce gerçek anlamda) kullanıldığında ise, ötekine duyulan cinsel sevgiyi anlatıyor.

Emeğin, kadınların, bireyleşmenin, fabrikaların, ezilen halkların ve daha başka birçok şeyin de partisi olan ÖDP'nin, özellikle devrimin ve aşkın partisi olarak lanse edilmesi beraberinde üstü kapalı bir tartışmayı da birlikte getiriverdi. Bu hafif rüzgar bir an şöyle bir esip geçiverdi; daha doğrusu geçiştirildi. Süreç içindeki tartışmalarda burgaçlanıp fırtınaya dönüşebilme potansiyeline sahip olmasına rağmen, toplumsal bilinçaltımızdan gelen, adını bile koyamadığımız otosansürden dolayı genel olarak görmezlikten gelindi. Tartışma gelişemeden küllendi. Küllerin altında yanmaya ve yakmaya devam ediyor.

ÖDP'nin aşkı hangi anlamda bir sevgiyi kastediyordu? Geniş (ajitatif anlamda) bir sevgiyi mi? Yoksa dar (gerçek) anlamda bir sevgiyi mi? Nasıl bir aşktı bu? Devrim aşkı, sosyalizm aşkı, mücadele aşkı, eşitlik aşkı, vatan, millet aşkı... mı? Yoksa Fadime'nin Hamdi'ye, Ali'nin Ayşe'ye olan aşkı mıydı? Konuya ilişkin yazılı ve sözlü, geçerken ve de durup dururken görüş bildiren ÖDP'nin iç ve dış dostlarının çoğunluğu, değişik tarifleme ve adlarla da olsa bunun genel anlamda bir aşk olduğunu ileri sürdüler. Gayet normal, çoğulcu bir partiyiz, herkes kendi görüşünü söyleme, savunma hakkına sahip. Ama onlar bunu söylemekle kalmadılar, böyle olması gerektiğini ve "başka anlamlara" çekilmesinin yanlış anlaşılmalara yol açacağını da vurguladılar. "Sakın ha! Halkımız sonra ne der?" mealinde teorik kulak çekmeler, tembihlemeler. "Bacı edebiyatının" zamana uydurulmuş versiyonu.

Beslenme ihtiyacı ve cinsel ihtiyaç insan yaşamının iki temel ihtiyacıdır. Bunlardan birisi, cinsel ihtiyaç/aşk (cinsel sevgi) 6 bin yıldan beri olduğu gibi bir kere daha, bu sefer de devrimin ve aşkın partisi üzerinden boğuntuya getirilmeye çalışılınca, bize, bu meselede taraf olduğumuzu ilan etmek düşüyor. "Konunun hassasiyeti", "partinin çıkarları", "zamanlama" vs.den dolayı "caz çıkartmamak" ya da legal partide "illegal mücadele" vermek niyetinde değiliz.

Biz, ÖDP'nin aşkını 'başka anlamlara' da çekiyoruz.

Biz ÖDP'nin aşkından Fadime'nin Hamdi'ye, Ali'nin Ayşe'ye olan aşkını anlıyoruz. Hem de, yalnızca ağaçlara, okul sıralarına çakıyla kazınan gençlik aşklarını değil, aynı zamanda bir ucu yanmış tahta parçasıyla ya da tebeşirle duvarlara eğri büğrü utangaç utangaç yazılmış çocukluk aşklarını da.

ÖDP'nin aşkından vatan, millet, parti, devrim, adalet vs. aşkını anlayan arkadaşlarımız, vatana, millete, sosyalizme, partiye, adalete aşık olmaya devam etmekte serbesttirler elbette. Biz de kendi bildiğimiz gibi aşık olmakta, bu aşkın propagandasını yapmakta ve yaymakta serbestiz.

Biz, Özgürlük ve Dayanışma Partisi esas olarak "insani aşkı"/cinsel sevgiyi özgürleştirmeyi hedef almak zorundadır diyoruz. Çünkü insanın özgürleştirilmesi,, aşkının özgürleştirilmesinden geçer. "Nasıl"ı ayrı bir tartışma konusu. Devrimle ya da evrimle, devrimden önce ya da devrimden sonra. Veyahut hem devrimden önce, hem devrimden sonra; artık nasıl uyarına düşerse öyle. Ama mutlaka. Aşkın; tensel/cinsel sevginin özgürleştirilmesi çok önemli. Belki de yıkılıp giden "reel sosyalizm" deneylerinden çıkan bütün yollar bu noktaya varıyor.

Engels, "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni"nde "Materyalist anlayışa göre, tarihte, egemen etken, sonunda, maddi yaşamın üretimi ve yeniden üretimidir. Ama bu üretim ikili bir özlüğe sahiptir. Bir yandan, yaşam araçlarının, beslenmeye, giyinmeye, barınmaya yarayan nesnelerin ve bunların gerektirdiği aletlerin üretimi, öbür yandan bizzat insanların üretimi, türün üremesi" der. Aynı eserin aynı bölümünü bir başka çeviri ile tekrar aktaralım: "Maddeci görüşe göre, tarihin belirleyici etkeni dolaysız yaşamın üretim ve çoğaltımıdır. Dolaysız yaşamsa, özü gereği, iki yönlüdür. Bir yandan besin, yiyecek ve giyeceklerin, konutların üretimini ve bu üretime gerekli araçların yapımını içerir; öte yandansa, insan denen varlığın türemesini, insan soyunun sürmesini." Çevirilerin hangisi hoşunuza gitti bilemeyiz, ama anlattıkları öz olarak çok açık. Engels, materyalist tarih anlayışına, tarihi oluşturan iki etmenden biri olarak cinselliği

katmaya çalışıyor. O zamanki bilimin gelişmişlik düzeyi göz önüne alındığında, bu anlatılana yanlış demek içimizden gelmiyor ama, eksik. Belki de marksizmin, o zamanki bilimsel verilerin yokluğundan/eksikliğinden dolayı zayıf kalan karnı, "yamulmanın" başladığı yer burası. Eksiklik, cinselliğin insan soyunun üremesiyle bir tutulmasında yatıyor. Oysa üreme, cinsel yaşamda, cinsel ihtiyaçların doyurulması sürecinde, deyim yerindeyse geçerken edinilen bir şeydir. Cinsel ilişkinin asıl amacı üremek değil, vücutta birikmiş yaşam enerjisinin gerginliği gidermek amacıyla enerji fazlasının, kas açılıp kapanmalarıyla boşaltılmasıdır, sperm fışkırmasıyla alakası vardır ama kesinlikle aynı şey değildir. Bunun en mükemmel yapılabildiği ilişki ise doğal cinsel ilişkidir. Aşırı spor, politika, sanat vb. konulara normal dışı yönelişler/yüceltmeler de sağlıklı/üretken bir cinsel ilişki sırasında açığa çıkan enerji boşalmasının yerini asla dolduramaz.

Bu temel ihtiyacın karşılanmaması, bastırılması, insan soyunda çok katı kas/kişilik zırhı yaratılmasına, böylece birçok fiziksel ve ruhsal rahatsızlıkların/hastalıkların, bilinç bulanıklıklarının, tevekkülün, sapıklıkların ve daha birçok olumsuzluğun sebebi olmaktadır. Cinsel yaşam doğumdan sonra başlar, üretkenlik öncesi dönemi de kapsar, aynı şekilde cinsel bastırma da öyle. Ağacın yaşken eğilmesi sözü, insanın doğduğu andan itibaren okşamaktan/orasıyla burasıyla oynamaktan/uğraşmaktan, içinden geldiği gibi hoplayıp sıçramaktan vazgeçtiği, daha doğrusu bu isteğini bastırdığı an, kaybetmeye başladığı andır. Çünkü bastırma (cezalandırılma korkusu) süreç içinde kişide, kendisini otomatik hale getirecek olan belli bir kas ve ruh yapısının oluşmasına yol açar. Kişi, içinden geleni, isteğini, arzunu bastırmaya başladıktan sonra arkası gelir. Bastırma ne kadar çok, sıkı ve sürekli ise, kişilik o kadar uyruk/buyruk olur. Özgürleşmek için başkaldıramayan, uyruk/buyruk kişilik yapısına sahip "sürü insanının" yetiştirilmesinin en önemli aracı cinsel bastırmadır. Bu bastırmanın kökü daha öncelere uzanmasına rağmen, uyruk/buyruk kişilik yapısı oluşturup, insanları ruhsal olarak sakatlayacak kadar gelişmesi/inkişaf etmesi, toplumda üretim fazlasının ve yıllık geçim yardımı olarak verilen çeyizin aile içinde kalması için başvurulan yeğen evliliğinin devamlılığını garantilemek amacıyla icat edilen tek eşliliğin boy göstermesiyle zamandaş gitmiş, ataerkil düzene geçildiğinde ise artık bütün toplumsal kuralların esin kaynağı olmuştur.. Hala da öyledir. Bütün ataerkil dinlerin ve zorba eğitim sistemlerinin, buyurgan toplumsal yapılanmaların temelinde, insan soyunun bu iki temel ihtiyacından (beslenme ihtiyacı ve cinsel ihtiyaç), cinsel ihtiyacının bastırılıp, insanın ruhsal olarak uysal/"uslu", başkaldıramayan/köle haline getirilmesi yatar. Unutulmamalıdır ki, "insanın ruhsal yapısının çekirdeği cinsel yapısıdır."

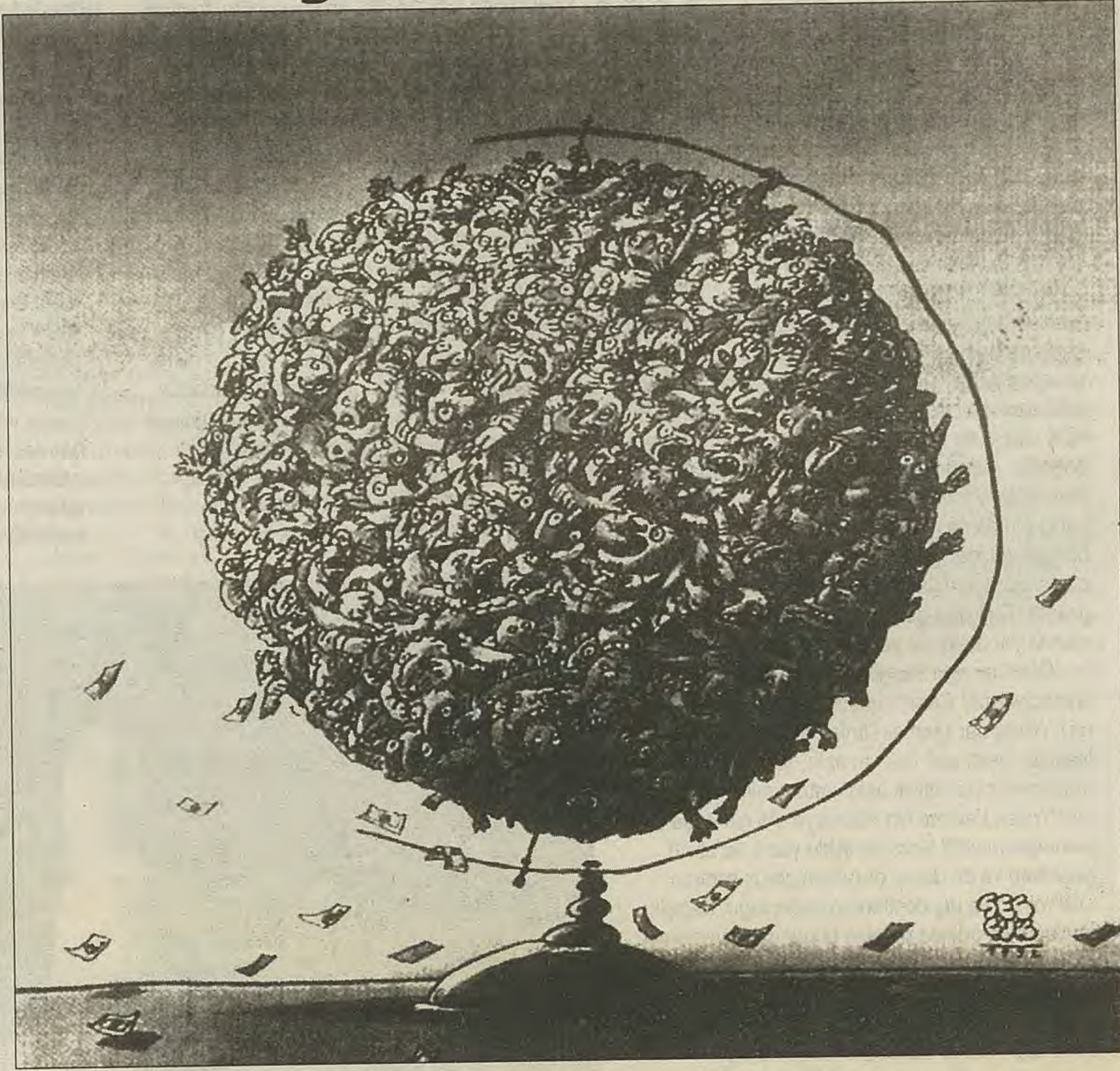
Özgürlüğü arayan bir parti yığınların köleleştirilmesinin, aptallaştırılmasının, özgürlükten kaçmasının, sorumluluktan korkmasının ve fellik fellik allah, peygamber, kurtarıcı, şef, abi vs. araması-nın temelinde yatan cinsel bastırmaya ve bunun araçları olan kurum, kuruluş ve anlayışlara karşı yalnız teoride değil, pratikçe ve somut olarak da mücadele vermedikçe özgürlüğe ulaşamaz. Belki devrime ve iktidara ulaşır, ama özgürlüğe asla.

İnsan soyunun özgürleşmesi, esas olarak temel ihtiyaçlarını özgürce karşılayabilmesi anlamına gelmektedir. Bunun bir ayağı beslenmeyse, diğeri cinselliktir. Birincisini engellerseniz, insan sonunda ölür, diğerini engellerseniz ölmekten de beter olur, sürünür. Beslenme ve cinsel özgürlüğü programının/eyleminin temeli (dikkat her şeyi değil), politikalarının arka planı/tonlaması yapamayan parti, olsa olsa beşinci elden, suyunun suyu türünden özgürlük taleplerinin peşinden koşup durur.

Bundan dolayı biz, ÖDP'nin aşkından, insani aşkı, insanın insana duyduğu aşkı anlıyoruz. Öyle olmasını istiyoruz. ÖDP'nin bu aşkı özgürleştirmeyi hedeflemesini istiyoruz. İstemeye, tartışmaya ve yaşamaya devam edeceğiz.

Globalleşme, milliyetçilik ve yanılsama...

Salih MERCAN

Son yıllarda globalleşme (küreselleşme) adı verilen Yeni Ekonomik Sömürü (YES) Düzeni, insanların zihinlerinde çeşitli yanılsamalara yol açmaktadır. Bu yanılsamalardan biri de "globalleşme sayesinde Türkiye'de de demokratik gelişmeler olacaktır" anlayışıdır. Bunu çağrıştıran olgu ise, Batılı ülkelerin zaman zaman kendilerine yontarak oynadığı demokrasicilik oyunları ve her şeyden önemlisi sömürü ilişkilerinin düzenli yürümesini sağlamak için, bizi kendisine benzetmeye çalışması. Elbette ki, bu benzetme salt görünüşte olmak durumunda. Çünkü ekonomik ilişkilerde, işlerin daha kolay yürütülmesi açısından, birbirine koşut örgütlülükler ve kurumlaşmalar gerekmektedir. Batılıların bizi kendilerine benzetme çabaları, Batı sayesinde demokratikleşeceğimiz gibi naif yorumlara neden olmaktadır. Oysa çok iyi biliniyor ki, Batılı ülkelerde burjuva anlamda da olsa bir demokrasi varsa, bu burjuva anlamdaki demokrasi bile onlarca yıldır sürdürülen sınıf mücadelesi ve özellikle işçi sınıfının verdiği mücadele sayesinde kazanılmıştır; yoksa burjuvazinin "hadi bu da benden olsun" diyerek eğlence yerlerinde dağıttığı bir rüşvet değil. Batı, dün Kürtlere Türkiye'de yapılanları kınarken, bugün de Almanya'da olduğu gibi aynı insanları polis dayağından geçirebilmekte! Ve daha bu olay yaşanmadan önce, kendisine Norveç Yazarlar Birliği'nce verilen ödülü Batılıların ikiyüzlülüğü gerekçesiyle kabul etmeyen İsmail Beşikçi'yi anmamak elde değil. Kıssadan hisse, ülkemiz dışından demokrasimize katkı mutlaka gelecektir; ama bu katkı, ismi Batılı da olsa özü baskı ve şiddet olan devletlerden değil, işçi ve emekçilerin oluşturacağı enternasyonalizmden gelecektir.

Asıl üzerinde durmak istediğim konu, milliyetçilik. Küreselleşme ile birlikte ulusal devletlerin giderek gücünü yitireceği ve yok olacağı yolunda savlara rastlanıyor. Burada kapitalizmin "var-yok amca" olduğunu kavramamız gerekiyor. Otomobil fabrikaları ambarlarıyla birlikte ağzına kadar satılamayan otomobil doludur, domatesler ederi düşmesin diye denize dökülür, uluslararası şirketler aşırı üretimlerinden dolayı pazarlayamadıkları mallarına daha geniş pazarlar yaratmak amacıyla şirket evlilikleri gerçekleştirirler, dahası krizlerini aşabilme yolunu ülkemizde de olduğu gibi işçi çıkarmak ve üretimlerini kısmada bulurlar. Küreselleşme işte bu malların satılabilmesi için pazar yaratma çabalarının ürünüdür. Egemenlerin eskiden de milliyetleri yoktu, şimdi de yok! Osmanlı, bu sava gösterilebilecek güzel örneklerden birini oluşturmakta. Osmanlı, sömürü ağlarını oluştururken Türk, Yunan, Ermeni, Kürt, Sırp diye ayırmıyordu. Hatta yerleşikleri rahatsız ediyor diye, gerektiğinde Türkmenleri cezalandırıyor-cezalandırılması, asılıp kesilmesi, uçlara sürülmesi Türkmen olmalarından değil, ekonomik tercihler sonucu yapılıyordu. Bir devletin yapılan üretim üzerinde yükseleceği açıktı. Bu üretim de, yerleşik yaşama Osmanlı'nın kurulmasından önce geçmiş olan Rum, Ermeni vb. etnik unsurlar tarafından yerine getiriliyordu. Türkmenler ise ekili alanlara sürüleriyle zarar veriyorlardı. O halde Türkmenler daha yararlı olacak şekilde kullanılmalıydılar. Uçlara sürülmeli, uçlarda hem sınır bekçiliği yapmalı, hem de son derece verimsiz doğa koşulları onlara verilmiş bağışmış gibi, savaşta asker sağlamalıydılar. Tarihlerde 'Türk devleti' diye bize öğretilen Osmanlı devleti için etnik köken hiç de önemli değildi. Aslolan Osmanlı kozmopolit egemenleri ve onların sefahatini idame ettirecek olan reayadan alınacak vergilerdi. Ulusal devletlerin ortaya çıkmasında ideolojik yönlendiriciliği yadsınmayacak olan burjuvazi, uluslaşma aşamalarının başladığı dönemlerde ekonominin de geleceğini ölçüsünde ulusaldı. Ulusal ölçüde sömürüye sahipti. Kendi sömürü alanını kıskançlıkla koruyordu. Üretim kapasitesi koruduğu alanın sınırlarını aştığı andan itibaren, ulusallıkla hiçbir ilişkisi kalmayacaktı. Ve bu andan itibaren de milliyetçilik sömürü ilişkilerine karşı çıkanların önüne, vatan, millet, sakarya; bölünmez bütünlük, üniter devlet sloganlarıyla içi boş, ama etkili bir demagoji olarak çıkacaktı. Bu bağlamda ulusal devletlerin küreselleşme sayesinde yok olacağı savına geldiğimizde, bırakın yok olmayı, daha da güçlenecektir. Tersini düşün-ze edersek, neredeyse MHP bile antiemperyalistleşecektir. Bu bakımdan milliyetçiliği kelime anlamıyla değil, bilimsel anlamı bakımından incelemek gerekir.

Milliyetçilik nedir?

Milliyetçiliği, ansiklopedi ve sözlüklerden araştırırsak, gerçekten böyle sonuçlara varmamız kaçınılmaz olacaktır. Çünkü kelime anlamıyla milliyetçilik, kendi ulusunu sevmek ve bu uğurda her türlü fedakarlığa hazır olmaktır. Türkçe sözlükte milliyetçilik, "Maddi ve manevi açılardan millet ve ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutma anlayışı, ulusalcılık." (1) Ana Britannica ansiklopedisinde ise, "kendi ulusuna bağlılığın uluslararası ilkelere bağlılıktan ya da bireysel çıkarlardan daha önemli olduğunu ileri süren görüş" (2) diye açıklanmaktadır.

Yukarıdaki tanımlar gerçekte çok muğlak olmakla birlikte, yine de eğer doğru olsaydı, milliyetçilik sahip çıkılabilecek bir ideoloji olabilirdi. Ancak, bilimsel saptamalar yapmadan önce gözlemlerimizden çıkarsamalar yaparsak, milliyetçilikte bırakın kişisel çıkarların ulus için feda edilmesini, ulus, kişisel çıkarlar için neredeyse yok edilme noktasına getiriliyor. Son on beş yıllık mafya tarihine baktığımızda, kişisel çıkar için adam öldürmeler (öldürülen insanlar mutlaka kendi ulusundan olmalıdır), milliyetçi fedakarlık ve azim içerisinde haraç toplamalar, ihalelerin ulusal devlete en pahalı hale getirilmesi için ihale usulsüzlükleri ve mafyatik anlaşmalar vb. ulusuna karşı işlenebilecek suçların arkasında nedendir bilinmez (!) hep milliyetçiler bulun-çekleştiren milliyetçiler, milliyetçiliğin ne olduğunu tam olarak kavramış kişilerdir. Bu kişiler aynı zamanda Nazım Hikmet'in "Vatan sizin kasalarınızsa ben vatan hainiyim" dizelerini mutlaka okumuş kimselerdir. Bu bir raslantı olmasa gerek, liderleri son günlerde Nazım'dan şiirler okumaya başladı!

"Tarihsel gelişmeler ve daha önce yapılan uygulamalara bakarak milliyetçiliğin, açıkça öyle olmadığı bilinen bir şeye sıkı sıkıya bağlanmak" (3) olduğunu görüyoruz. "Milletleri, insanları sınıflandırmanın doğal, tanrı vergisi bir yol olduğu, doğuştan gelen bir politik kader olduğu iddiası bir mittir; bazen önceden var olan kültürleri alıp onları milletlere çeviren milliyetçilik, bazen de milletleri icat eder ve genellikle önceden var olan kültürleri tamamen yok eder; bu bir gerçekliktir." (4) Kısacası analitik düzlemde milliyetçilik milletlerden önce gelir. Milletler, devletler ve milliyetçilikleri yaratmaz, doğru olan bunun tam tersidir. (5) İtalyan Birliği kurulduktan sonra Massimo d'Azeglio "İtalya'yı yarattık, şimdi de İtalyanları yaratmalıyız" sözleriyle bunu itiraf etmiştir. (6) Türkiye'de ise milliyetçilik önceden var olan kültürlerin yok edilmesine dayanır... Kürtlerin, bırakın kültürleri, kendileri bile yok sayılmış, "kendini Türk sayan herkes Türktür" anlayışı doğrultusunda zihinlerde Türkleştirilmiş, ortaklaşacılığa dayanan göçebe yaşam biçimleri ve Şamanizm ile Anadolu'ya gelmiş Türkmenlerin ise Türk olmalarına rağmen yaratılan Türklüğe göre biçimlenmelerine çalışılmış ve bu Türkmenlerin sazı, Türklüğe rakip olmaları önlenmiştir. Avrupalı gibi gülen, Avrupalı gibi giyinen, kokteyllerde içkisini Avrupalı gibi yudumlayan, insanları Avrupalı gibi küçümseyen, halka rağmen halk için iyi şeyler yapan (bunun sırrını hala anlamış değilim) insan tipi yaratılmaya çalışılmıştır. Bunu yaparken de dinle savaşılıyormuş gibi gösterilip, halifeliği aratmayacak olan Diyanet İşleri, zaman kaybetmeden 3 Mart 1924'te kurulmuştur. Osmanlı Devleti'nde karargah camideyken, Türkiye Cumhuriyeti'nde cami karargahın içerisine konulmuştur. Arap kültürü ile Avrupa kültürü arasında seçim yapmak zorunda bırakılan insanlar kendi kültürleri ve bu iki yabancı kültür harmanı ile arabesklikte kendini bulmuştur! İşte günümüzde laik-antilaik yapay çatışmasının dayandığı temel! Buna karşı bizim kullanacağımız şiar: Bırakın halklar kendisi gibi olsun!

Osmanlı devleti ve milliyetçilik

Osmanlı Devleti'nin depremdeki bir çöp gibi sallandığı bir zamanda, İttihat ve Terakkiciler'den Akçuraoğlu Yusuf Bey "Rusya'daki Türkler, Osmanlı Türklerine oranla ileri oldukları için ulusal varlıklarını duymaya başladılar. Oysa Osmanlı Türkleri sanki uykudadır, onları uyandırmak gerekir" (7) sözleriyle sanki Massimo d'Azeglio'ya öykünmektedir. Bu sözler aynı zamanda Türklerin henüz ulus aşamasına gelmediğinin de bir itirafıdır. Rusya'daki Türkler ise hiç de Osmanlı Türklerinden daha ileri değildir, hatta Marx'ın çeşitli eserlerinden ve Cengiz Aytmatov'un romanlarından anlıyoruz ki, bu insanlar henüz neredeyse köy komünleri şeklinde yaşıyorlar. Osmanlı İmparatorluğu'nda Makedonya milliyetçi hareketlerle sarsılırken, Rusya'daki Türk uyruklu etnik gruplarda hiçbir hareketlilik görülmemekteydi. Üstelik İttihat ve Terakkici zorlama Türkçüler, Osmanlı Türklerinden bir umar çıkmayacağını görünce aradıkları Türkçülüğü Rusya'da bulacaklarını sanarak Rusya'ya çeşitli ziyaretler gerçekleştirdiler. Rusya'da da aradıklarını bulamayınca Türklük ve Türkçülük icatlarına başladılar. Bu konuda bize katılanlardan birisi de Graham Smith. ' The Nationalities Question in the Soviet Union' adlı eserinde yazarımız bakınız ne diyor: "Sovyetler Birliği, bilinçli bir biçimde, Asya'nın Müslüman halkları, hatta Beyaz Rusyalılar arasında eskiden hiç var olmayan veya akla getirilmeyen etnik-dinsel teritoryal 'milli idari birimler', yani modern anlamıyla 'milletler' yaratmaya girişmiş olan bir komünist rejimdi. Kazak, Kırgız, Özbek, Tacik ve Türkmen 'milletlerine' dayanan Sovyet Cumhuriyetleri fikri, Orta Asya halklarından herhangi birinin en başından beri duydukları bir özlemi değil, daha çok Sovyet entelektüellerinin kuramsal bir kurgusunu yansıtmaktaydı."

"Neden Osmanlı'da yaşayan diğer etnik gruplar değil de,

bilir. Osmanlı içerisinde yaşayan etnik gruplardan sadece Türkler ve Kürtler ulus aşamasına gelmemiş ve biz Osmanlı değil Türküz, Kürdüz dememişlerdir. İşte Osmanlı kalıntıları üzerine konacak olan egemenler ya Kürtlük ya da Türklüğü icat edeceklerdi. Her ne kadar sonradan Türklükten tamamen çıkmış ve hatta Türklerin cehennemi haline gelmiş olsa da, Osmanlı Devleti'ni Oğuzların Kayı Boyu kurmuştu. İcat edilecek ya da yaratılacak ulus Türk olacaktı, ama bu seçilmiş ulusa bir de tarih yazmak gerekliydi. Çünkü Osmanlı ile en büyük kavgaları vermiş olan insanlar Türkmenlerdi. Bu Türkmenler Bektaşi babalarıyla, dervişleriyle ve göçebe kitleleriyle Osmanlı'yı çok uğraştırmış ve Osmanlı tarafından en büyük düşman ilan edilerek, en büyük kıyımlara uğratılmıştır. Türkler için ısmarlama bir tarih yazdırılarak, Türklerin sazı, sözü ve hatta Osmanlı'da yapıldığından çok daha sistemli ve sinsice gövdesi yok edilmeye çalışılmıştır. Ernest Renan "Tarihin yanlış yazılması millet olmanın bir parçasıdır" derken sanki bir gözüyle Türkiye'ye bakıyor gibidir.

'Millet-i hakime' ve 'millet-i mahkume'

Türkçülüğün babalarından olan Ziya Gökalp, "Yöneten bütün kozmopolitler Osmanlı sınıfını, yönetilen Türkler de Türk sınıfını oluşturuyorlardı. Bu iki sınıf birbirini sevmezdi. Osmanlı sınıfı kendini egemen topluluk (millet-i hakime) biçiminde görür, yönettiği Türklere ezilen topluluk (milet-i mahkume) gözüyle bakardı. Osmanlı daima Türke 'eşek Türk' derdi. Türk köylerine resmi bir kişi geldiği zaman 'Osmanlı geliyor' diye herkes kaçardı. Türkler arasında Kızılbaşlığın ortaya çıkışı bile bu ayrılıkla açıklanabilir. "

Şah İsmail'in dedesi olan Şeyh Cüneyt, Oğuz boyları arasında "oğul mu önce gelir, yoksa din uluları mı" diyerek propaganda yapıyordu. "Oğuz boyları, Oğuz Han'ın oğulları ve Kayılar'ın amca çocukları değil miydiler? Nasıl oluyordu da, Padişah'ın 'Enderun'dan çıkma devşirmelerden oluşan din uluları bunlardan önde tutuluyordu? O tarihteki halk şeyhleri, Türklerin o çağdaki ezilmişliklerini peygamber soyunun uğramış olduğu kıyıma benzetiyorlardı. O zaman Türkmenlerin büyük bir bölümü bu benzerliğe aldanarak baba ocağından ayrıldılar. Kendi kendilerine ayrı bir edebiyat, ayrı bir felsefe, ayrı bir tapınak yaptılar" demektedir. (9) Buna sanırım doğru bilgilerden yanlış sonuçlara varma sanatı denir. Türklerin kendilerine ait bir edebiyatı, bir felsefesi zaten vardı ve kendine rağmen bir tane daha yaratması gerekmiyordu, ayrıca terk ettikleri Gökalp'in de itiraf ettiği gibi baba ocağı değil, "eşek" oldukları yerdi. Ancak, böylesine yanıltıcı sonuçlara varılmalıdır ki Türklere rağmen kurulan TC'nin mantıklı (!) bir açıklaması yapılabilsin. Türk milliyetçiliğinin Türkler tarafından değil, Osmanlı enderunları tarafından, Türkler adına yapıldığı göz önünden kaçırılabilsin. Kaçırılabilsin ama bu Kürt asıllı Türk milliyetçiliğinin icatçısı Ziya Gökalp'in kendisini bile rahatsız ediyor ve oportünistlikten revizyonizme nasıl geçilebileceğinin canlı bir örneğini veriyor. İşte inciler: "Kişi için maneviyat, maddiyattan önce gelir. Bu bakımdan ulusallıkta soy sop aranmaz." (10) "... Türklüğe büyük hizmetler yapmış olanlar varsa, nasıl olur da bu esirgemez kişilere 'Siz Türk değilsiniz' diyebiliriz. Gerçekte atlarda soy sop aramak gerekir, çünkü meziyetleri iç güdüye dayanan ve kalıtsal olan hayvanlarda da soyun büyük bir önemi vardır. Kişilerde ise soyun toplumsal niteliklere hiçbir etkisi olmadığı için soy-sop aramak doğru değildir. Bunun tersi bir yol tutacak olursak ülkemizdeki aydınların ve düşün savaşımcılarının birçoğunu atmak gerekecektir. Bu durum doğru olmadığından 'Türküm' diyen her bireyi Türk tanımaktan, yalnız Türklüğe hayınlığı görünenler varsa, cezalandırmaktan başka yol yoktur." (11) Bu kadar itirafta bulunan bir sanığı yargılayacak kadar insafsız bir mahkeme sanırım bulamayız.

Bir ekleme daha yapmadan geçemeyeceğim. Yine Gökalp, "toplum bilim şunu kanıtlıyor: Bu bağ (milliyetçi bağ) eğitimde, kültürde, yani duygularda ortaklıktır. İnsan en içten, en yürekten duygularını ilk eğitim çağında alır" (12) sözleriyle milliyetçiliğin devlet eliyle ve resmi ideoloji biçiminde üretileceğini itiraf ediyor ve zaten bunun doğrultusunda TC'nin kurucuları da 'Eğitim Birliği Yasası' (Tevhid-i Tedrisat Kanunu) ile herkesi tekleştirme tezgahlarını hazırlayıp halen de devam etmekte olan uygulamalarına başlıyor.

İşte bundan dolayı, yurtseverlik ve milliyetçilik arasında uzlaşmaz bir çelişki söz konusudur. Globalleşme (küreselleşme) ile yurtseverler daha keskin antiemperyalist olurken, ulusal devletler ve hele bunların icatçı milliyetçi olanları hiç te etkilenmezler. Bırakın etkilenmeyi daha da işbirlikçi olurlar. Milli ekonomiler, milletlerüstü ekonomiden ne kadar zarar görürse görsün, onunla bir arada yaşar ve iç içe geçerler. Belki Japonya'yı saymazsak, eski "milli ekonomi" bugün artık değişmiş durumdadır. 1980'lerde hala kendi ekonomik problemleriyle kimseye aldırış etmeden uğraşabilecek kadar geniş ve egemen görünen ABD bile 1980'lerin sonunda şunun farkına varmıştı: ABD "kendi ekonomisini gelişmeye devam ettirecek ya da resesyona sürükleyecek güce sahip bulunan girişimcilere, yatırımcılara, kendi ekonomisi üzerinde önemli bir denetim kurma alanı bırakmıştır." (13)

Sözün kısası milliyetçiliğin sözlük anlamı ile bilimsel anlamını karıştırıp, sözlük anlamına göre yorumlar yapmaya kalkarsak, mücadele perspektifinden yoksun bir duruma düşebiliriz.

Bir kez daha söylersek milliyetçilik, yönetici kesiminin kendi kişisel çıkarları peşinde her türlü kirli işleri yapmak da dahil olmak üzere, vurgunlar yapmak; bu kişiler tarafından aldatılabilmiş belirli bir kesim için olmayan bir şeyin arkasından koşmaktır.

KAYNAKÇA

1- Türkçe Sözlük, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, cilt 2
2- Ana Britannica, cilt 16, s. 102
3- Hobsbawm, E. J., Milletler ve Milliyetçilik, s. 27, Ayrıntı Yayınları, Nisan 1995
4- Gellner, Ernest, Nations and Nationalism, s. 48-49, E. J. Hobsbawm. age. s. 24
5- age, s. 24
6- age, s. 63
7- Gökalp, Ziya, Türkçülüğün Esasları, s. XI, İnkilap Kitabevi, İstanbul 1994, Hazırlayanlar, Mahir Ünlü, Yusuf Çotuksöken
8- Renan, Ernest, Qu'est que o'eat une nation?, s. 7-8, Aktaran Hobsbawm, age, s. 27
9- age, s. 32-33
10- age, s. 18
11- age, s. 19
12- age, s. 17
13- The Wall Street Journal, 5 Aralık 1988, s. 1, Aktaran Hobsbawm, age, s. 214.

Sıfır noktasında bir solcu tipi

Tayfun ŞEN

O yeniyi temsil ettiğine inanır.

O'nun yenisi sıfır noktasından başlamaktır. Değişimi geçmiş, bugün ve gelecek ilişkisi içinde değil, belirlediği bir milat sonrası başlatır. 21 Ocak 1996 tarihi de, değişim sürecinin bir anı değil, İsa'nın doğum günüdür. Günahkar bir dönem, anımsanmamak üzere kapanmıştır ve kendisi bu dönemin ilk inananlarından biridir. O, İsa'nın 12 havarisinden biridir ve hidayete erdiğine inanır. Milat öncesinin günahkar uzantılarına karşı, tek tanrılı dini için savaş açmıştır.

O'nun yenisinin geçmişi yoktur; gökten vahiy yoluyla inmiştir. Gerçek diyebildiği, açtığı sayfanın beyazlığıdır.

O köksüz değildir, ama köksüz olduğunu sanır. Herkesi de öyle görmek ister. Amacı, partiyi önünde duran beyaz sayfa üzerine çiziktirmektir.

O çoğulcudur.

Ancak O'nun çoğulculuk anlayışı "biraz" değişiktir. O'nun çoğulculuğu, kendi istediği gibi olanıdır. Düşünsel farklılıklar, bireyi ifadenin ötesine geçiyorsa, birçok insanı kapsıyor ve platformlar biçimine bürünüyorsa, hele hele bir de geçmişten izler taşıyorsa, partiye zararlılar sınıfına girmiş demektir. Bu çoğulculuk değil, "grupçuluk"tur. O ise, grupların ve "grupçuluğun" varlığı karşısında, parti birliğinin biricik teminatıdır.

O, çoğulculuğu "tekleşmeye" geçiş öncesi, zorunlu kabul edilen geçici bir aşama zanneder. Sonunda herkesin kendisi gibi hidayete ereceğine inanır. Ve mutlu an aklın yolunun tekleştiği, çoğulculuk denilen beladan kurtulunduğu an olacaktır.

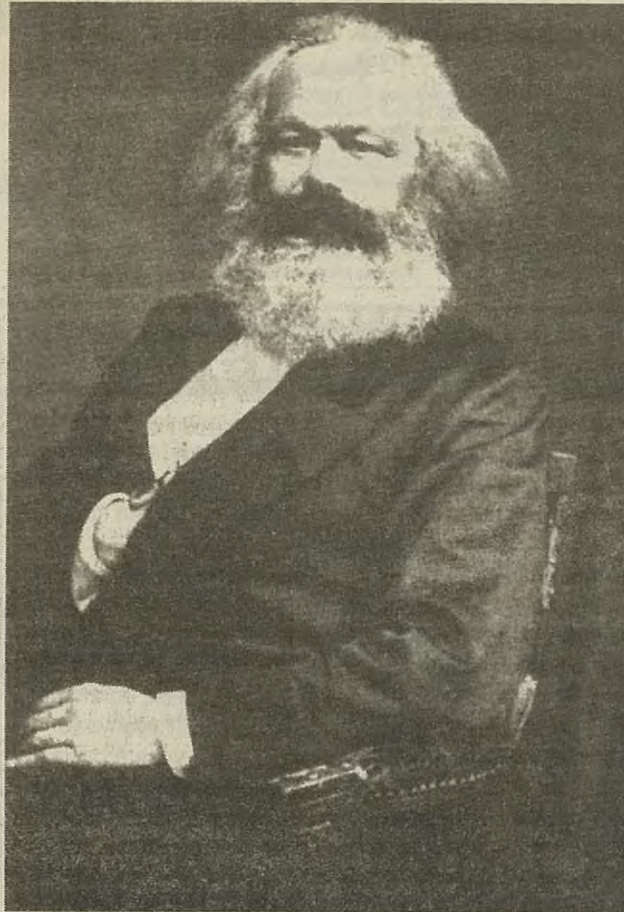
O utangaçtır.

Her farklılaşmada geçmişin günahlarını görür, ama bunu itiraf edemez. O kendisi için değil, partiye yeni gelen insanlar adına kaygılanmaktadır. "Yeni" insanlardaki "bölünmüşlük" izleniminin zararlarından en fazla söz edendir, ama "bölünmüşlük"ün en fazla yaygarasını da kendisi yapar. Aslında o farklı düşünsel zeminlere ve gruplara karşı "grupçuluk" suçlaması ile saldırırken, var

içinden, halkının bağrından kopup geldiğinden, parti içinde O'nun var olabilmesi halkının da var olması demektir.

O, 'halkının' istediği gibi davranır.

O'nun 'halkı' kuşlar kadar ürkektir, konabileceği sakin dallar ararlar. Kendisini

ise, bu dalları yaratmakla görevlendirmiştir. Kendisi 'halkının' içinden, diğerleri küçük "gruplar"dan geldiği için, "halkının" istemlerini en iyi O bilir. O'nu ürküten, "halkını" da ürkütür. 'Halkını' ise, en çok "grupçuluk" ürküttüğünden, geçmişin bu günahkar uzantılarının, "grupçuların" izlerini sürmekte ustalaşmıştır. Partideki hangi yayının, yapılan hangi toplantının "grupçuluğun" günahkar izi olduğunu hemen hisseder. Yanıbaşınızda bitiverir. Artık bir çift kulak, bir çift gözdür o.

O kararlıdır.

Partiyi "gruplara" bırakmamakta kararlıdır.

panzehir zannettiğinden, her şeye karışır, her işe bulaşır. Her düşündüğünü her yerde söylemek zorunluluğunu duymasının nedeni de budur. İlgili olsun, olmasın, hiçbir toplantıyı kaçırmaz. Alınmadığı toplantılar da olur. Kadının, erkeğin "eşit" olduğu bir partide, bu tür toplantı yapmanın mantığını anlayamaz. Bu mantık O'nun için bir tür bölücülüktür.

O çok sakindir.

Kızmaz, sinirlenmez, heyecanlanmaz, bağırmaz, gülmez, sevinmez. Sanır ki, bu duygu dışavurumları, eski tarz politika yapmanın ifadeleridir. O, geçmişi tarih sayfalarının soğukluğu içinde bırakmakta kararlıdır. Bugüne taşınacak, gerilerden bir şey yoktur. Bunun bedeli bir makine gibi davranmayı becerebilmek bile olsa, ustalaşmakta gecikmemiş, zorlanmamıştır.

O titizdir.

Parti binalarında 'halkını' ürkütecek olumsuzluklara karşı titiz davranır. Onun içindir ki, karışık sakallı Marrx'tan pek hoşlanmaz, hatta hiç hoşlanmaz. Duvara asılmış Marx'ın fotoğraflarını ne yapar, ne eder, gözden ırak bir yerlere, mesela dolap arkalarına sıkıştırıverir. Yanılıyorsunuz, bunu kendisi için değil –çünkü O'na sorarsanız Marx'a hiç de karşı değildir, hatta marxist olduğunu bile söyleyebilir– "halkı" için yapmıştır. Çünkü o fotoğraf, kendisine olduğu gibi, "halkına" da geçmişin günahlarını anımsatmaktadır. Dedim ya, O'nun halkı bir küçük serçe kadar ürkektir. O'nun "halkı" dış kaynaklı "sakallı fotoğraflar" yerine, yerli ve sakalsız olanları sever. O ise, "halkı" neyi seviyorsa onu sever.

Bu sevgi O'nun çerçevelenmiş Marx fotoğraflarını izlemekte yegane gücüdür. Marx nereye gitmişse oraya kadar gider. Çünkü sakallı Marx fotoğrafı, parti binalarından birinin duvarına takılı olduğu sürece, onun da aklı oraya takılı kalır.

O sakallı Marx fotoğrafı takıntılısıdır.

O sosyalist değildir.

O anarşist de değildir, sosyal demokrat da.

O "halkı" neyi istiyorsa O'dur.

Hayır partimizde boşuna aramayın O'nu!

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Habitat meselesi

"Sevemedim karagözlüm seni doyunca"
Edison

Zıp diye fırladım o gece yataktan. Saate baktım; üçü yirmi geçiyor. Orhan Taşanlar vali, Mehmet Ağar Adalet Bakanı olduğundan beri böyleyim. Bir türlü uyku tutmuyor. Sinirlerim laçkalaştı. Mecburen kalkıp bi çay demledim. Elime de bi kitap alıp, vakit öldürmeye çalıştım. Okumaya çalıştığım kitabın telefon rehberi olduğunu çok sonraları farkettim. Allahım, ne oldu bana? Bu ne sürmenaj, bu ne konsantrasyon bozukluğu, bu ne şiddet ve bu ne celal! Bu ülke bu gidişle delirtecek beni vallahi!

Kalkıp elimi yüzümü yıkadım. Sonra da hamam tasına bi tekme sallayıp çıktım banyodan. Biraz deşarj olmuştum sanki. Keşke aynayı da kırsaydım, neyse. Salonun içinde deli danalar gibi dolaşıp duruyorum. Aklımdan mümtaz şahsiyetler Nusret Cimcimdal'la Baki Tığ geçiyor. Şimdi neredeler, ne yapıyorlar acaba? Yazık oldu. Bu aziz vatana daha çok hizmetleri olurdu billahi; çok yazık oldu.

İyice afakanlar basınca ceketimi alıp hemen dışarıya fırladım. Dilimde Singapur yöresinden bir şarkı: "Yek mume, du mume, se mume, çar mume, çarda mume, sere male mıskale..." Ara sokaklardan birinden İstiklal Caddesi'ne çıkacaktım ki, gördüklerim karşısında donup kaldım. Sokak paramparçaydı. Taşlar, kaldırımlar yerinden sökülmüştü. Aldı mı beni bir panik! Hemen üstümü başımı aradım. Sonunda bulduğum bir telefon kartıyla hızla en yakın telefon kulübesine doğru yürümeye başladım. Amacım Süleyman Bey'e durumu bildirmekti. Memleketimizi delmişlerdi. Süleyman Bey Ankara'da oturduğu için haberi olmayabilirdi. Önce vatan! Koşmaya başladım. Getti lan getti, dağ gibi memleketim getti. Telefon kulübesine ulaştığımda sabahın köründe sevgilisiyle konuşan bi gençle karşılaştım. Bahar geldi ya, millet azdı. Çocuk telefonda ilan–ı aşk ediyordu:

– Köpekler gibi seviyorum Nesrin.

Haydaa! Yeni nesil de bi tuhaf! Ulan insan birini köpekler gibi sevse kesin bi yerini ısırır be! Yok abi bu gençlerle biz hayatta muasır medeniyet seviyesine çıkamayız. Neyse aşk faslını bitirip, hayatın acı gerçeklerini konuşmaya başlamıştı. Bu arada Beyoğlu'nun durumunu da anlattı sevgilisine. 6 milyar dünyalı ile 3 milyar 350 milyon uzaylı İstanbul'a geliyormuş. Habitat mı ne, bi şey varmış. Bu yüzden Beyoğlu'nun çehresini değiştirip, yeni taşlar döşeyeceklermiş. Anaa! Ben de sanmıştım ki!..

Durumu kavrayınca Süleyman Bey'e telefon açmaktan vazgeçtim. Asayiş berkemaldi. Yalnız bir şey kafama takıldı. Ulan elaleme şirin görünmek için ne diye bu kadar yırtınıyorsunuz ki! Döşemecilik konusunda ihtisas yaptığınızı biliyorum. Siz bu taşları da iyi döşersiniz. Zaten millete de yıllardır boru döşemiyor musunuz!

Hırsla gidip bi sabahçı kahvesine çöktüm. Çayımı söyledikten sonra başladım gazeteleri karıştırmaya. Bu Habitat'a iyice takmıştım kafayı. Memlekette neler yapılmış da benim haberim olmamış. Beyoğlu'nun tinerci çocuklarıyla, başıboş kedi köpeklerini topluyorlarmış. Ne güzel! Bunun böyle olup olmadığını öğrenmek için hemen fırladım dışarıya. Yolda sekiz–on zabıtayla karşılaştım. Ellerinde çuvallarla kedi avına çıkmışlardı. Bir ikisi de tinerci çocukları yakalamaya çalışıyordu. Zabıtalardan biri tinercilerden birine fazla yaklaşmıştı ki, birazdan küt diye yere yığılıp kaldı ve oturduğu yerden "Kokudan etkilendim herhalde arkadaşlar, benim işim bitik, siz gidin, vatan sizden görev bekliyor. Danimarkalılar'a, Jamaikalılar'a, İsveç'e ve Norveç'e rezil olmayalım. Yakalayın o itoğlu itleri" diye inlemeye başladı. O arada bir kedinin peşinden, bir çocuğun peşinden koşmaktan mecali kalmamış ve beyni sulanmış bir görevlinin, yakaladığı çocuklardan birini kedi niyetine çuvala sokmaya çalıştığını gördüm.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara'nın merkezi yerlerine kasketli, şalvarlı köylüleri sokmazlarmış ya, aynı zihniyet işte, değişen hiçbir şey yok!

Olacakları görür gibiyim. Habitat toplantıları başladığında bir Japon, iki- üç Hintli, üç - dört Fransız Beyoğlu'na gelecekler ve aralarında şöyle konuşacaklar:

– Hey Yokoki. Görüyor musun Türkiye ne kadar gelişmiş. Bak burası Beyoğlu. Dikkat edersen sokaklarda kedi, köpek, fare, tinerci çocuk, nohutlu pilavcılar, midyeciler, işportacılar, dört yaşında olup da kağıt mendil satan çocuk filan yok. Her taraf pırıl pırıl. Ne harika ülke değil mi?

– Haklısın Mişel. Çok modern bi ülke. Şu Taksim'deki tuvaleti gördün mü? Mimarisi bir harika. Hem biz geldik diye tuvalet ücreti dolarla ödeniyormuş artık. Ne güzel!

– Deme yahu! Bende hiç dolar yok. Giriş yaparken tüm paramı Türk lirasına çevirmiştim. Çok da sıkıştım, ne yapıcam ben şimdi?

– Baştan önlemini alacaktın dostum. Türk parası taşıyorsan, donuna doldurmak zorundasın.

– Oh my god!

Canım sıkkın bir şekilde yürümeye devam ettim. Şehrin dokusunu bozan her şeyi temizlemeye karar vermiş bir devletin vatandaşı olmak ne acı! Ulan bu Habitatçılar iyi ki Güneydoğu'da toplanmıyor. Buna da şükür. Öyle bir şey olsaydı bütün Kürtleri çuvala doldurup başka şehirlere götürürlerdi valla!

Biraz sakinleşmiş bir şekilde ağır aksak dolaşmaya başladım şehri. O sırada gözüm yandaki büfenin önündeki gazetelerden birinin başlığına çarptı. Nusret Cimcimdal Diyarbakır'a giden Barış Treni'ne makinist olmak için dilekçeyle Ulaştırma Bakanlığı'na başvurmuş. Yine bir şeyler düşünüyor bu hınzır adam. Treni nerelere götürecek kimbilir? Hala rahat durmuyor adam be! Neyse! Biraz da güzel şeylerden bahsedeyim. Biliyorsunuz 1 Mayıs geliyor. Hadi patatesleri haşlayalım, yumurtaları kaynatalım; yeşil soğan, domates filan alıp alanlara gidelim. Herkesin "bahar" bayramını kutlarım.

DAYANIŞMA ÇAĞRISI

Bizden biri. Yani soru soran, yaşamı sorgulayan, neden ve niçinlerin klasik cevapları ile yetinmeyen, yaşamı değiştirip, dönüştürmek isteyen biri.

Şu anda kronik böbrek yetmezliği, karın ve bacak damarlarında tıkanıklık ve beyin dokusu tahribatı sonucu kısmi hafıza kaybı nedeniyle yaşamını zorlukla sürdürüyor.

Sağlık durumu ve tedavi süreci Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından izlenen Mehmet KURNAZ, 40 yaşında. 1973 yılında 2 gün, 1975'te 1 gün, 1977'de 4 gün, 1978'de 2 gün, 1980'de 33 gün, 1982'de 40 gün gözaltında kaldı. Bütün bu süreler içinde çeşitli psikolojik işkence metotlarının yanı sıra, falaka, elektrik şoku, filistin askısı, bacaklarından ters askı, kaba dayak, genital bölgeye darbe, başa darbe gibi fiziki şiddet içeren işkencelere maruz kaldı.

1977–1980 yılları arasında sağlığa elverişsiz koşullarda, toplam 1 yıl cezaevinde tutuklu kaldı. BSP Antalya Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesiyken, 31 Ağustos 1995 tarihinde "bir DEV–SOL militanını evinde sakladığı" iddiası ile gözaltına alındı. Bu düzmece gerekçeyle tutuklanarak 20 Eylül 1995 günü sevkedildiği Buca Cezaevi'nde, 21 Eylül 1995 günü meydana gelen ve üç tutuklunun ölümüyle sonuçlanan olayda ağır şekilde yaralandı. Buca Cezaevi'nden İzmir Devlet Hastanesi'ne sevkedildi. Hastanede kaldığı bir ay boyunca zaman zaman sorgulandı. Tedavisi tamamlanmadan tekrar cezevine gönderilen Kurnaz, 25 Ekim 1995 tarihindeki ilk duruşmasında serbest bırakıldı. Mehmet Kurnaz, o zamandan beri "dışarıda" inatla yaşam mücadelesi veriyor.

Mehmet KURNAZ

Böbrek ve damar nakli gerektiren ve 2 milyar lirayı bulan tedavisinin, "yaşamsal önem" taşıdığı tesbitini yapan Türkiye İnsan Hakları Vakfı, bu amaçla uluslararası bir kampanya yürütmek üzere girişimlere başladı. Ancak, bu desteğin Mehmet KURNAZ'a yetişebilmesi için, onun yaşama gücünü ve direncini artırmak gerekli.

Bu aşamada, zorunlu ilaç giderleri ayda 30 milyon lirayı aşan Kurnaz'ın maddi desteğe ihtiyacı var. Aramızda 300 kişi, her ay, dayanışma hesabına yüz bin lira yatırsa, bu paraya ulaşabiliriz.

Çağrıya katıl, parçası ol, başkalarının katılımını sağla... Haydi dayanışmaya...

DAYANIŞMA HESABI:
Ömer KURNAZ,
İş Bankası Antalya Şb.
6200–30000–1982123

BİR GÖRÜŞ

Dışarıdan ÖDP

Hala ÖDP'li olamamış biri olarak, Fehmi Bayraktaroğlu'nun SÖZ'ün 62'nci sayısında yayınlanan "ÖDP ve sosyalizm ideali" başlıklı yazısındaki tespitlere katılıyorum. Partinin içinden ve dışından bakınca benzerlikler çıkıyor ortaya. Bayraktaroğlu'nun çağrısı üzerine yazıyorum.

Geçerken uğradığım Üsküdar İlçe açılış şenliğini saymazsak 14 Nisan'da, Kartal İlçe'nin düzenlediği açılış şenliği ilk katıldığım ÖDP toplantısı idi. Değişik sınıf ve tabakalardan, daha çok eğitim emekçileri, yaş ortalaması yüksek bir katılım vardı. Ama '80 öncesi kampanyalardaki siyasi canlılık, katılımcılık yoktu. Daha çok izleyiciler, meraklılar... Partililer hariç, "şimdi hep beraber bağırıyoruz" deyince bağıran bir kitle, katledilenleri konu alan slayt gösterisini görünce "teröristler mi" diyen, bir bayanın da bindiği tren, Kartal'dan binen ve binecek olanlarla yoluna devam ediyor.

Devam ediyor, ama şenlik başlangıcındaki rötar, parti bülteninin ikinci sayısının çıkartılamaması vb. gibi

1 Mayıs'a bir hafta kaldı. Sosyalizmi hedefleyen ÖDP'nin 1 Mayıs'a ilişkin faaliyetine rastlayamadım. Nerede, "Yaşasın 1 Mayıs", "Haydi alanlara", "Yaşasın halkların kardeşliği", "Yaşasın Enternasyonalizm" yazılı ve altında ÖDP imzası olan afişler?

Birkaç söz de Mehmet Atay'a söylemek istiyorum. İl Başkanı olarak şenlikte yaptığı konuşmada en az iki üç defa "Kılıç kalkan ekibi"nden söz etti. "Sokağa eskiden olduğu gibi kılıç kalkan ekibi gibi çıkmayacağız" diyordu Atay. Birkaç defa tekrar edilince bunun ajite konuşması arasına sıkıştırılmış "kılıç kalkan ekibi" olmadığı kanaatine varıyorum. TİP'in parlamentodaki muhalefetini, Demirel'in muhalefeti TİP'ten öğrendiğini övgüyle anlatırken, "kılıç kalkan ekibi" kimler oluyor. Kılıç kalkan ekibi gökyüzünü fethe kalkanlar mı, yoksa '80 öncesi alanlarda olanlar mı? Ömrünün yarısı "kılıç kalkan ekibi"nde mi geçti?

Evet tren her şeye rağmen sosyalizm hedefine doğru gidiyor, gitmek zorunda.

KOmedya

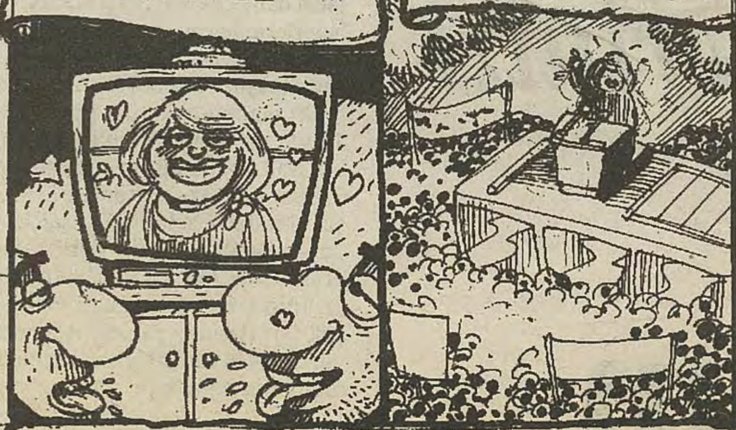
Emekcan Tülüş,
Ömürden Bakaçhan,
Erdal Belenlioğlu, Ersin Sezer

Bir TV reklamı

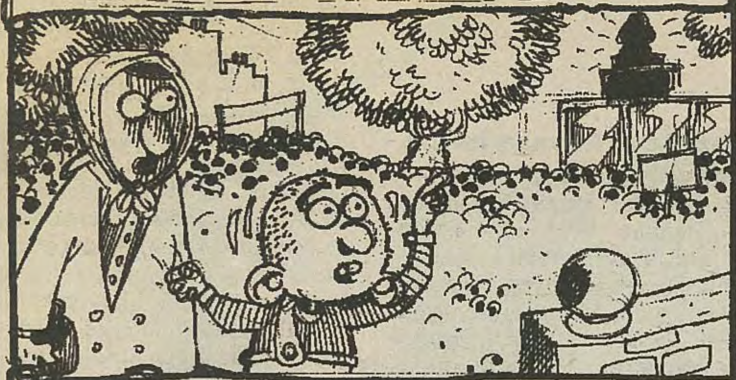

Bu imaj, kraliçeyi halka şirin gösterecek, iktidarını sağlamlaştıracaktır..

Kraliçenin dalkavukları bu imajı çok beğenirler... İmaj giyilir ve halka gösterilir.

Halk kraliçeyi hayranlıkla seyrederken kraliçeden hiçbir çıkarı olmayan bir çocuk "anne bak kraliçe hırsız!" diye bağırır

Uyanık gazetecilerin foyası ortaya çıkar.. Onlar da kraliçeden aldıkları teşvik kredilerini kapıportadan kaybolu-verirler hemen

Özür ve düzeltme

Geçen haftaki Komedya'da Binnaz Toprak ve bazı öğretim üyelerine farkında olmadan büyük bir haksızlık yapmışız. Milliyet'te çıkan haberi yanlış anlamamız sonucunda meydana gelen bu hata bizi de çok üzdü. Binnaz Toprak ve diğer öğretim üyelerinden özür dileriz... Gerçekte işkenceye karşı olan bu bilim insanlarının sözlerinin doğru şekli aşağıdaki gibidir;*Komedya çalışanları*

"Manisa'da gözlemlediklerimiz bizi derin bir kaygıya sürükledi. (20 imza) İşkence giderek kanıtlanması zor yöntemlerle uygulanarak ve kanıtları ortadan kaldıran önlemler alınarak uygulanmaktadır. İşkence yapmadan bilgi alma yöntemlerinin geliştirilmesi yerine bilgi almak için iz bırakmayan işkence yöntemleri geliştirilmektedir" **Binnaz Toprak**

Karakolda komedi

● Uyuşturucu alıp gaz tabancasıyla Moda'daki Rızapaşa Karakolu'nu basan üniversiteli, 5 kişinin yaralanmasına neden oldu. İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencisi Abdurrahman Gökhan Şener, dün 20.00'de adres sormak için geldiği karakolda gaz tabancasıyla ateş etmeye başladı.

● Karakoldaki 2 polis ve bir bekçi derhal silahlarını çekerek karşı ateşe başladılar. Şener kaçarken, polis Veli Gülcemal ve Sırrı Yıldız ile bekçi Ali Bozkurt birbirlerini yaraladılar. Kaçağı kovalayan diğer polisler de Ali Osman Cihangir ve Hasan Demir adlı vatandaşları yaraladılar. Şener, daha sonra Moda Burnu'nda yakalandı.

Karakolun camları delik deşik oldu.

Gaz tabancalı çılgın genç yakalandıktan sonra sorgulanmak için Terörle Mücadele Şubesi'ne götürüldü.

Ahmet GÖÇMEN-Ergün ÇOLAKOĞLU/İSTANBUL

Gazetede komedi!..

Komedi nerede?.. Çatışmada yaralanan 5 kişi de mi? Kanlar içindeki gencin yeraldığı fotoğrafta mı? Nerede? Komedi sadece böyle bir habere bu başlığı atan gazetede *(22 Nisan, Hürriyet)*

Ölenler suçlu bulundu

Ev yapılmamalıydı

●Hekimbaşı çöplüğüyle ilgili gerekçeli kararda, patlamada ölenler kusurlu bulundu. 5. Asliye Ceza Mahkemesi Yargıcı Mehmet Şen'in hazırladığı gerekçeli kararda, esas kusurun eğimli araziye konut yapan gecekondu sahiplerinde olduğu belirtilerek "Günün birinde bu çöplüğün başlarına göçebileceğini hesaba katmaları gerekirdi" dendi.

610 bin lira ceza

●Belediye eski Başkanı Sözen ve Üsküdar Belediyesi eski Başkanı Öktem'e verilen 3'er ay hapis cezası, paraya çevrildi ve ortaya 610 bin liralık ceza çıktı. ●Atilla DİŞBUDAK

İlahi adalet!..

Sivas'ta yakılan insanlar suçlu, yakanlar değil.. Manisa'da işkence gören gençler suçlu, işkenceciler değil... Hekimbaşı çöplüğünde ölenler suçlu, yetkililer değil... *(22 Nisan, Milliyet)*

'İffetsize' orduevi yasak

TSK İç Hizmet Yönetmeliği'nin **'Orduevleri ve Askeri Garnizonlar'** başlıklı maddesinde yapılan değişiklik dün Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Orduevleri ve askeri garnizonlarda, subaylar, askeri memurlar ve astsubaylar ile emeklileri ve buralardan yararlanma hakkına sahip olanlara **'namus'**la ilgili yasak getirildi. Bu kişilerin, **'söz atma, sarkıntılık, ırz ve iffete tecavüz'** ile askerlik haysiyet ve şerefine dokunan fiilleri işlemeleri veya anılan yerlerde uyulması önörülen kurallara uymamakta ısrar etmeleri halinde, yasal işlem yapılacak. Ayrıca, Genelkurmay Başkanlığı'nca tesislere girişlerine yasak getirilebilecek. Soruşturma sonucu, bu fiileri işlemedikleri anlaşılanlar hakkında, daha önce alınan yasaklama kararı Genelkurmay Başkanlığı'nca kaldırılabilecek.

Söz konusu yerlerde **'siyaset yapma'** yasağı aynen korundu. Buna göre, söz konusu tesislerde siyasi konuşma yapmak, siyasi telkin ve öneride bulunmak; yasal ve yasadışı siyasi amaçlı partiler, kuruluş, dernek ve örgütler hakkında propoganda yapamak yine yasak olacak. ■ANKARA

'iffetsize' orduevi yasaklayan komutanlar

Bu insanların kürt köylerine girişini de yasaklayan

medya KIRPINTILARI

" Hangi hayvanlar kurban olmaz"

* Erkek veya dişiliği belli değilse...

* Bir veya iki gözü körse (şaşıysa kurban edilebilir)

* Pislik yiyorsa (Böyle bir hayvan gün ise 40 gün, sığırsa 20 gün ... kebilir.)" hapsedilir. Ondan ...

Ali F...
... Gazetesi

Daum, Milne ve Mustafa Kemal

"Futboldaki teknik adamların bile Mustafa Kemal'den öğrenecekleri çok şey vardır"

Mümtaz Soysal
Hürriyet

Sağdan soldan estarabim

Bizim soldan çok güzel şair, ressam, müzisyen, romancı, tiyatrocu, sinemacı fevkalade gazeteci çıkıyor, ama devlet adamı pek çıkamıyor... Sağ'dan çıkan devlet adamları da hep arızalı... Hepimizin başını belaya sokuyor.

Rauf Tamer
Sabah

Hayvanlara insan hakkı

Çevre Bakanlığı, insanlara tanınan birçok hakkın hayvanlara da tanınması için yasa tasarısı hazırladı

Eyvah Hayvanlar da Yandı!..

Çevre Bakanlığı'nın yasa tasarısında yer alan, "hayvanlara tanınacak insan hakları" Neler acaba?

Komedya ekibi bu hakları sizler için araştırıp ortaya çıkardı:

İşte yeni hayvan hakları:

* Koyunlara "serbestçe otlama hakkı" verilecek.

* Ancak, toplu halde otlamak suretiyle kamu düzenini bozan polis zoruyla dağıtılabilecek.

* Kuşlara "seyahat özgürlüğü" tanınacak.

* Ancak, Güneydoğu'dan göç eden kuşlar için vize uygulanacak.

* Bütün hayvanlar fişlenecek, sabıkası olanlara kamu kurum ve kuruluşlarında görev verilmeyecek.

* Bütün hayvanlar düşünme özgürlüğüne sahip olacaklar.

* Ancak, düşüncelerini ifade eden; konuşan kedi, konuşan ayı gibi hayvanlar derhal tutuklanacaklar.

İtinayla kuru temizleme yapılır

Kanal 7'deki Mayın Tarlası haber programında, Çiller'le ilgili yolsuzluk dosyaları tartışılıyordu.

Programda Çiller'i savunma görecini üstlenen Mehmet Barlas birbirinden ilginç İNCİLER yumurtladı.. İşte onlardan ikisi ;

(Çiller'in, Suna Pelister'den aldığı arsayı değerinden düşük gösterip vergi kaçırdığı konusundaki iddia gündeme gelince)

- Bu Türkiye'nin gerçeği. Herkes yapıyor. Sayın Çiller de bu toplumun bireyidir.

Toplumdaki diğer insanlardan farklı davranmasını bekleyemezsiniz.

(Programa katılan gazeteci Umur Talu'nun tavrına sinirlenerek

-Benim evime Başbakanlar gelir, siz de evinizde oturup çizgi film seyredin.

Foto: Atilla Tuna

1 Mayıs'ta düşlerinizi yakın edin

Çocuklaşın...

Hacer YILDIRIM

Bazı günler vardır, o günlerin diğer günlerden tek farkı "bayram" olarak ilan edilmeleridir. O günden bayram diye söz etmemizin dışında yaşantımızda hiçbir değişiklik olmaz. Oysa en genel ideolojik konumlanışları bir kenara bırakırsak, bayramların hatıralarımızda önemli bir yeri vardır.

Geçtiğimiz hafta yine bir bayram kutlandı:

"23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı..."

Devlet erkanı bu bayramda bi klişe[illegible]klar geleceğimizdir" gitutumlarını s[illegible]erek geleneksel büyüklerimiz, bu kez [illegible]. Aynı netim büyüklerimiz"le işbirliği yaparak, HABİTAT toplantısı için "sokakta büyüyen çocukları" Beyoğlu'ndan atmanın yollarını düşünmeye başladılar.

Bu hafta da, aynı sözcükten yola çıkarak söylersek, bir başka bayram kutlayacağız: "1 Mayıs İşçi Bayramı".

Bu bayramdan devlet pek söz etmiyor, ettirmiyor, hatta görmemezlikten geliyor... Ya da, "Newroz-Nevruz" tartışması gibi, "İşçi Bayramı-Bahar Bayramı" tartışması yaptırıyor!

Ama devran dönüyor ve devletin kutlamadığı! bayramları, bayramın gerçek sahipleri kutluyor... En iyisi de bu... Sivil ve alternatif bayram...

Çocuklar, ne zaman aklımıza gelir?

Ağladıkları zaman onları susturmanın bir yolunu bulmayı düşünürüz. Yaramazlık yaptıkları zaman da aynı yöntemi deneriz. Sokakta dilendikleri, ciklet sattıkları, sokakta yattıkları zaman ise üzülür, milletçe "ahh vahh" çekeriz.

Oysa bütün bu, çocuklar üzerinden geliştirilen yanılsamalar ve gündelik hayatımızın bazı rakamları çocuklara karşı...

12-15 yaş; en fazla cinsel istismara uğranan yaş...

Çocukları İstismardan Koruma ve Rehabilitasyon Derneği (ÇİKORED), 118 çocuk üzerinde "cinsel istismar" konusunda araştırma yapıyor. Çocuk mahkemelerine yansıyan toplam 118 olaydan yola çıkarak yapılan bu araştırmada, en çok kız çocuklarının, yanı sıra erkek çocuklarının ırzlarına geçilerek istismara uğradıkları belirtiliyor. Çocuk mahkemelerine yansıyan118 çocuk üzerinde yapılan araştırmaya göre, 68 kız çocuğun, 50 erkek çocuğun istismara uğradığı saptanıyor. Genel olarak kızların daha çok ırzına geçildiği, ancak erkek çocukların ise anal yolla istismara uğradıkları bilgiler arasında. Araştırmada, cinsel istismara uğramış 118 çocuğun yaşlara göre dağılımı ise şöyle: Yüzde 12.2'si 0-7 yaş, yüzde 36.5'i 7-12 yaş, yüzde 30'u 12-15 yaş, yüzde 9.3'ü ise 15 yaşın üzerindeki çocuklar. Irzına geçilen çocukların daha çok 5-18 yaşları arası grupta olduğu, çocukların yüzde 82.2'sinin annesinin ve babasının sağ olduğu, geri kalan yüzde 17.8'inin ise anne–babalarından birinin veya ikisinin öldüğü de ortaya çıkıyor.

İstismar edilen çocukların yarısı bu olayları tekrar yaşarken, bir çocuk olayı nasıl yaşadığının farkında olmadığını söylüyor. Araştırma sonucunda, çocukların suçluluk duygusuna kapılmadıkları, kızgınlık ve ümitsizlikle depresyona girdikleri, bir bölümünün ise intihar girişiminde bulunduğu belirleniyor. Cinsel istismara uğrayan çocukların evden, okuldan kaçmaya çalıştıkları, özgüven eksikliği yaşadıkları, davranış problemleri ile sosyal reaksiyonlarda bozukluk gösterdikleri de çıkan sonuçlardan birkaçı.

Dayak, okuldan, evden ve devletten çıkma!..

Çocukların uğradığı bir başka istismar ise, "cennetten çıktığı" iddia edilen dayak. Okulda dayağı araştıran Öğretmen Dünyası dergisi, her dört öğretmenden birinin öğrencilerini dövdüğünü yazıyor. Dövülen öğrencilerin yüzde 45'i, dayak yediği için kendi arkadaşlarından utandığını söylüyor. Derginin, 22 ilde 453 ilkokul, ortaokul ve lisede düzenlediği anketten çıkan sonuçlar öğretici ve düşündürücü:

Öğretmenlerin yüzde 4'ü dayağın eğitimde olumlu etkisi olduğuna inanıyor. Yüzde 24'ü ilk yıllarında dayak attığını itiraf ediyor, yüzde 24'ü ise hiç şiddet uygulamadığını belirtiyor. Öğretmenleri tarafından şiddet uygulanan öğrencilerin yüzde 45'i arkadaşlarından çok utandığını söylüyor. Çocukların yüzde 30'u, dayaktan sonra öğretmeninden soğuduğunu belirtirken, yüzde 10'u ise dikkat çekici bir biçimde dayak yediği dersi ve öğretmenini daha çok sevdiğini söylüyor.

Öğretmenler başvurdukları şiddet yöntemlerini şöyle sıralıyor:

Saç ve kulak çekmek, cetvel, sopa ve çubukla vurmak, tek ayak üstünde bekletmek, yumrukla vurmak, bağırmak, koşturmak, şınav çektirmek, tehdit etmek, saç kestirmek...

Öğrenciler ise listeye ekleme yapıyor: Tekme atmak, tebeşir, silgi fırlatmak, kafa tokuşturmak, flütle vurmak, kafayı tahtaya vurmak, tükürme boyun sıkarak havaya kaldırmak, çöpe baktırmak, kafa vurmak, bedeninde sopa kırmak, yanak çekmek, diye belirliyor.

Denklem: Savaşa harca, çocuktan kıs...

BM'nin, "Dünya Çocuklarının Durumu –1995" adlı raporunda gelişmekte olan ülke çocuklarının nasıl bir dünyada yaşadığı anlatılıyor. Çocuklar arasında görülen ölümler, hastalık ve özürlüler konularının da yer aldığı raporda, askeri harcamalarla sosyal yatırımlar için ihtiyaç duyulan kaynaklar karşılaştırılıyor. Gelişmekte olan ülkelerde 120 milyar doların askeri harcamalar için ayrıldığına dikkat çekilen raporda, sağlık ve beslenme alanlarındaki 2000 yılı hedeflerine ulaşmak içinse sadece 11-13 milyar dolarlık bir kaynağa ihtiyaç olduğu belirtiliyor. Askeri harcamalar 1980'li yıllarda aylık ortalama 180 milyar dolar. Bu 180 milyar dolar dışarıdan alınan yardımın üç katı. 1990'lı yıllarda askeri harcamalar daha önceki 10 yıla kıyasla azalıyor. Son tahminler askeri harcamaların 120 milyar dolar dolayında olduğunu gösteriyor. Buna karşın yine de temel sosyal hizmetler için ayrılacak kaynaklar da sınırlanıyor.

Sosyal harcamalar için ihtiyaç duyulan yıllık kaynaklarla ilgili olarak raporda, aile planlaması için gerekli olan kaynak 5-6 milyar dolar. Raporda ayrıca, ilkokulun evrenselleştirilmesi için 3-6 milyar dolar, temiz içme suyu ve sağlıklı yerleşim imkanları için 5-9 milyar dolar, sağlık ve beslenme için gerekli olan yıllık ek kaynağın ise 11-13 milyar dolar olması gerektiği belirtiliyor. Yani sosyal ihtiyaçlara harcanan paranın toplamı 24-34 milyar dolar olarak belirleniyor. Savaş harcamalarına ayrılan para çocuklara harcanması gereken paranın neredeyse dört katı.

Oyun iptal, işbaşı serbest...

ILO'nun verilerine göre, dünyada 200 milyon çocuk sağlıksız koşullarda çalışıyor. Gelişmekte olan ülkelerde 10-14 yaş arası çocukların yüzde 18'inden fazlası çalışan çocuklardan oluşuyor. Latin Amerika'da çocukların yüzde 7'si, Asya'da yüzde18'i ve Afrika'da yüzde 25'i çalışıyor.

Türkiye'de ise çalışan çocukların daha çok kayıtdışı sektör ve işyerlerinde çalışmaları nedeniyle kesin sayı elde edilemiyor. İnsan Hakları Derneği'nin "hane halkı işgücü anketine göre, 12-19 yaş grubundaki 8 milyon 156 bin 853 çocuk nüfusunun yüzde 33.6'sı çalışıyor. Bu anket 12 yaşın altında ve sokakta çalışan çocukları kapsamıyor. Bir başka araştırma, her yüz çalışandan 18'inin çocuk olduğunu ve küçük işyerlerinde çalışan işçilerin yüzde 64'ünün 18 yaşın altında olduğunu belirliyor. Buna göre, 12-15 yaş arası çocukların yüzde 29.5'i çalışıyor. Çocuklar genellikle, mobilya atölyeleri, tuğla kiremit ocakları, konfeksiyon atölyeleri, deri imalathaneleri, metal döküm, tamir, kaporta, dokuma, iplik, tekstil, boya sektöründe çalışıyorlar. Haftalık veya parçabaşı ücret alan çocuklar yetişkin işçilerle aynı koşullarda çalıştıkları halde, onlardan yüzde 30 ve yüzde 50 oranında daha az ücret alıyorlar. Çalışan çocuklarda ise genel olarak yetersiz beslenme, psikolojik bozukluk, zorunlu gereksinimlerini karşılayamama, geleceğe güvenin azalması, bedensel dengenin bozulması, sağlıksız ortamda gelişme, kötü sosyal çevre edinme gibi olumsuz gelişmeler de ortaya çıkıyor.

Gelecek hafta çarşamba, Kurban Bayramı'nın dördüncü günü 1 Mayıs... Yani işçi sınıfının Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma günü... Tabii ki alanlarda olacağız...

Peki, oyunları devletli büyükler tarafından iptal edilerek işyerlerine yollanan çocuklar ne olacak?...

Onlarla alanlarda oyunlar oynamaya ne dersiniz?

O gün, cikletlerinizi, selpaklarınızı evinize bırakın ve oyuna katılın...

Kimse alınmasın ama, zaten 1 Mayıs denen şey düşleri yakın edip çocuklaşmak değil midir...

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

- Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK
- Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
- Yazı İşleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN,
- İdare: Ali KÜÇÜK, Muzaffer TUTKAN
- Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
- Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

- Almanya Temsilciliği — Tel : 0049.69.7075714 Fax: 0049.69.625645
- Fransa: Y. Mustafa ÖZKAN — Tel : 0033148572114 Fax: 0033148571691
- İsviçre: Süleyman ÖZGÜR — Tel : 004113415213
- İngiltere: Ahmet SAYER — Tel : 00441814826280